

Die rol van die akademiese biblioteek rakende inligtinggeletterdheid van eerstejaarstudente aan die Noordwes-Universiteit se Vaaldriehoekkampus

deur

MARTHA LOUISA ESTERHUIZEN

voorgelê luidens die vereistes
vir die graad

MAGISTER INFORMATIOLOGIAE

aan die

UNIVERSITEIT VAN SUID-AFRIKA

STUDIELEIER: MEV N WESSELS

MEDESTUDIELEIER: PROF T B VAN DER WALT

FEBRUARIE 2015

VERKLARING

Ek verklaar hiermee dat “DIE ROL VAN DIE AKADEMIESTE BIBLIOTEEK RAKENDE INLIGTINGGELETTERDHEID VAN EERSTEJAARSTUDENTE AAN DIE NOORDWES-UNIVERSITEIT SE VAALDRIEHOEKKAMPUS” my eie werk is en dat alle bronne wat ek gebruik het deur middel van volledige verwysings aangedui en erken is.

Handtekening: _____

ML. Esterhuizen

Datum: _____

DANKBETUIGINGS

Hiermee betuig ek my oopregte dank teenoor die volgende persone:

- Vir my Hemelse Vader vir Sy liefde, genade en geleenthede.
- Mev. N. Wessels vir die professionele leiding, geduld en ondersteuning.
- Prof. TB Van Der Walt, as mede-studieleier vir u eindeloze geduld, taalversorging en professionele hulp.
- Dr. Carol Jansen vir die kontrolering van die bronnelys en die uitleg van die studie. Jou geduld, motivering en professionele hulp word oopreg waardeer.
- Fernandez Pedro wat die saadjie gesaai het vir hierdie studie. Dankie vir jou inspirasie en die lewenslesse wat ek by jou kon leer.
- Aldine Oosthuyzen vir die tegniese versorging en al die hulp. Jy is voorwaar 'n steunpilaar.
- Marius, my man wat my ten alle tye bygestaan en aangemoedig het. Jou liefde, geduld en opofferings sal my altyd bybly.
- My familie en vriende se aanmoediging, liefde en ondersteuning het my hande omhoog gehou. My sus Elize en my broer Christo – dankie dat julle altyd daar was vir my. Dankie ook aan my ouers – wat albei oorlede is – vir al julle liefde, die voorbeeld wat julle gestel het, asook geleenthede wat julle vir my gebied en moontlik gemaak het. Vir beter ouers kon ek nie vra nie.
- My drie hondekinders Kaptein, Saartjie en Sonja dat julle die lang aande saam met my wakker gebleef het.
- My kollegas vir julle voortdurende belangstelling en aanmoediging.

OPSOMMING

Inligtinggeletterdheid is 'n vaardigheid en vorm die basis vir lewenslange leer. Die doel van die studie is om inligtingvaardighede by eerstejaarstudente aan die Noordwes-Universiteit (NWU) se Vaaldriehoekkampus te ondersoek, met spesifieke verwysing na die rol wat die akademiese biblioteek daarin speel.

Die NWU se Vaaldriehoekkampus biblioteek ondersteun eerstejaarstudente in hulle studies deur hulle inligtingvaardighede te verbeter en hulle te onderrig om inligting in alle formate te vind, te evalueer en te organiseer. Die doel hiermee is om eerstejaarstudente te help om relevante inligting te vind wat aan hul inligtingbehoeftes voldoen. Studente wat inligtinggeletterd is beskik nie slegs oor vaardighede nie, maar ook oor insig, begrip, kennis en is selfgerigte lewenslange leerders.

'n Verpligte geletterdheidsmodule is deel van die kurrikulum vir eerstejaarstudente by die NWU se Vaaldriehoekkampus en word deur akademiese personeel aangebied. Hierdie geakkrediteerde module bestaan uit drie komponente, naamlik rekenaar- en inligtinggeletterdheid, leesgeletterdheid en akademiese geletterdheid. Die module staan bekend as AGLA 121. Hierdie studie ondersoek die module vir basiese inligtingvaardighede wat grootliks teoreties van aard is. Eerstejaarstudente is voor en na voltooiing van die inligtinggeletterdheidsmodule deur ondervraging en vraelyste getoets, om te bepaal watter bydrae die module lewer tot hulle inligtinggeletterdheid.

Gevolgtrekkings wat uit die studie voortspruit, is dat eerstejaarstudente na die inligtinggeletterdheidsmodule wel oor die teoretiese kennis beskik, maar steeds nie weet waar om databasisse of inligting te vind nie. Die rol van die kampusbiblioteek rakende inligtinggeletterdheid is om studente se inligtingvaardighede uit te brei en te verbeter, asook betrokke te raak by die beplanning en ontwikkeling van die inligtinggeletterdheidsmodule. 'n Aanbeveling word gemaak dat die inligtinggeletterdheidsmodule reeds tydens die eerste semester (in plaas van die tweede semester) aangebied word, sodat studente hulle inligtingvaardighede effektief kan gebruik vir hulle studies.

Sleutelwoorde:

Akademiese biblioteke; eerstejaarstudente; hoër onderwysinstellings;
inligtinggeletterdheid; inligtinggeletterdheidsmodule

ABSTRACT

Information literacy is a skill and forms the basis for life-long learning. The aim of this study is to investigate the information literacy skills of first year students at the Vaal Triangle Campus of the North-West University (NWU), with specific reference to the role of the academic library.

The NWU's Vaal Triangle Campus Library supports first-year students in their studies by helping them to improve their information skills and teach them to find, evaluate and organise information in different formats. The purpose of this is to help first-year students to find relevant information that meet their information requirements. Students who are information literate not only have the necessary skills; but also have insight, comprehension, and knowledge at their disposal, while being life-long learners.

A compulsory literacy module forms part of the curriculum for first-year students at the NWU's Vaal Triangle Campus, and is presented by academic staff. The credit-earning module (known as AGLE 121) consists of three components, namely computer and information literacy, reading literacy, and academic literacy. This study focuses on the module for basic information literacy, which is mainly of a theoretical nature. First year students were tested by questionnaires and interviews before and after completion of the information literacy module, to determine what contribution the module makes to their information literacy.

This study concluded that after completing the information literacy module, first-year students have the theoretical knowledge at their disposal, but still do not know where to find databases or information. The role of the campus library regarding information literacy is to expand and improve students' information skills as well as being involved in the planning and development of the information literacy module. A recommendation is made that the information literacy module should already be offered during the first semester (instead of the second semester), so that students can use their information skills effectively for their studies.

Keywords:

Academic libraries; first-year students; higher education institutions; information literacy; information literacy module

INHOUDSOPGawe

VERKLARING	ii
DANKBETUIGINGS.....	iii
OPSOMMING	iv
ABSTRACT	vi
LYS VAN AANHANGSELS	xiv
LYS VAN AFKORTINGS.....	xv
LYS VAN FIGURE	xvi
LYS VAN TABELLE	xvii

HOOFSTUK 1: INLEIDING EN AGTERGROND TOT DIE STUDIE	1
1.1 INLEIDING TOT DIE STUDIE	1
1.2 AGTERGROND TOT DIE STUDIE.....	5
1.3 NAVORSINGSPROBLEEM.....	6
1.4 DOEL VAN DIE STUDIE	7
1.5 NAVORSINGSVRAE	7
1.6 NAVORSINGSMETODOLOGIE	8
1.6.1 Inleiding	8
1.6.2 Navorsingsmetode.....	8
1.6.3 Navorsingsbenadering.....	9
1.6.4 Data-insamelinginstrumente	10
1.6.5 Data-analise	11
1.6.6 Populasie.....	12
1.6.7 Steekproef	12
1.7 SKEMATIESE VOORSTELLING VAN NAVORSINGSDOELSTELLINGS, -VRAE, -BENADERINGS EN -INSTRUMENTE	14
1.8 ETIESE ASPEKTE	15
1.9 WAARDE VAN DIE STUDIE	16
1.10 STRUKTUUR VAN DIE STUDIE	16
1.11 SAMEVATTING.....	17

HOOFTUK 2: LITERATUURSTUDIE	18
2.1 INLEIDING	18
2.2 INLIGATIONGELETTERDHEID EN VERWANTE BEGRIFFE	18
2.2.1 Inligtinggeletterdheid: begrip en omskrywing	18
2.2.2 Inligtingsoekgedrag: begrip en omskrywing	20
2.2.3 Kritiese denke	20
2.2.4 Lewenslange leer	21
2.2.5 Inligtingvaardighede	22
2.3 INLIGATIONGELETTERDHEID: ENKELE MODELLE EN STANDAARDE ..	32
2.3.1 Enkele modelle van inligtinggeletterdheid	32
2.3.2 Standaarde van inligtinggeletterdheid	40
2.4 INLIGATIONGELETTERDHEID: ENKELE AKADEMIESE BIBLIOTEKE IN AFRIKA	42
2.4.1 Tanzanië	42
2.4.2 Ghana	43
2.4.3 Suid-Afrika	43
2.5 SAMEVATTING	46

HOOFTUK 3: INLIGATIONGELETTERDHEID BY HOËR ONDERWYSINSTELLINGS EN DIE NWU IN DIE BESONDER	48
3.1 INLEIDING	48
3.2 INLIGATIONGELETTERDHEID BY HOËR ONDERWYSINSTELLINGS	48
3.3 VERWAGTINGE VAN STUDENTE, TEN OPSIGTE VAN DIE AKADEMIESE BIBLIOTEEK	52
3.4 DIE ROL EN UITDAGINGS VAN AKADEMIESE BIBLIOTEKE	54

3.5	AKKREDITASIE VAN INLIGTINGGELETTERDHEID EN ANDER OPLEIDINGSPROGRAMME	57
3.6	DIE GELETTERDHEIDSMODULE VAN DIE NWU SE VAALDRIEHOEKKAMPUS	58
3.6.1	Agtergrond.....	58
3.6.2	Die Vaaldriehoekkampus se geletterdheidsmodule.....	58
3.7	DIE ROL VAN DIE KAMPUSBIBLIOTEEK IN DIE VOORSIENING VAN INLIGTINGBEHOEFTES	62
3.7.1	Biblioteekdienste	63
3.7.2	Samewerking tussen die biblioteek-, die akademiese personeel en studente.....	66
3.8	DIE ROL VAN DIE KAMPUSBIBLIOTEEK IN DIE VERBETERING VAN STUDENTE SE FORMELE- EN INFORMELE INLIGTINGGELETTERDHEID	67
3.8.1	Informele inligtinggeletterdheid.....	67
3.8.2	Formele inligtinggeletterdheid	70
3.8.3	Bydrae van die inligtinggeletterdheidsmodule om eerstejaarstudente se inligtingvaardighede te verbeter.....	70
3.9	SAMEVATTING	71
	HOOFSTUK 4: NAVORSINGSMETODOLOGIE	72
4.1	INLEIDING	72
4.2	NAVORSINGSMETODE	72
4.2.1	Die Participatory Action Research (PAR) model	72
4.2.2	Voor- en nadele van die PAR model	72

4.3	NAVORSINGSBENADERING	73
4.3.1	Kwalitatiewe navorsing	74
4.3.2	Kwantitatiewe navorsing	77
4.4	DATA-INSAMELINGINSTRUMENTE	78
4.4.1	Vraelyste	79
4.4.2	Onderhoude	83
4.5	DATA-ANALISE	88
4.5.1	Kodering van data	90
4.5.2	Sortering en organisering van data	90
4.5.3	Aanbieding van data	91
4.5.4	Interpretasie van data	91
4.6	POPULASIE	91
4.7	STEEKPROEF	92
4.8	DIE ROL VAN DIE NAVORSER	93
4.9	BETROUABAARHEID EN GELDIGHEID	94
4.10	ETIESE ASPEKTE	95
4.11	SAMEVATTING	96
	HOOFSTUK 5: NAVORSINGSRESULTATE EN BEVINDINGS	97
5.1	INLEIDING	97
5.2	DATA-ANALISE EN INTERPRETASIE	97
5.2.1	Data-analise en interpretasie van vraelyste	97
5.2.2	Data-analise en interpretasie van onderhoude	120
5.2.3	Data-analise en interpretasie van vraelyste en onderhoude	124
5.2.4	Struikelblokke wat eerstejaarstudente ervaar met inligtingsoektogte	125

5.3	SAMEVATTING	126
HOOFSTUK 6: OPSOMMING EN AANBEVELINGS		127
6.1	INLEIDING	127
6.2	NAVORSINGBEVINDINGS.....	128
6.2.1	Die rol van die kampusbiblioteek om inligtinggeletterdheid te ondersteun	128
6.2.2	Inligtingvaardighede	134
6.2.3	Vind en evaluering van inligting en bronne in verskillende formate	136
6.2.4	Die belangrikheid van die NWU se inligtinggeletterdheidsmodule.....	137
6.3	BEPERKINGS VAN DIE STUDIE.....	137
6.4	AANBEVELINGS.....	138
6.5	VOORSTELLE VIR VERDERE STUDIE	141
6.6	SLOT	141
BIBLIOGRAFIE		143

LYS VAN AANHANGSELS

AANHANGSEL A:	VRAELYS – AFRIKAANS	161
AANHANGSEL B:	VRAELYS – ENGELS	169
AANHANGSEL C:	ONDERHOUDSVRAE	177
AANHANGSEL D:	TOESTEMMINGSBRIEF	178

LYS VAN AFKORTINGS

ACRL:	Association of College and Research Libraries
ALA:	American Library Association
APA:	American Psychological Association
ALIA:	Australian Library and Information Association
CAUL:	Council of Australian University Librarians
CHELSA:	Committee for Higher Education Librarians of South Africa
CPUT:	Cape Peninsula University of Technology
DDK:	Dewey Desimale Klassifikasiestelsel
GOK:	Gekoppelde Openbare Katalogus
HELIG	Higher Education Library Interest Group
IFLA:	International Federation of Library Associations
INFOLIT:	Information Literacy
ISP:	Information Search Process
KNUST:	Kwame Nkrumah University of Science and Technology
LIASA:	Library and Information Association of South Africa
NITC:	National IT Council
NCLIS:	National Commission on Libraries and Information Science
NWU:	Noordwes-Universiteit
PAR	Participatory Action Research
PNM:	Perpustakaan Negara Malaysia
SCONUL:	Society of College, National and University Libraries
UNESCO:	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
URL:	Uniform Resource Locator
UNISA:	Universiteit van Suid-Afrika
VSA:	Verenigde State van Amerika

LYS VAN FIGURE

Figuur 2.1: Evaluatingsproses	26
Figuur 2.2: Evaluering van bronne en inligting	28
Figuur 2.3: Seven Pillars of Information Literacy Model	34
Figuur 3.1: Suid-Afrikaanse <i>Facebook</i> -gebruikers volgens demografie	54
Figuur 3.2: LibGuides	69
Figuur 3.3: LibGuides 2	70

LYS VAN TABELLE

Tabel 1.1:	Navorsingsdoelstellings, -vrae, -benaderings en -instrumente	14
Tabel 2.1:	Fases en stappe van inligtingvaardighede	23
Tabel 2.2:	Vergelyking tussen wetenskaplike- en nie-wetenskaplike artikels	30
Tabel 4.1:	Skematiese voorstelling van die vraelys	82
Tabel 5.1:	Navorsingsresultate van vraag 1	98
Tabel 5.2:	Navorsingsresultate van vraag 5	98
Tabel 5.3:	Navorsingsresultate van vraag 7	99
Tabel 5.4:	Navorsingsresultate van vraag 8	100
Tabel 5.5:	Navorsingsresultate van vraag 11	100
Tabel 5.6:	Navorsingsresultate van vraag 13	101
Tabel 5.7:	Navorsingsresultate van vraag 2	103
Tabel 5.8:	Navorsingsresultate van vraag 4	104
Tabel 5.9:	Navorsingsresultate van vraag 9	104
Tabel 5.10:	Navorsingsresultate van vraag 10	105
Tabel 5.11:	Navorsingsresultate van vraag 16	106
Tabel 5.12:	Navorsingsresultate van vraag 12	107
Tabel 5.13:	Navorsingsresultate van vraag 17	108
Tabel 5.14:	Navorsingsresultate van vraag 3	110
Tabel 5.15:	Navorsingsresultate van vraag 6	111
Tabel 5.16:	Navorsingsresultate van vraag 14	112
Tabel 5.17:	Navorsingsresultate van vraag 15	113
Tabel 5.18:	Navorsingsresultate van vraag 18	115
Tabel 5.19:	Navorsingsresultate van vraag 19	116
Tabel 5.20:	Navorsingsresultate van vraag 20	117

HOOFTUK 1: INLEIDING EN AGTERGROND TOT DIE STUDIE

1.1 INLEIDING TOT DIE STUDIE

Inligtinggeletterdheid is 'n lewenslange leerproses wat persone in staat stel om inligting in verskillende formate krities te evalueer. Daardeur word die regte besluite geneem om kwaliteit inligtingsresultate te vind. Inligtinggeletterdheid is van toepassing op individue se persoonlike lewens, die werkplek, asook in studente se studies (Baro 2011:202-203; Welsh & Wright 2010:1-4).

Inligtinggeletterdheid is 'n voorvereiste vir akademiese vordering omdat studente in hulle studies daaglikks gekonfronteer word met diverse inligtingskeuses. Studente kom na 'n universiteit en beskik dikwels nie oor die nodige inligtingvaardighede nie. Hierdie gebrek aan vaardighede sluit aspekte soos swak rekenaar-, lees-, akademiese- en inligtinggeletterdheid in.

Studente oorskot dikwels hulle inligtinggeletterdheid en beskou rekenaargeletterdheid en inligtinggeletterdheid as eenderse vaardighede (Gross & Latham 2012:574). Inligting is beskikbaar in biblioteke, die Internet en ander media om ontgin of herwin te word. Die meeste inligting kom in 'n ongekontroleerde formaat voor en die betroubaarheid en geldigheid daarvan word deur akademiese personeel en navorsers bevraagteken. Vaardighede is dus nodig om betroubare inligting te vind (American Library Association (ALA) 2007:2).

Sedert die 1970's is 'n groot aantal navorsingsartikels, boeke en konferensie-aanbiedings oor inligtinggeletterdheid gepubliseer. Dit sluit onder andere verskillende inligtinggeletterdheidsmodule, -programme en -hulpmiddels in en behandel onder andere die rol wat biblioteekopleiding daarin speel, inligtinggeletterdheid by skole en hoër onderwysinstellings, asook inligtinggeletterdheid soos dit voorkom en in verskeie lande ontwikkel is (Baro & Zuokemefa 2011:549-565; Dixon-Thomas 2012:20-29; Hart & Nassimbeni 2013:13-21; Korobili, Malliari & Christodoulou 2008:180-193; Shenton & Hay-Gibson 2012:27-46).

Daar word minder navorsing oor inligtinggeletterdheid spesifiek by eerstejaarstudente aan hoër onderwysinstellings gedoen. King (2007) het wel 'n studie gedoen wat gehandel het oor inligtinggeletterdheid by eerstejaar kunsstudente aan die

Universiteit van Wes-Kaapland. Mittermeyer en Quirion (2003) se navorsing is meer spesifiek gerig op die inligtinggeletterdheid van eerstejaarstudente in Quebec. Die laasgenoemde studie sluit die inligtingsoekproses en inligtingsoekgedrag van eerstejaarstudente in. Daar bestaan verskeie studies in die akademiese biblioteekliteratuur wat voortoets ondersoeke gebruik as 'n tegniek om eerstejaarstudente se vooraf kennis te bepaal, maar studies oor eerstejaarstudente se inligtinggeletterdheid *per se* is nie voldoende nie. Daar bestaan 'n leemte op die navorsingsgebied van inligtinggeletterdheid van eerstejaarstudente aan hoër onderwysinstellings in Suid-Afrika (Orme 2008:63-70; Rowlands 2008; Salisbury & Karasmanis 2011:43-58).

Inligtinggeletterdheidsopleiding is deel van 'n toenemende aantal akademiese instellings en biblioteke se strategiese missie wat spesifieke vaardighede van graduandi vereis. Hierdie vaardighede help studente om hulle toe te rus om inligting in enige omgewing effektief te gebruik (De Jager & Nassimbeni 2005:35-36).

Die rol van die akademiese biblioteek sluit onder ander in om 'n bydrae te lewer om studente met kritiese inligtingvaardighede toe te rus, sodat hulle onafhanklike lewenslange leerders kan wees. Inligtinggeletterdheid is selfgesentreerd of selfgerig, waar studente meer kontrole oor hulle eie leergewoontes uitoefen. Die ontwikkeling van inligtinggeletterdheidstandarde deur akademiese biblioteke help met die beplanning, toepassing en voortdurende evaluasie van inligtinggeletterdheid. Dit help akademiese bibliotekarisse ook om die konsep van inligtinggeletterdheid te verstaan en studente se bevoegdhede rakende inligtinggeletterdheid te meet (Salleh, Halim, Yaacob & Yusoff 2011:506-508; Sudhakarrao 2011:45-46).

Die begrip 'inligtinggeletterdheid' is vir die eerste keer in die laat 1970's in die Verenigde State van Amerika (VSA) gebruik. Inligtinggeletterdheid as 'n konsep was vroeër beperk tot die bibliekwêreld, maar inligtinggeletterdheid is lankal nie meer slegs biblioteke se verantwoordelikheid nie, maar ook dié van alle opvoedkundige instellings en -afdelings (Rockman 2004:1; Wilson 2004:338-340).

Gedurende die 1980's en 1990's het die gebruik van elektroniese databasisse na vore gekom, wat meer klem gelê het op inligtingsontsluiting en inligtingsoekgedrag. Studente word deur akademiese biblioteke opgelei om databasissoektogte uit te

voer. Sedert die laat 20ste eeu word inligtinggeletterdheid alreeds gekoppel aan lewenslange leer en die effektiewe gebruik van Internet-gebaseerde tegnologie. Lewenslange leer stel studente in staat om inhoud te bemeester, selfgerigte studente te wees en beter beheer oor hulle eie onderrig en leer te hê (Association of College and Research Libraries (ACRL) 2000; Chevillotte 2010:2421-2422).

'n Toename in inligting op die Internet het 'n direkte invloed op studente se inligtingsoekgedrag. Chowdhury en Gibb (2009:471-472) wys daarop dat daar onsekerheid by studente bestaan oor die gebruik van diverse elektroniese inligtingskanale en inligtingsbronne, asook die kwaliteit daarvan. Studente is dikwels nie in staat om hulle inligtingbehoeftes te formuleer nie, byvoorbeeld as gevolg van 'n gebrek aan woordeskat om die verlangde dokumente te beskryf. Die inligting wat hulle vind is dikwels ontoepaslik, byvoorbeeld omdat die terminologie van studente en dié van deskundiges verskil (Lee, Theng & Goh 2005:460).

In studies oor inligtingsoekgedrag van voortgaande studente is gevind dat hulle eerstens die Internet verkies om inligting te soek (Nicholas, Huntington, Jamali, Rowlands & Fieldhouse 2009:108; Stewart & Basic 2014:74). Alhoewel studente daarvan bewus was dat inligting op 'n latere stadium moontlik foutief of onbeskikbaar kon wees, is hulle inligtingsoekgedrag nie daardeur beïnvloed nie. Die siening van studente was dat die Internet 'n inligtingsoektog makliker, vinniger en minder verwarrend maak. Studente se doelwit was om werkstukke af te handel en nie om hulle inligtinggeletterdheid te verbeter nie.

Akademiese biblioteke voorsien studente van die nodige fasiliteite, hulpbronne en dienste wat hulle leeraktiwiteite ondersteun (Kumar 2009:105). Inligtinggeletterdheidsopleiding lewer positiewe resultate, soos byvoorbeeld studente se toename in selfvertroue om wetenskaplike inligting te vind, asook om hulle akademiese uitkomste te verbeter (Bailey, Derbyshire, Harding, Middleton, Rayson & Syson 2007:83; Salleh, Halim, Yaacob & Yusoff 2011:508).

Aangesien inligtinggeletterdheid en inligtingsoekgedrag meer volledig in hoofstuk 2 bespreek word, word hier slegs na die begrippe verwys.

Inligtinggeletterdheid word deur verskeie organisasies en navorsers gedefinieer en die inhoud van die definisies kom grootliks ooreen.

Die American Library Association (ALA) (2004:1) beskryf inligtinggeletterdheid as 'n stel vaardighede waaroor individue beskik om te weet wanneer daar inligtingbehoeftes bestaan. Hulle is dan ook in staat om die inligting te vind, te evaluateer en effektiief in alle omstandighede te gebruik.

Persone wat inligtinggeletterd is, beskik oor kritiese denke en probleemplossingsvaardighede en is gemotiveerd tot lewenslange leer. Inligtinggeletterheid fokus op kennis wat verkry is deur onderrig. Persone se werk en opleidingsomgewing, asook alledaagse lewe word direk daardeur beïnvloed (Lloyd 2006:580).

Dixon-Thomas (2012:1) wys daarop dat studente krities moet dink, vinnig en maklik moet kan aanpas by verandering, probleme moet kan oplos en bestaande kennis met nuwe konsepte kan verbind. Dit help om betekenisvolle oplossings te vind wat belangrik is vir lewenslange leer.

Bogenoemde definisies benadruk die verband tussen inligtinggeletterdheid, kritiese denke en lewenslange leer. Inligtinggeletterdheid word verbind met verskillende tipes geletterdheid, byvoorbeeld biblioteek-, akademiese-, visuele-, media- en rekenaargeletterdheid. Inligtinggeletterdheid word in die studie as 'n sambreelterm gebruik en word verbind met terme soos inligtingvaardighede, biblioteekopleiding, asook bibliografiese- en gebruikersopleiding (International Federation of Library Associations and Institutions 2006:60).

Inligtinggeletterdheid word ook beskryf as die proses om toegang te verkry tot effektiewe inligting. Die uiteindelike doel is om studente toe te rus met inligtingvaardighede en hulle te ondersteun en te bemagtig om produktief en suksesvol te wees in 'n vinnig veranderende omgewing.

Daarteenoor dui inligtingsoekgedrag primêr op die soek na inligting. Marchionini (1995:49-58) beskryf die inligtingsoekproses in agt fases, naamlik:

- Die bewuswording en aanvaarding van inligtingbehoeftes;
 - Die definiering van inligtingsprobleme;
 - Die keuse van gesikte bronne wat die probleem kan aanspreek;

- Die formulering van 'n navraag;
- Die uitvoering van die navraag;
- Die bestudering van navraagresultate;
- Die inwinning van inligtingsresultate wat verkry is uit dokumente; en
- Die wetenskaplike aanbieding van inligting.

Kuhlthau (1991:361-371) se Inligtingsoekproses-model bestaan uit ses fases waardeur gebruikers beweeg. Dit beskryf die gevoelens en emosies wat studente ervaar wanneer hulle inligting vind. Dit begin by onsekerheid en vorder tot die ontsluiting en die begrip van die inligting. Studente weet aanvanklik nie in watter fase hulself bevind nie en ook nie hoe om die inligting te evalueer nie. Dit is makliker om inligtingsprobleme te formuleer wanneer die opdrag verstaanbaar is.

1.2 AGTERGROND TOT DIE STUDIE

Die NWU se Vaaldriehoekkampus bied 'n verpligte geletterdheidsmodule vir eerstejaarstudente aan, wat onder andere ook inligtinggeletterdheid insluit. Hierdie module word volledig in hoofstuk 3 bespreek. Die inligtinggeletterdheid van eerstejaarstudente aan die NWU se Vaaldriehoekkampus word ondersoek voordat hulle met die inligtinggeletterdheidsmodule begin en weer nadat die kursus voltooи is. Die resultate word met mekaar vergelyk en bespreek om sodoende tot die nodige bevindings te kom. Die universiteit strewe na inligtinggeletterde studente met die doel om hulle voor te berei en toe te rus vir die alledaagse- en werkomgewing.

Die NWU se Vaaldriehoekkampus biblioteek lei studente op om katalogi en databasisse te gebruik, om inligting in verskillende formate te evalueer, om korrekte verwysings te maak, asook om 'n bibliografie saam te stel. Die akademiese biblioteek fokus dus daarop om die inligtingvaardighede van studente uit te brei en te ondersteun. Die akademiese biblioteek gebruik verskeie dienste en hulpmiddels om hierdie inligtinggeletterdheidsopleiding bekend te stel. LibGuides is 'n voorbeeld hiervan wat later bespreek sal word in hoofstuk 3. Aanbevelings word volledig in hoofstuk 6 bespreek, rakende eerstejaarstudente se formele- en informele inligtinggeletterdheidsopleiding by die NWU se Vaaldriehoekkampus.

1.3 NAVORSINGSPROBLEEM

Baie eerstejaarstudente in Suid-Afrika kom uit huise waar swak of geen inligtingvaardighede voorkom nie. Die kwaliteit van skole is nie almal op standaard nie en daar bestaan nie 'n nasionale beleid vir skoolbiblioteke nie. In 2010 het slegs 7.23% openbare skole in Suid-Afrika oor funksionele biblioteke beskik (Hart & Nassimbeni 2013:13, 16). Hierdie biblioteke kom meestal voor by die voormalige Model-C skole wat hulle eie hulpbronne aanwend om die biblioteek en personeel te finansier en in stand te hou (Hart 2006:48-62; Hart & Nassimbeni 2013:13-16). Akademiese resultate is hoër in skole met biblioteekprogramme en waar funksionele biblioteke bestaan (Conyngham, Isaacs, Dwane, Makofane, Erhiawarien, Hess & Mohamed 2010:1, 12, 22; Jiyane & Onyancha 2010:19).

Al hoe meer hoër onderwysinstellings in Suid-Afrika bied inligtinggeletterdheidsmodules of -kursusse vir eerstejaarstudente aan as deel van die kurrikulum (Du Toit, De Boer, Bothma & Scheepers 2012:236-251; Lockhart 2011). Die probleem is dat studente nie dié modules ernstig opneem nie omdat dit dikwels net semestermodules is.

Studente met swak of geen inligtingvaardighede vind dit dikwels moeilik om genoegsame en betroubare inligting op te spoor om aan hulle inligtingbehoeftes te voldoen. Hierdie probleem beïnvloed weer die wyse waarop hulle inligting gebruik om besluite te neem in verskillende aspekte van hulle lewe (Tiemensma 2012:157).

Die navorsingsprobleem wat ondersoek word, word soos volg opgesom:

- Daar bestaan moontlik uiteenlopende geletterdheidsvaardighede van eerstejaarstudente by tersiêre inrigtings in Suid-Afrika;
- Daar bestaan onduidelikheid oor die rol wat akademiese biblioteke speel rakende die vordering van inligtinggeletterdheid by eerstejaarstudente aan tersiêre inrigtings in Suid-Afrika en die NWU se Vaaldriehoekkampus in die besonder.

1.4 DOEL VAN DIE STUDIE

Die primêre doel van hierdie studie is om:

- Die rol te bepaal wat die NWU se Vaaldriehoekkampus biblioteek speel in die vordering en doeltreffendheid van eerstejaarstudente se formele en informele inligtinggeletterdheid.

Om in die bovenoemde doel te slaag, word die volgende sub-doelstellings bepaal, naamlik om:

- Vas te stel of eerstejaarstudente van die NWU se Vaaldriehoekkampus in staat is om relevante en wetenskaplike inligting te vind wat aan hulle inligtingbehoeftes voldoen;
- Te bepaal of die NWU se Vaaldriehoekkampus se eerstejaarstudente in staat is om inligting in verskillende formate te vind en te evalueer;
- Te bepaal watter rol die NWU se inligtinggeletterdheidsmodule speel om eerstejaarstudente se inligtinggeletterdheid te ondersteun en/of te verbeter; en
- Aanbevelings te maak om die inligtingvaardighede en inligtinggeletterdheid van eerstejaarstudente te help verbeter. Die aanbevelings word gemaak deur die biblioteek se opleidingsprogram en die universiteit se inligtinggeletterdheidsmodule te ondersoek.

1.5 NAVORSINGSVRAE

Die primêre navorsingsvraag word soos volg geformuleer:

- Watter rol speel die NWU se Vaaldriehoekkampus biblioteek in die verbetering en doeltreffendheid van formele- en informele inligtinggeletterdheid by eerstejaarstudente aan die universiteit?

Om hierdie vraag te beantwoord, word die volgende sub-vrae ondersoek:

- Is eerstejaarstudente by die NWU se Vaaldriehoekkampus in staat om relevante en wetenskaplike inligting te vind wat aan hulle inligtingbehoeftes voldoen?
- Is eerstejaarstudente by die NWU se Vaaldriehoekkampus in staat om inligting in verskillende formate te evaluateer?
- Watter bydrae of ondersteuning bied die inligtinggeletterdheidsmodule van die NWU om die inligtingvaardighede van eerstejaarstudente te verbeter?

1.6 NAVORSINGSMETODOLOGIE

1.6.1 Inleiding

Die ondersteunende inligtinggeletterdheidsopleiding wat deur die akademiese biblioteek verskaf word is ondersoek. Tweedens is die geakkrediteerde inligtinggeletterdheidsmodule (wat een komponent is van die geletterdheidsmodule van die NWU) in die besonder bespreek. Die resultate en bevindings van die steekproefgroep eerstejaarstudente se inligtingvaardighede en die inligtinggeletterdheidsmodel is beskryf en aanbevelings is gemaak. Triangulasie is gebruik om die interne geldigheid van die navorsing te toets, deur meervoudige data in te samel en dit met mekaar te vergelyk.

1.6.2 Navorsingsmetode

Aksie-navorsing is gebruik om te bepaal of die inligtinggeletterdheidsmodule vir eerstejaarstudente tot beter inligtinggeletterdheid en –vaardighede lei. Die doel van deelnemende aksie-navorsing is om die navorser se teoretiese kennis en ondervinding met die praktiese kennis van deelnemers te kombineer. Hierdie navorsingsbenadering stel die navorser in staat om deur middel van vraelyste en onderhoude inligting van deelnemers in te samel, met betrekking op probleme wat hulle in 'n spesifieke situasie kan ondervind. Dit kan byvoorbeeld wees dat studente nie weet hoe om wetenskaplike en bruikbare inligting vir hulle studies te vind nie. Dit is hier waar akademiese biblioteke die geleenthede moet aangryp met die aanbieding van inligtinggeletterdheidsopleiding. Studente moet egter self die

noodsaaklikheid daarvan besef en vrywilliglik aanmeld vir opleiding en die inligtinggeletterdheidsmodule ook ernstig opneem (Tracy 2013:56).

1.6.3 Navorsingsbenadering

Die navorsingsbenadering in hierdie studie is opeenvolgende, verklarende en 'n multi-metode navorsing wat uit kwalitatiewe en kwantitatiewe navorsing bestaan. Data wat verkry word uit verskillende navorsingsmetodes dra by tot meer betroubare resultate en gevolgtrekkings (Belshaw 2012:125-129).

Die navorsingsbenadering is 'n plan wat aandui hoe die studie uitgevoer gaan word. Dit sluit die denke, besluite en visualisering van die navorsingstudie in. Tydens die navorsingsbenadering word bepaal watter tipe data/inligting ingesamel behoort te word, van watter inligtingstechnologie gebruik gemaak kan word, asook waar die navorsing kan plaasvind en watter groep mense betrek kan word by die studie (Berg & Lune 2014:3-5, 41-43).

Kwantitatiewe navorsing omskep en verander data na numeriese data en gebruik metings en statistieke om wiskundige modelle te ontwikkel en voorspellings te maak. Hierdie tipe navorsing word onder andere gebruik om die vrae "hoeveel" en "hoe gereeld" te beantwoord. By kwantitatiewe navorsing word die navorsingsinstrument en die navorser twee aparte en verskillende entiteite (Tracy 2013:24).

Die doel van kwantitatiewe navorsing in hierdie studie is om deur middel van vraelyste te bepaal tot watter mate inligtinggeletterdheid by eerstejaarstudente aan die NWU se Vaaldriehoekkampus voorkom. Numeriese inligting wat uit vraelyste verkry word, word aangebied as kwantitatiewe data. Algemene afleidings en gevolgtrekkings word daaruit gemaak en deur middel van getalle, persentasies en grafiese voorstellings, soos tabelle, weergegee.

Die eerstejaarsgroepe is deur die navorser in klasverband besoek om die doel en vertroulikheid van die studie vooraf aan hulle te verduidelik. Studente is daarvan bewus gemaak dat hulle deelname aan die studie vrywilliglik was, asook wat van hulle verwag is, byvoorbeeld dat hulle vraelyste moes voltooi.

Kwalitatiewe navorsing is 'n navorsingsbenadering wat die prosesse, asook die sosiale en kulturele konteks van verskillende gedragspatrone beskryf. Dit verwys na betekenis, konsepte, eienskappe, simbole en beskrywings van persone of situasies. Die klem val op die kwaliteit en diepte van inligting wat verkry word (Nieuwenhuis 2007b:51). Kwalitatiewe navorsing is in hierdie studie gebruik om eerstejaarstudente by die NWU se Vaaldriehoekkampus se inligtingvaardighede te ondersoek. Daar is besluit om hierdie benadering te volg omdat dit eerstejaarstudente se insig, ondervindings en interpretasies insluit. Kwalitatiewe navorsing bied aan die navorser die geleentheid om te beskryf, maar ook om te verduidelik en te interpreteer. Kwalitatiewe data-insameling is gedoen deur middel van semi-gestruktureerde onderhoude. Hierdie interaksie het binne die natuurlike omgewing van die studiepopulasie plaasgevind. Dit is ook belangrik om te noem dat 'n kwalitatiewe studie se geloofwaardigheid verhoog word deur aandag te skenk aan oordraagbaarheid, betroubaarheid en bevestigbaarheid (Denzin & Lincoln 2011:4-6).

1.6.4 Data-insamelinginstrumente

Hierdie studie maak gebruik van triangulasie. Dit is waar verskillende data-insamelinginstrumente gebruik word om dieselfde vrae te ondersoek en daarna die resultate te vergelyk. Vraelyste en onderhoude is gebruik om die nodige data in te samel. Die geloofwaardigheid van bevindings word verhoog waar verskillende metodes gebruik word om data in te samel en dieselfde resultate verkry word (Bazeley 2013:406; Fielding & Fielding 2008:559; Maree & Van der Westhuizen 2009:34; Vanderstoep & Johnston 2009:179).

1.6.4.1 Kwantitatiewe data-insamelinginstrument

Vraelyste word as kwantitatiewe data-insamelinginstrument gebruik, wat die navorser in staat stel om die navorsingsresultate weer te gee deur gebruik te maak van tabelle wat getalle en persentasies daarvan aandui.

'n Self-geadministreerde vraelys is tydens die aanvang van eerstejaarstudente se verpligte inligtinggeletterdheidsmodule in klastyd uitgedeel. Die steekproefgroep eerstejaarstudente het twee weke gehad om vraelyste te voltooi en aan die navorser terug te besorg. Die navorser het vraelyste tydens die klasperiodes terug ontvang.

Na voltooiing van die inligtinggeletterdheidsmodule is vraelyste weereens deur dieselfde groep eerstejaarstudente voltoai. Met die natoets is vraelyste per e-pos aan die geselekteerde studente gestuur. Studente bly anoniem omdat die natoets vraelys na hul e-posadresse gestuur is wat uit hulle studentenommers bestaan en moeilik opspoorbaar is. Die vraelys word later in die hoofstuk oor navorsingsmetodologie verduidelik.

Die voordeel van 'n vraelys is dat dit vinnig en koste-effektief is om te versprei. Die nadeel van vraelyste is dat studente nog moontlik die vrae kon onthou tydens die voortoets. Vrae wat verkeerd geïnterpreteer is, kan ook nie verduidelik of reggestel word nie (Mitchell & Jolley 2010:263-265).

1.6.4.2 Kwalitatiewe data-insamelinginstrument

Onderhoude word as kwalitatiewe data-insamelinginstrument gebruik, om studente se sienings, gedrag, houdings en gevoelens in woorde te beskryf.

Semi-gestruktureerde onderhoude, wat uit 'n aantal standaard vrae bestaan, is gebruik. Hierdie tipe onderhoude is meer buigsaam en bied navorsers die geleentheid om aanvullende opvolgvrae te vra en sekere antwoorde te verduidelik. Navorsers moet egter oor 'n hoë vlak kommunikasie en sosiale vaardighede beskik om onderhoude suksesvol uit te voer (Mitchell & Jolley 2010:277).

Die nadeel van onderhoude is dat die navorser studente bewustelik of onbewustelik, verbaal of nie-verbaal kon beïnvloed. Daarteenoor kan dit gebeur dat deelnemers die navorser wil beïndruk en dus antwoord wat die navorser wil hoor (Mitchell & Jolley 2010:268).

1.6.5 Data-analise

Die doel van data-analise is om te verseker dat die inhoud van kwalitatiewe data betekenisvol is.

Die patronen wat voorgekom het by die onderhoudsvoering en by vraelyste wat voltooi is, word ook ondersoek. Onderhoude is getranskribeer en data is volgens onderwerpe georganiseer en in kategorieë geplaas deur gebruik te maak van

handkodering. Tabelle is op *Excel* saamgestel om vraelyste se antwoorde te organiseer en ooreenkomsstige antwoorde te integreer en te bereken.

Daarna is data geëvalueer en geanaliseer om betekenis daaraan te gee. Beskrywende statistiek is gebruik om tot logiese gevolgturekkings te kom.

1.6.6 Populasie

Die totale populasie waaruit die steekproefgroep gekies is, bestaan uit 1500 geregistreerde eerstejaarstudente aan die NWU se Vaaldriehoekkampus vir 2013. Kostes en tyd het dit egter onmoontlik gemaak om die totale populasie by hierdie studie in te sluit. Onderhoude is gevoer met vyf eerstejaarstudente wat gekies is uit elk van die vyf skole aan die Vaaldriehoekkampus, asook dié studente wat vraelyste voltooi het, en sodoende is alle eerstejaarstudente verteenwoordig.

1.6.7 Steekproef

'n Steekproef het die navorser in staat gestel om 'n relatiewe klein deel van die populasie te ondersoek, terwyl die steekproefgroep steeds die totale populasie verteenwoordig het. Deelname van verskillende individue het tot verskillende perspektiewe geleid oor inligtingvaardighede en inligtinggeletterdheid.

In baie gevalle is 'n studie wat die totale populasie insluit nie moontlik nie en dit is ook nie noodwendig meer betroubaar as 'n steekproef nie. 'n Steekproef is meer ekonomies omdat minder deelnemers daarby betrokke is en finansiële implikasies, soos gedrukte materiaal en reiskostes, beperk word. 'n Steekproef is geneig om meer uitgebreide inligting te voorsien, wat 'n hoër mate van akkuraatheid bied (Sarantakos 2013:167-168).

Die steekproef vir hierdie studie het bestaan uit 10% van die geregistreerde voltydse en deeltydse eerstejaarstudente aan die NWU se Vaaldriehoekkampus. Die navorser het gebruik gemaak van 'n gestratifiseerde ewekansige steekproefneming. Alle geregistreerde eerstejaarstudente is in verskillende groepe ingedeel volgens hulle kursusse. Daarna is elke tiende eerstejaarstudent volgens 'n alfabetiese lys gekies vir deelname aan die studie. Dit is belangrik om daarop te let dat deelname aan die studie ten alle tye vrywilliglik plaasgevind het (Bernard & Ryan 2010:357).

Daar is semi-gestruktureerde onderhoude met vyf eerstejaarstudente gevoer. Navorsingsresultate van onderhoude en vraelyste is vergelyk wat die geldigheid van die studie verhoog. Daar is met een student uit elke skool (fakulteit) 'n onderhoude gevoer, om alle skole te verteenwoordig. Onderhoude het twee mans- en drie damestudente ingesluit. Studente is deur 'n rekenaar geselekteer volgens hulle vakgebiede en daarna volgens hulle studentenommers. Navorsingsinstrumente word in die hoofstuk oor navorsingsmetodologie bespreek.

1.7 SKEMATIESE VOORSTELLING VAN NAVORSINGSDOELSTELLINGS, -VRAE, -BENADERINGS EN -INSTRUMENTE

Die navorsingsdoelstellings, -vrae, -benaderings en -instrumente word soos volg voorgestel:

Tabel 1.1: Navorsingsdoelstellings, -vrae, -benaderings en -instrumente

Navorsingsdoelstellings	Navorsingsvrae	Navorsings-benaderings	Navorsings-instrumente
Die rol te bepaal wat die NWU se Vaaldriehoekkampus biblioteek speel in die vordering en doeltreffendheid van eerstejaarstudente se formele en informele inligtinggeletterdheid.	Watter rol speel die NWU se Vaaldriehoekbiblioteek in die verbetering en doeltreffendheid van formele- en informele inligtinggeletterdheid by eerstejaarstudente aan die universiteit?	Kwantitatief en kwalitatief	Vraelyste en onderhoude
Vas te stel of eerstejaarstudente van die NWU se Vaaldriehoekkampus in staat is om relevante en wetenskaplike inligting te vind wat aan hulle inligtingbehoeftes voldoen.	Is eerstejaarstudente in staat om relevante inligting te vind om aan hulle inligtingbehoeftes te voldoen?	Kwantitatief en kwalitatief	Vraelyste en onderhoude
Te bepaal of die NWU se Vaaldriehoekkampus se eerstejaarstudente in staat is om inligting in verskillende formate te vind en te evalueer.	Watter kriteria word primêr deur eerstejaarstudente gebruik om die inligtingsbronne en inligtingsresultate vir hulle studies te evalueer?	Kwantitatief en kwalitatief	Vraelyste en onderhoude
Te bepaal watter rol die NWU se geletterdheids-module speel om eerstejaarstudente se inligtinggeletterdheid te ondersteun en/of te verbeter.	Watter bydrae of ondersteuning bied die inligtinggeletterdheids-module van die NWU om die inligtingvaardighede van eerstejaarstudente te verbeter en/of te ondersteun?	Kwantitatief en kwalitatief	Vraelyste en onderhoude
Aanbevelings te maak om die inligtingvaardighede en inligtinggeletterdheid van eerstejaarstudente te help verbeter. Dit word gedoen deur die biblioteek se opleidingsprogram en die universiteit se inligtinggeletterdheidsmodule te ondersoek, te evalueer en aanpassings aan te beveel.	Hoe vergelyk die inligtinggeletterdheid van eerstejaarstudente van die NWU se Vaaldriehoekkampus, vóór en ná die inligtinggeletterdheids-module voltooi word?	Kwantitatief en kwalitatief	Vraelyste en onderhoude

1.8 ETIESE ASPEKTE

Die Universiteit van Suid-Afrika (UNISA) het 'n etiese beleidsdokument wat van toepassing is op navorsing (UNISA 2007:1-17). Hierin word die regte en verantwoordelikhede van die hoër onderwysinstelling, maar ook dié van navorsers bespreek. Dit is die navorser se plig om seker te maak dat sy beoogde navorsingsonderwerp nie alreeds nagevors is nie. Om duplisering van die studie te voorkom het die navorser 'n inligtingsoektog uitgevoer op NEXUS, wat 'n Suid-Afrikaanse databasis is waar alle huidige en voltooide meesters en doktorale studies voorkom.

Die etiese aspekte van navorsing is van uiterste belang. Die doel van die studie is aan eerstejaarstudente verduidelik wat aan die studie deelgeneem het. Dit sluit inligting in soos byvoorbeeld hoe lank 'n onderhoud sou duur of om 'n vraelys te voltooi. Studente se regte tot vertroulikheid is beskerm en dit geld ook wanneer enige data of resultate in enige vorm bekend gemaak word.

Toestemming is van studente verkry en deelname was vrywilliglik (Nieuwenhuis 2007b:41-42; Oliver 2008:115-118). 'n Brief is aan die NWU se Vaaldriehoekkampus se bestuur gerig waarin die doel van die studie verduidelik is en toestemming gevra is om vraelyste uit te deel en om onderhoude met studente te voer. Die versoek is goedgekeur en die NWU het daarna die e-posadresse van alle eerstejaarstudente aan die navorser verskaf.

Geldigheid in die breë sin verwys na die vermoë van 'n meetinstrument om te meet waarvoor dit ontwerp is. Geldigheid kom voor waar 'n navorsingsmetode akkurate en getroue resultate oplewer oor 'n spesifieke verskynsel wat bestudeer is. Betrouwbaarheid daarteenoor verwys na konsekwente bevindings, wanneer die navorsing herhaaldelik toegepas word. Die gebruik van verskillende bronne help met die evaluering van bevindings. Wanneer verskillende bronne tot dieselfde gevolgtrekking kom, dui die resultate op 'n groter betrouwbaarheid (Kumar 2014:218). Dit wil sê, wanneer vraelyste en onderhoude dieselfde resultate lewer, dui dit op die betrouwbaarheid van die navorsing.

Die navorser het die data met vertroulikheid hanteer en het dit so akkuraat as moontlik aangebied om die betrouwbaarheid en geldigheid daarvan te verhoog.

1.9 WAARDE VAN DIE STUDIE

Die belangrikheid van die studie is:

- Om nuwe denke by die NWU se Vaaldriehoekkampus biblioteek te stimuleer om inligtingsoekgedrag en -vaardighede van studente te help verbeter en meer doeltreffend te maak;
- Om aanbevelings te maak ten opsigte van die geletterdheidsmodule wat by die NWU se Vaaldriehoekkampus aangebied word om studente se leeruitkomste te verbeter;
- Om 'n breër analitiese insig van inligtinggeletterdheid by eerstejaarstudente met ander akademiese biblioteke te deel; en
- Om vir die beroep in die algemeen tot waarde te wees, omdat inligtinggeletterdheid en vaardighede gebruik word vir akademiese doeleindes.

1.10 STRUKTUUR VAN DIE STUDIE

Hierdie hoofstuk gee 'n oorsig oor die hoofdoel van die studie, naamlik inligtinggeletterdheid van eerstejaarstudente aan die NWU se Vaaldriehoekkampus en die rol wat die akademiese biblioteek daarin speel. Daar kan volstaan word met die navorsingsprobleem, doel van die studie, navorsingsvrae, metodologie, navorsingsmetode en benadering, data-analise, populasie, steekproef en die etiese aspekte. Die hoofstukke wat hierop volg, word soos volg ingedeel:

Hoofstuk 2 is 'n literatuurstudie waarin inligtinggeletterdheid beskryf en verduidelik word. Aandag word ook gegee aan enkele inligtinggeletterdheidsmodelle en standarde. Verder word die belangstelling en ontwikkeling van inligtinggeletterdheid by enkele akademiese biblioteke in Afrika ondersoek.

In hoofstuk 3 word die rol en uitdagings van die NWU en die akademiese biblioteek, rakende inligtinggeletterdheid bespreek. Die akkreditasie van inligtinggeletterdheid- en ander opleidingsprogramme word verder ondersoek. Die NWU se verpligte inligtinggeletterdheidsmodule vir eerstejaarstudente word ondersoek en bespreek.

Hoofstuk 4 sluit die navorsingsmetodologie in. Die bespreking handel oor die navorsingsmetodes, navorsingsbenadering, data-insamelinstrumente, data-

analise, die populasie en die steekproef. Die betroubaarheid, geldigheid en etiese aspekte word ook ondersoek.

In hoofstuk 5 word die navorsingsresultate en bevindings weergegee en bespreek.

Hoofstuk 6 bestaan uit 'n opsomming van die navorsingsresultate en bevindings. Aanbevelings word gemaak om die NWU se Vaaldriehoekkampus biblioteekopleiding meer bekend te stel onder studente en akademiese personeel. Insette word gelewer aangaande die hersiening van die inligtinggeletterdheidsmodule aan die NWU se Vaaldriehoekkampus.

1.11 SAMEVATTING

In hoofstuk 1 is die agtergrond en inleiding tot inligtinggeletterdheid kortliks bespreek. Die volgende aspekte het ook aandag geniet, naamlik die navorsingsprobleem, – vrae, -doelstellings en die navorsingsmetodologie. Die hoofstuk is afgesluit met 'n uiteensetting van die studie se struktuur.

HOOFTUK 2: LITERATUURSTUDIE

2.1 INLEIDING

Die hoofstuk het ten doel om verskillende begrippe oor inligtinggeletterdheid te beskryf en dit dan te verduidelik. Enkele inligtinggeletterdheidsmodelle en standaarde waaraan eerstejaarstudente se geletterdheidsvlak gemeet kan word, word ontleed. Die belangstelling en ontwikkeling van inligtinggeletterdheid by akademiese biblioteke in Afrika word ook ondersoek.

2.2 INLIGATIONGELETTERDHEID EN VERWANTE BEGRIPPE

2.2.1 Inligtinggeletterdheid: begrip en omskrywing

Alle definisies en beskrywings van inligtinggeletterdheid is van toepassing op alle mense, maar in hierdie studie word daar spesifiek op eerstejaarstudente gefokus.

Een van die definisies van inligtinggeletterdheid wat dikwels in die literatuur aangehaal word, is dié van die American Library Association (ALA) wat die konsep in 1989 soos volg gedefinieer het:

To be information literate, a person must be able to recognize when information is needed and have the ability to locate, evaluate, and use effectively the needed information. The information literate individuals are those who have learned how to learn (ALA 1989:55-56).

Die bovenoemde definisie sluit vaardighede in soos die formulering van vrae om inligting in kategorieë te plaas, inligting te ondersoek, gedrukte en elektroniese dokumente te evalueer, die gebruik van inhoudsopgawes en indekse, om aantekeninge te maak, inligting te sintetiseer en bevindings aan te bied (Ladbrook & Probert 2011:106).

Urquhart en Rowley (2007:1191) beskryf inligtinggeletterdheid as die dikwels onbewustelike operasionele kennis van weet wat om te doen, asook hoe om dit uit te voer. Individue ervaar frustrasie en ontevredenheid met hulle inligtingsoekgedrag wanneer die inligtingsresultate onbevredigend of onvoldoende is.

Inligtinggeletterdheid word beskou as meer as net vaardighede en konsepte. Dit vereis kennis om met inligting om te gaan, vaardighede om inligting en bronne te vind, asook om die inligting jou eie te maak. Nie alle definisies van inligtinggeletterdheid sluit die belangrikheid daarvan in om kennis te besit nie. Kennis, kritiese denke, besluitneming en probleemoplossings vorm 'n integrale deel van inligtinggeletterdheid en dit word 'n voortdurende leerproses sodat die volle potensiaal van die individu ontwikkel (Grassian & Kaplowitz 2001:7; Weiner 2011:85).

Die SCONUL Working Group on Information Literacy (2011:3) beskryf inligtinggeletterdheid as 'n oorkoepelende term wat begrippe soos akademiese-, digitale-, visuele- en mediageletterdheid, inligtingshantering, inligtingvaardighede en databestuur insluit. Inligtinggeletterde individue gaan bewustelik te werk om inligting en data op 'n etiese wyse in te samel, te bestuur, saam te stel, te skep en te gebruik. Dit maak hulle aktiewe individue van die gemeenskap (Chipeta, Jacobs & Mostert 2009:46; Ngulube 2009:8).

Inligtinggeletterde studente is gewoonlik in staat om:

- inligtingbehoeftes te bepaal;
- die verlangde inligting doeltreffend te vind en te ontsluit;
- inligting en inligtingsbronne krities te evaluateer;
- geselekteerde inligting met hulle kennisbasis te kombineer;
- inligting doeltreffend te gebruik om spesifieke inligtingbehoeftes of doelwitte te bereik; en
- die ekonomiese, wetlike en sosiale aspekte rondom die gebruik van inligting te verstaan, asook inligting eties en wetlik toe te pas (Chartered Institute of Library and Information Professionals (CILIP) 2004:4; Jiyane & Onyancha 2010:16).

Studente moet in staat wees om bogenoemde stappe self prakties uit te voer (Chipeta, Jacobs & Mostert 2009:46; Mullins 2014:339).

2.2.2 Inligtingsoekgedrag: begrip en omskrywing

Inligtingsoekgedrag word beskryf as gedrag waar daar op verskillende wyses interaksie plaasvind tussen mense en inligting. Hierdie interaksie vind toevallig of doelbewus plaas met die doel om spesifieke feite of inligting in te samel, om begrippe te verstaan of om kennis in te win. Soms kom goeie definieerbare soekkriteria voor, terwyl daar in ander gevalle weer onkunde by individue bestaan oor watter inligting op betroubare databasisse beskikbaar, nuttig of bruikbaar is. Wanneer studente wel inligting gevind het, is dit belangrik dat dit aan hulle individuele inligtingbehoeftes voldoen (Blandford & Attfield 2010:2; Matusiak 2006:480).

Tydens die inligtingsoekproses ontwikkel individue hulle eie denke en vorm hulle eie opinies. Individue identifiseer watter inligting vir hulle belangrik is en heg 'n nuwe betekenis daaraan. Verskeie tegnieke of metodes word gebruik om inligting oor 'n spesifieke onderwerp op te spoor deur gebruik te maak van verskeie vertrekpunte, inligtingstipes, bronne of formate.

2.2.3 Kritiese denke

Kritiese denke word al hoe meer met inligtinggeletterdheid verbind en word as 'n vereiste vir lewenslange leer beskou. Giancarlo en Facione (2001:29) beskryf kritiese denke waar bevryde opgevoede persone oor genoegsame kennis van verskillende dissiplines beskik en in staat is om die beste besluite te neem en daarvolgens te handel. Kritiese denkers is persone wat vir hulself kan dink en besluite kan uitvoer.

Bekwaamhede wat kritiese denke kenmerk sluit in:

- om die betekenis van 'n verskeidenheid ondervindings, gebeurtenisse en data te verklaar;
- om die verwantskap tussen stellings, vrae en begrippe te identifiseer en te analyseer;
- om gevolgtrekkings te maak uit data en stellings;
- om die verdienstelikheid van stellings te evalueer;

- om eie redes te verklaar en te regverdig in terme van bewyse, voorstellings en metodologiese beskouings waarop besluite geneem word; en
- om eie kognitiewe aktiwiteite bewustelik te monitor en eie beslissings te evalueer (Ennis 2001:180-181).

Individue se kritiese denke en intellektuele ontwikkeling verskil en nie alle individue is op dieselfde vlak van ontwikkeling nie. Kritiese denke stimuleer individue om hulle eie leerstyl en werksmetodes te ontwikkel en toe te pas. Studente maak die inligting hul eie deur dit krities te bespreek. Kritiese denke is dus 'n verstandelike proses en fokus op resultate met die doel om antwoorde te vind of tot gevolgtrekkings te kom. Die verwagte resultate sluit probleemplossings en veranderinge in (Weiler 2005:47-48; Weiner 2011:82).

Volgens Allen (2008:21) en Vezzosi (2004:13-15) sluit kritiese denke die begrip, analyse, samestelling en evaluering van inligting in, sodat individue se waarneming en ondervinding gekoppel kan word aan hulle bestaande kennis. Die verwante benadering het ten doel om individue 'n breër begrip te gee van bestaande ervarings of sienings van ander individue of groepe. Dit lei weer tot betroubare en geldige resultate van die uiteindelike eindproduk of werkstuk. Die klem lê op bevoegdhede van individue om krities te dink en te leer, eerder as net die aanleer van vaardighede en die toepassing van kennis.

2.2.4 Lewenslange leer

Inligtinggeletterdheid en lewenslange leer loop hand aan hand. Inligtingvaardighede wat aangeleer word is lewenslank bruikbaar in verskillende situasies. Lewenslange leer beteken dat individue in staat is om lewenslank aan te pas by formele of informele leeromgewings. Dit behels ook dat individue self verantwoordelikheid aanvaar vir die keuse en navorsing van inligting (Weiner 2011:85). Die doel van inligtinggeletterdheid is om individue toe te rus en te ondersteun in hulle rol tot selfgerigte leer. Individue se kennis word uitgebrei deur deurdagte vrae te vra, ingeligte besluite te neem, probleme op te los en hulle kritiese denke te verskerp. Lewenslange leer lei tot suksesvolle selfbemagtiging en mededinging in onder-

andere die werkomgewing, waar hulle as werknemers of werkgewers self ingeligte besluite kan neem (Abid 2004:1; Lau 2006:12).

2.2.5 Inligtingvaardighede

Inligtingvaardighede verwys na sekere vermoëns om met inligting om te gaan, wat onder ander insluit om inligtingbehoeftes te identifiseer, oor die nodige kennis te beskik om relevante inligting in verskillende formate te vind, inligting te interpreteer, te organiseer en te evalueer. Individue moet in staat wees om relevante inligting te sintetiseer en die inligting so effektiel as moontlik in enige vorm aan te bied.

Die afhandeling van werkopdragte of inligtingbehoeftes vereis verskillende stappe in die inligtingvaardigheidsproses. Eerstens is daar 'n beplanningsfase, waartydens individue beplan hoe hierdie werkstukke aangepak gaan word. Tweedens vind daar 'n herwinningsfase plaas, waartydens individue inligting vind om aan hulle inligtingbehoeftes te voldoen. Die derde fase sluit die organisering van inligting in, om sodoende besluite te neem of om probleme op te los.

Wanneer studente werkopdragte ontvang, besit hul alreeds kennis wat opgebou is deur lewensorvinding en vorige opleiding. Hierdie kennis sluit alles in wat studente weet, asook alle vaardighede waaroer hul beskik. Vaardighede sluit aspekte soos leesvermoë, denke, praat, skryf of om te luister in. Studente wat inligtinggeletterd is, gebruik hulle vaardighede onbewustelik (Behrens, Olén & Machet 1999:26-27).

Tabel 2.1 is 'n voorbeeld van fases en stappe in die inligtingvaardigheidsproses wat deur Behrens, Olén en Machet in 1999 ontwikkel is.

Tabel 2.1: Fases en stappe van inligtingvaardighede (Behrens, Olén & Machet 1999:31)

PLANNING STAGE	
STEP 1: Interpret the information task	What is the topic of the task? Which instructions accompany the task? In what form will the completed task be presented? What do I already know about this topic? What type of information is required? How much information is needed?
STEP 2: Survey the information situation	What information sources do I already have? What other sources could be useful? In which order should these resources be searched?
RETRIEVING STAGE	
STEP 3: Locate relevant sources	How am I going to find sources in the resource collection? How does the retrieval system work? Where are the sources to be found in the collection? How do I find the information in these sources?
STEP 4: Select the information	Is this information relevant to my task? What and how much information should I record? How should I record this information?
ORGANISING STAGE	
STEP 5: Evaluate the information	Is the information at a level I can understand? Is this information up to date? Is it accurate and unbiased? Is some of the information conflicting? Which of the information is the most relevant? How does this information help with the problem in the task? Do I have enough information to complete the task?
STEP 6: Synthesise the information	How is the information noted on the working plan? Which bits of information belong together? What new headings can be added? How should I now modify my working plan? Have I organised all the information to complete the task? How can I apply this information to complete the task?
STEP 7: Present the information task	What is the best way to present the synthesised information?
STEP 8: Appraise the completed task	Is there any part of the task which seems incomplete? What should I do to improve it? How has doing this task helped me?

2.2.5.1 Stappe in die inligtingvaardigheidsproses

Verskillende stappe in die inligtingvaardigheidsproses word soos volg bespreek: (Behrens, Olén & Machet 1999:5-27; Bothma, Cosijn, Fourie & Penzhorn 2008:155; Stebbins 2006:53-59; Taylor, Arth, Solomon & Williamson 2007:23-27).

Stap 1: Interpretasie van inligtingbehoeftes

Dit is belangrik om eerstens te verstaan watter vereistes inligtingbehoeftes insluit. Die doel van inligtingbehoeftes moet deurgaans in gedagte gehou word, sowel as die teikengroep waarvoor dit geskryf is. Die lengte van werkstukke bepaal die aantal en verskeidenheid bronne wat benodig word vir die afhandeling daarvan. Vervolgens word trefwoorde geïdentifiseer en verder in sub-opskrifte verdeel. Dit is dikwels nodig om die betekenis van onbekende woorde, byvoorbeeld in woordeboeke of spesiale naslaanwerke, op te soek.

Stap 2: Ondersoek die inligtingsituasie

Hierdie stap bepaal watter inligtingsbronne die beste opsie is om te gebruik om aan individue se inligtingbehoeftes te voldoen. Vorige ondervinding en kennis wat opgedoen is, help om moontlike inligtingsbronne in volgorde van belangrikheid te plaas. 'n Beginpunt word nou vasgestel vir die soektog na inligting.

Relevante inligtingsresultate hou direk verband met die korrekte trefwoorde wat aan individue se inligtingbehoeftes gekoppel word.

Stap 3: Die vind van relevante bronne

In hierdie stap word 'n verskeidenheid inligtingsbronne deur individue gebruik om relevante inligting en opinies in te samel en te vergelyk. Individue verstaan die inhoud van databasisse en gebruik die korrekte soekmetodes om die verlangde inligting te ontsluit sonder om belangrike inligting of dokumente te mis (Manning, Raghavan & Schütze 2009:395-396). 'n Herwinningstelsel bied kontrole oor inligting en inligtingsbronne.

Boeke voorsien meestal die agtergrond en analise van 'n onderwerp, terwyl tydskrifartikels meer fokus op spesifieke definieerbare aspekte van die onderwerp.

Die gebruik van korrekte soektegnieke verhoog inderdaad die kwaliteit en kwantiteit van soekresultate. Individue is nou in staat om inligting in verskillende toepaslike bronne en formate te vind.

Stap 4: Keuring van die inligting/ bronne

Individue besit nou alreeds verskeie moontlike inligtingsbronne wat inligting bevat ten opsigte van hulle inligtingbehoeftes. Dit is belangrik om die doel, fokus en relevansie van inligtingsbronne in gedagte te hou. Dokumente word relevant wanneer inligtingsresultate van waarde is vir individue en dit aan hulle inligtingbehoeftes voldoen (Manning, Raghavan & Schütze 2009:4-5). Daar word in hierdie stap noukeurig gelet op die keuring van inligting. Taalvoorkeur van individue om inligting te vind, beperk dikwels die inligting wat beskikbaar en bruikbaar is.

Intensiewe lees dra by tot keuses van relevante inligting en bronne om aan inligtingbehoeftes te voldoen. 'n Volledige bibliografie word in dié stap saamgestel om na alle bronne wat aangehaal is, te verwys.

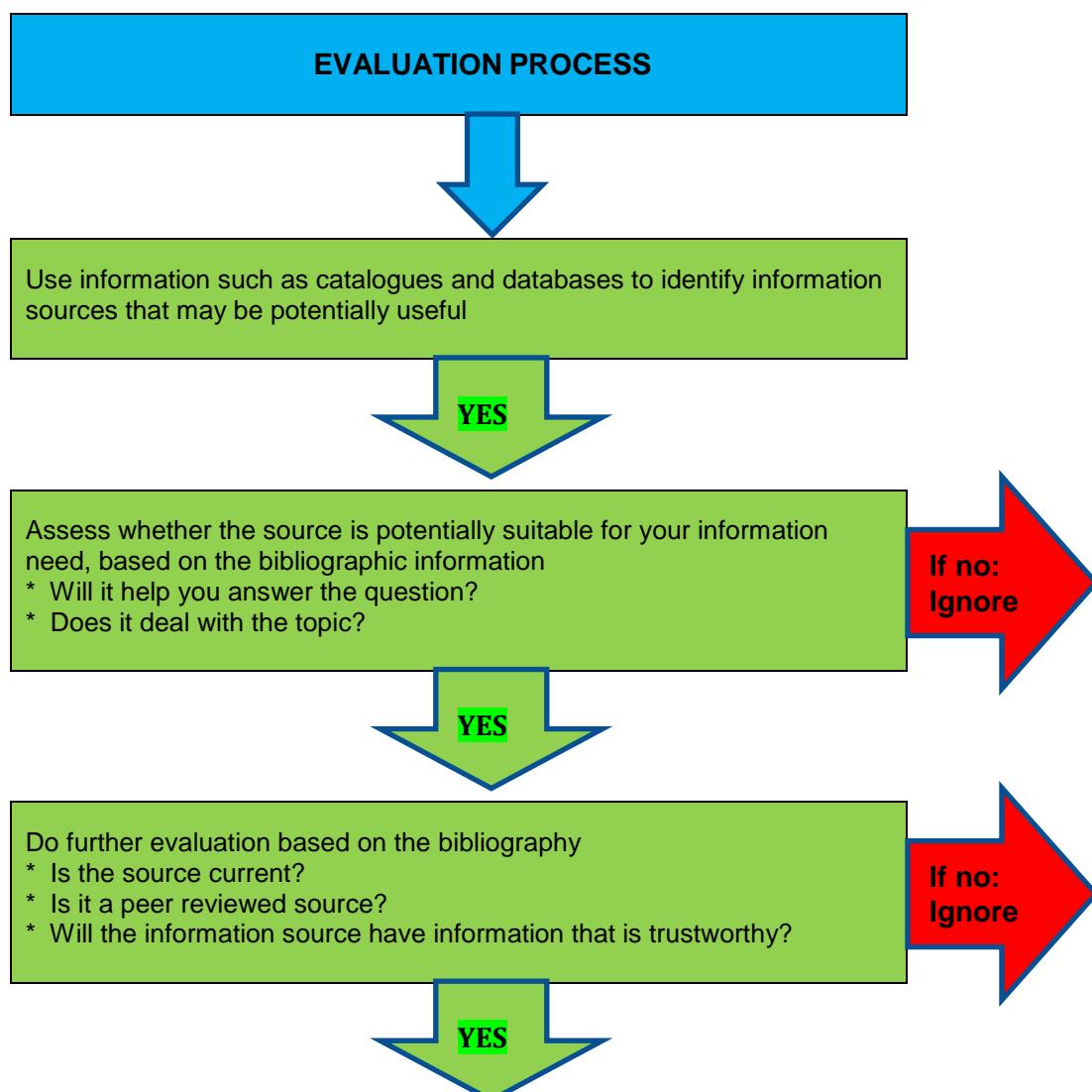
Stap 5: Evaluering van die inligting/bronne

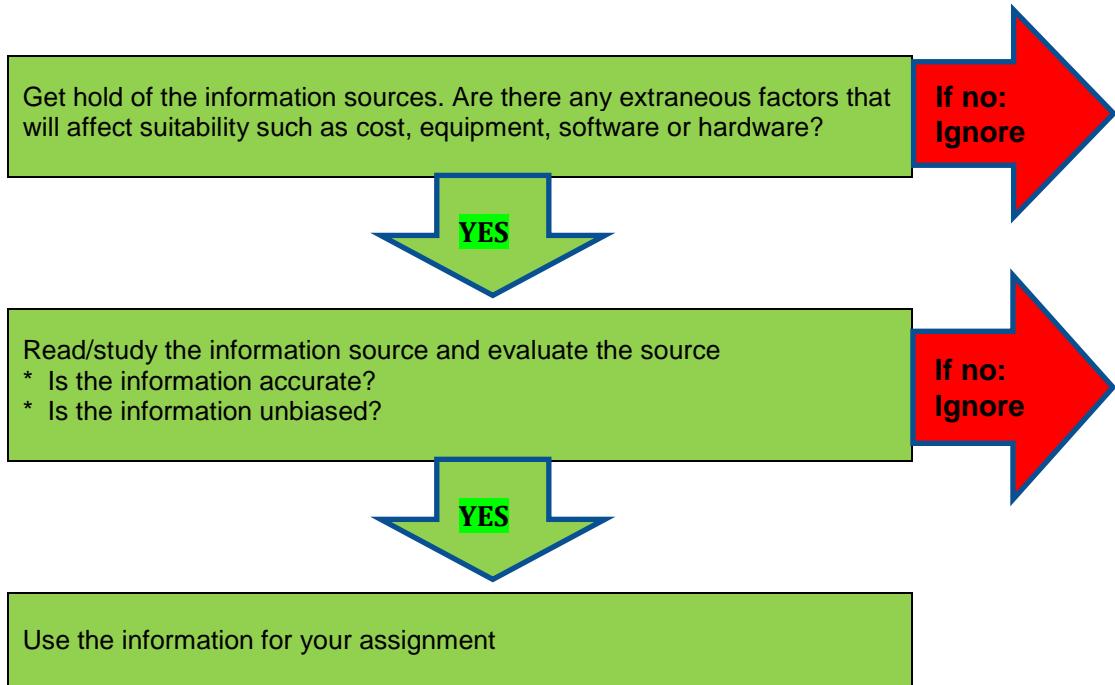
Daar word aandag gegee aan die kwaliteit van die inligting wat herwin is. Evaluering duï op die sifting van alle geselekteerde data en inligting om te bepaal of dit die navorsingsprobleem aanspreek. Evaluering verseker dat die inligting resent, betroubaar en van waarde is. Kritiese evaluering is 'n aktiewe proses wat tydens die hele soekproses voorkom. Daar is vyf elemente waaraan inligting moet voldoen om waardevol te wees, naamlik: betroubaarheid (wat die geldigheid van die inligting insluit); die skaarsheid van inligting wat 'n organisasie 'n voorsprong bo ander organisasies gee; leiding om te bepaal wat die korrekte besluite en optrede in spesifieke omstandighede is; toeganklikheid en beskikbaarheid van inligting aan die regte individue op die regte tyd en in die regte formaat; asook die gewig wat die inligting dra om byvoorbeeld akkuraat en tydloos te wees (Behrens *et al.* 1999:53-107; Elearn 2009:36; Stebbins 2006:5-20; Taylor *et al.* 2007:23-27).

Om inligting te evalueer word die volgende vrae in aanmerking geneem:

- Is die inligting op 'n verstaanbare vlak aangebied?
- Is die inligting resent?
- Is die inligting akkuraat en betroubaar?
- Watter inligting is relevant en bruikbaar?
- Hoe help die inligting om inligtingbehoeftes aan te spreek?
- Is daar voldoende inligting herwin om aan inligtingbehoeftes van individue te voldoen? (Bothma *et al.* 2008:155).

Die evalueringsproses word in figuur 2.1 soos volg voorgestel (Bothma *et al.* 2008:155):

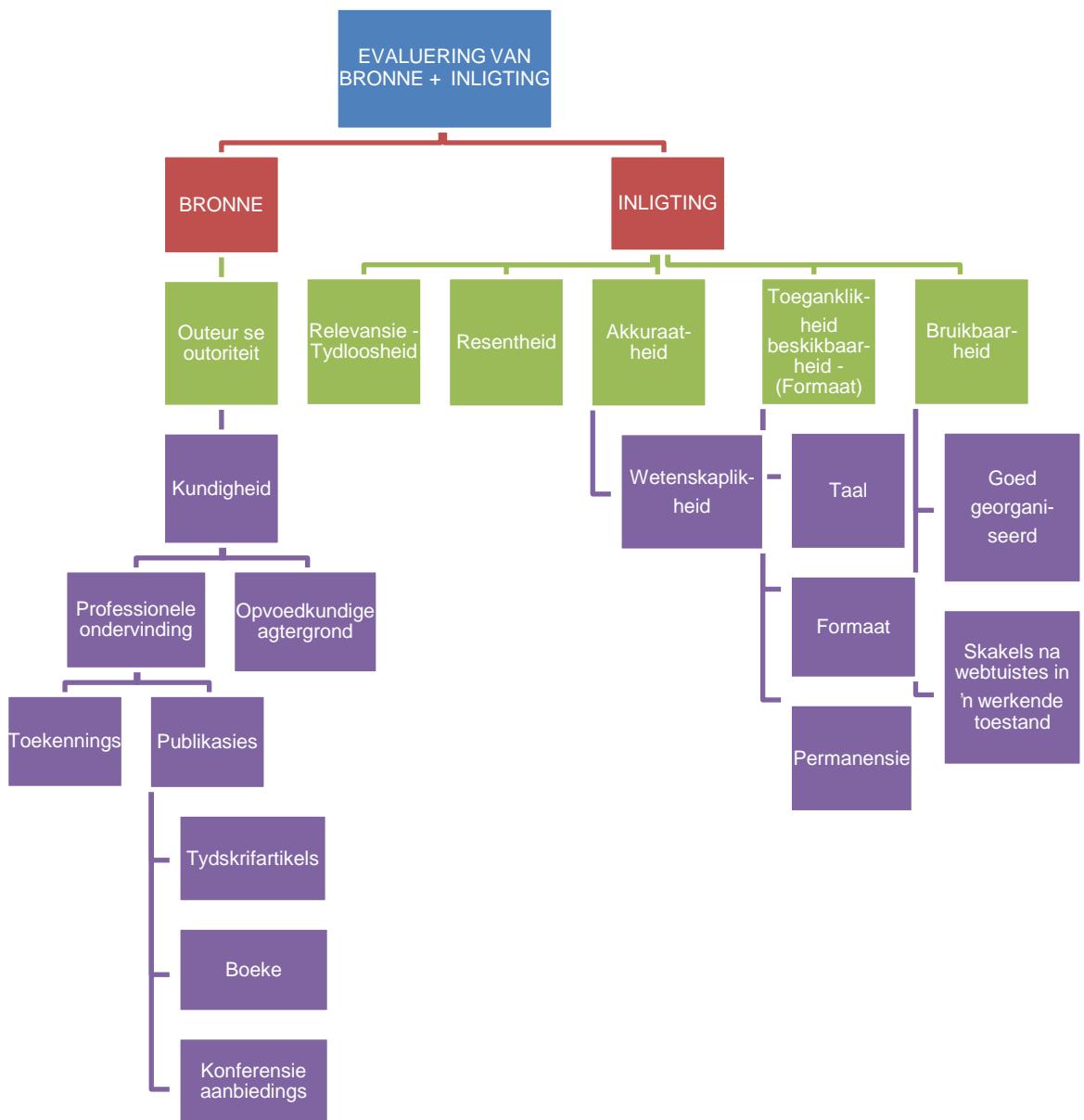

Figuur 2.1: Evalueringsproses (Bothma et al. 2008:155)

Die evalueringsproses bestaan uit betekenisvolle inligting wat verkry word deur krities te lees. Eerstens word die inligting oorsigtelik gelees, opgesom en daar word gelet op die outoriteit van outeurs. Bestaande sienings oor die onderwerp word vergelyk met dié van individue. Deur artikels te evalueer, word bepaal of dit wetenskaplik of nie-wetenskaplik aangebied is. Wetenskaplike artikels word gekenmerk deur vakkundige taalgebruik, gevolgtrekkings wat gemaak word uit navorsing wat reeds gedoen is, asook 'n uitgebreide bibliografie. Dit is belangrik om te noem dat wetenskaplike artikels vóór publikasie aan deskundiges voorgelei word vir goedkeuring om gepubliseer te word. Die outeur van die artikel bly anoniem vir deskundiges wat dit beoordeel om vooroordeel uit te skakel. Min of geen advertensies kom voor by wetenskaplike artikels en die dokument word deur 'n akademiese instituut of uitgewer gepubliseer (Stebbins 2006:18-19).

Kritiese evaluering van inligting en inligtingsbronne word gekenmerk deur gereeld vrae te vra en voortdurend keuses te maak. Daar is dus voortdurend 'n streef na die waarheid. Kritiese denke is vaardighede wat oor die jare ontwikkel word en behels 'n lewenslange ontwikkelingsproses om eie menings en interpretasies oor spesifieke onderwerpe te vorm.

Figuur 2.2: Evaluering van bronne en inligting (verwerk) – (Stebbins 2006:53-59)

Die volgende aspekte word in ag geneem by die evaluering van inligting of inligtingshulpbronne:

Gesaghebbendheid of autoriteit van outeurs

Outeurs se kundigheid op hul vakgebied word nagegaan om te bepaal of hulle oor die nodige kennis en kwalifikasie oor die onderwerp beskik. Die vakkundigheid en geloofwaardigheid van die outeurs word ondersoek deur byvoorbeeld vorige

wetenskaplike publikasies van hulle na te gaan. Outeurs wat wetenskaplike artikels publiseer word meestal deskundiges op hulle vakgebiede.

'n Kort biografie wat dikwels aan die begin of einde van 'n dokument voorkom, is 'n goeie aanduiding van die oueurs se bevoegdheid. Die ondervinding en bevoegdheidsarea van oueurs word ook gekoppel aan die instansies waarby hulle betrokke is en publiseer – byvoorbeeld hoër onderwysinstellings, winsgewende organisasies of die staatsdiens.

Omvang en dekking van die onderwerp

Hier word bepaal watter onderwerpe gedek word en hoe omvattend die inligting is. 'n Kort wetenskaplike werkstuk vereis nie 'n bron wat die onderwerp in die fynste besonderhede bespreek nie. Verskeie wetenskaplike tydskrifartikels is eerder meer bruikbaar.

Toepaslikheid

Toepaslike inligting is relevant vir die onderwerp wat ondersoek word. Individue bepaal of die inligting slegs Suid-Afrikaanse of internasionale bronne vereis, of albei.

Beskikbaarheid

Die inligtingsbron moet maklik en vinnig beskikbaar wees vir gebruik. Dit is belangrik dat individue onderskei tussen bronne wat uitgeneem kan word en dié wat slegs in die biblioteek beskikbaar is vir gebruik.

Resentheid

Resente inligting is 'n vereiste vir veral vinnig ontwikkelende vakgebiede soos Inligtingstegnologie. Statistiese bronne wat ouer as tien jaar is, word dikwels as nutteloos beskou, terwyl klassieke werke by sosiale wetenskappe selfs na 'n lang tydperk steeds as waardevol geag word (Stebbins 2006:17). Vir vakgebiede soos Geskiedenis, is die resentheid van inligting nie noodwendig belangrik nie, maar wel die interpretasie daarvan.

Die Internet maak gewoonlik die datum van publikasie bekend, asook die laaste keer wat inligting bygewerk of verander is. Die gebruik van e-boeke neem toe as gevolg van toename in elektroniese hulpmiddels. In sekere vakgebiede soos Inligtingstegnologie hou gedrukte boeke nie altyd by met die vinnige tegnologiese ontwikkeling nie en e-boeke kom hier handig te pas. Dit is egter ook waar dat gedrukte boeke nog steeds by inligtinggebruikers in aanvraag is en in die toekoms sal wees, ongeag die formaat daarvan (Stebbins 2006:22).

Wetenskaplikheid

Dit is noodsaaklik dat wetenskaplike- of nagevorste inligting en -bronne aan betroubare, wetenskaplike inligtingbehoeftes voldoen. Gespesialiseerde, vakgerigte databasisse word gebruik om nie-wetenskaplike artikels uit te skakel waarvan die feite moontlik nie gekontroleer is nie. Stebbins (2006:44) duï die verskil tussen wetenskaplike- en nie-wetenskaplike artikels in tabel 2.2 soos volg aan:

Tabel 2.2: Vergelyking tussen wetenskaplike- en nie-wetenskaplike artikels

WETENSKAPLIKE ARTIKELS	NIE-WETENSKAPLIKE ARTIKELS
Geskryf deur deskundiges	Geskryf deur leke
Lengte is 10-30 bladsye	Lengte is een tot vyf bladsye
Uitgebreide bibliografie	Geen bibliografie
Eenvoudige aanbieding met min grafiese voorstellings	Aanbieding is dikwels kleurvol met baie grafiese voorstellings
Min of geen advertensies	Advertensies kom voor
Tegniese- en gespesialiseerde taalgebruik	Nie-tegniese en algemene taalgebruik
Verslag van navorsingsresultate kom voor	Vermaak en voorsien inligting

Taal

Die wetenskaplike aanbieding en taalgebruik van 'n dokument is 'n aanduiding van gebruikersgroepe waarvoor dit bedoel is, byvoorbeeld akademiese personeel of die algemene publiek. Die aanbieding van enige inligting moet steeds in 'n eenvoudige en verstaanbare taal aangebied word.

Bibliografiese kenmerke

Die inhoudsopgawe en alfabetiese indeks van enige inligtingsbron speel 'n belangrike rol in die bruikbaarheid daarvan. Bibliografieë wat agter in akademiese boeke en tydskrifartikels voorkom verskaf bruikbare verwysings van relevante kwaliteit dokumente.

Akkuraatheid

Die akkuraatheid van inligtingsresultate word verseker deur gebruik te maak van gevorderde soekopsies, agtergrondkennis, asook die gebruik van primêre bronne oor die onderwerp. Die akkuraatheid en kwaliteit van inligting word gemeet deur dieselfde inligting wat in verskillende bronne en formate voorkom te vergelyk. Wetenskaplike artikels word aan navorsingstandaarde gemeet en bepaal die akkuraatheid en objektiwiteit daarvan (Stebbins 2006:55).

Permanensie

Veranderings en weglatings (onopspoorbaarheid) van dokumente of inligting kom algemeen op die Internet voor. Sommige dokumente verander van vorm en plek en is later nie opspoorbaar nie. Dit is dus belangrik om die datum van Internetgebruik aan te teken (Stebbins 2006:53-59).

Stap 6: Samevoeging van die herwinde inligting

Al die relevante inligting word nou gesintetiseer (saamgevoeg) in 'n volledige werkstuk. Die volgende vrae vergemaklik die proses:

- Watter brokkies inligting behoort bymekaar?
- Watter nuwe opskrifte is toepaslik?
- Hoe word die werkplan aangepas?
- Is alle herwinde inligting georganiseerd?
- Hoe word hierdie inligting gebruik om die werkstuk te voltooi?

Stap 7: Aanbieding van die herwinde inligting

Hierdie stap bepaal wat die beste manier is waardeur die gesintetiseerde inligting weergegee of aangebied word. Die aanbieding van die werkstuk bevat gewoonlik 'n inhoudsopgawe, inleiding, besprekings onder hoof- en sub-opskrifte en eindig met 'n samevatting. Verwysings in die teks en 'n bibliografie sluit inligtingsbronne wat aangehaal word in. In hierdie fase word daar nie net gebruik gemaak van kritiese denke nie, maar ook van akademiese skryfvaardighede.

Stap 8: Die evaluering van die herwinde inligting

Die volgende vrae word gevra om hierdie stap te vergemaklik:

- Is daar enige deel van die herwinde inligting wat onvolledig is?
- Is enige verbetering van die herwinde inligting nodig?

Individue wat inligtinggeletterd is, beskou die voltooiing van 'n werkstuk of die oplossing van 'n inligtingsprobleem as 'n geleentheid om kennis te verbeter.

2.3 INLIGTINGGELETTERDHEID – ENKELE MODELLE EN STANDAARDE

Daar word vervolgens gekyk na verskillende modelle en standarde wat betrekking het op inligtinggeletterdheid.

2.3.1 Enkele modelle van inligtinggeletterdheid

'n Inligtinggeletterdheidsmodel vorm 'n raamwerk om te bepaal op watter bevoegdheidsvlak individue se inligtingvaardighede is om sodoende as inligtinggeletterd beskou te word. Die ontwikkeling van modelle om inligtinggeletterdheid te bepaal, word slegs moontlik gemaak deur standarde op te stel wat die aard van die modelle beskryf.

Verskillende modelle beskryf die inligtingsoekgedrag, soos Dervin se Sense-making Model (Dervin 2003:133-164), Wilson se General IS Model (Wilson 2005:31-36) en Kuhlthau se Information Search Process (ISP) (Kuhlthau 2004:44-51). Dervin se model fokus op gapings wat individue in die inligtingsoekproses ervaar, in die sin dat hulle nie voldoende en effektiewe inligting vind om aan hulle inligtingbehoeftes te voldoen nie. Die sukses van die inligtingsoekproses word beïnvloed deur interne en eksterne faktore soos die houding of die situasie waarin individue hulle bevind

(Dervin 2003:133-164). Wilson se General Model of Information Seeking word gekenmerk deur individue wat aktief of passief na inligting soek om sodoende hulle spanning en onsekerheid te verminder. Individue tree op volgens hulle gedagtes en gevoelens. Hulle is gemotiveerd en glo dat hulle in staat is om die inligtingsoekproses suksesvol af te handel (Wilson 2005:31-36).

Verskillende inligtinggeletterdheidsmodelle word wêreldwyd vir verskillende omgewings ontwikkel. Die Seven Pillars of Information Literacy Model (SCONUL 2011:1-14), die Big Six Information Skills Model (Thomas, Crow & Franklin 2011:63-65) en die Information Search Process (Kuhlthau 2004:44-51) word kortlik bespreek. Hierdie studie ondersoek en lê klem op die Seven Pillars of Information Literacy Model en die Information Search Process, omdat dit grootliks van toepassing is op hoër onderwysinstellings. Die Seven Pillars of Information Literacy Model spreek inligtinggeletterdheid, houdings, gedrag, vaardighede en bevoegdhede aan. Kuhlthau se Information Search Process fokus op emosies en gedagtes wat deur individue ervaar word tydens die inligtingsoekproses. Hierdie twee modelle vul mekaar goed aan. Dit is buigsaam en aanpasbaar vir verskillende leerders en by verskillende omstandighede.

2.3.1.1 Seven Pillars of Information Literacy Model

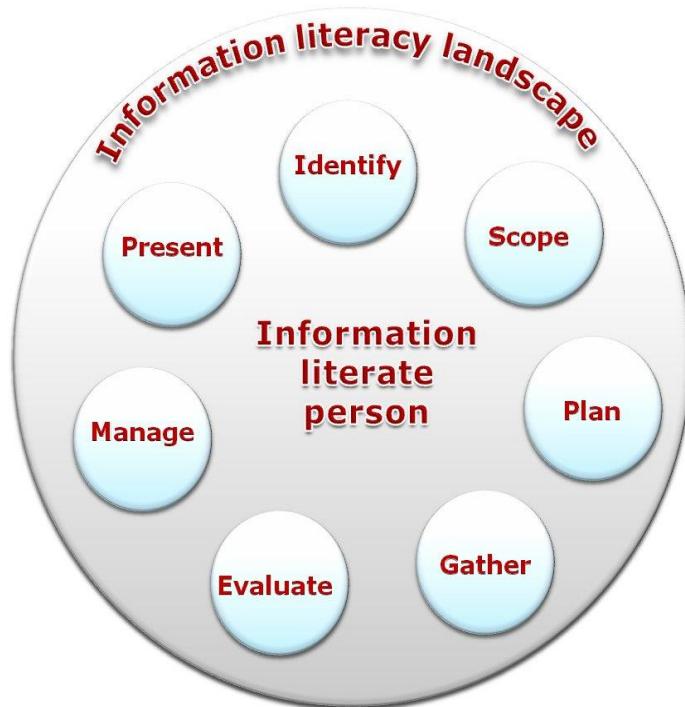
Die Seven Pillars of Information Literacy Model is 'n Britse model wat in 1999 gepubliseer is en staan bekend as die SCONUL Information Skills in Higher Education Model. Die naam is later verander na die Seven Pillars of Information Literacy Model. In 2011 is die model uitgebrei om verskillende terminologieë en begrippe van inligtinggeletterdheid te verklaar. Die hersiene model word vergelyk met 'n klassieke gebou met pilare wat die sewe kern bevoegdheidsareas van inligtinggeletterdheid insluit. Die vlak waarop individue hulle bevind, weerspieël dikwels individue se huidige inligtingbehoeftes (SCONUL 2011:1-14; Welsh Information Literacy Project 2011:4).

'n Deurlopende holistiese proses word gevolg om individue tot 'n inligtinggeletterde individu te ontwikkel. Namate individue vordering maak met die leerproses, word elke individu binne elke pilaar ontwikkel van 'n nuweling of beginner na 'n deskundige. Dit is egter ook moontlik om 'n pilaar af te skuif as gevolg van 'n vinnig veranderende

inligtingswêreld. Individue se ondervinding en inligtingbehoeftes bepaal dikwels dievlak waarop hulle hulself binne 'n pilaar bevind (Bent 2008).

Hierdie model is ook van toepassing op Suid-Afrikaanse hoër onderwysinstellings. Dit kan dui op individue se vordering en ontwikkeling tydens die inligtinggeletterdheidsproses en sluit inligtingvaardighede in. Elke pilaar word beskryf deur 'n reeks stellings wat verwant is aan 'n stel vaardighede en 'n stel houdings/begrippe/ insigte.

Die model beeld die inligtingtinggeletterdheidslandskap uit in 'n sirkel met sewe kleiner sirkels wat elkeen 'n pilaar voorstel wat verskillende vermoëns impliseer, naamlik: identifisering van behoeftes; begrip van die omvang van inligtingsbronne; beplanning van inligtingstrategieë; data-insameling; beoordeling van die navorsingsproses en die vergelyking en evaluering van data/inligting; professionele-en etiese organisasie en bestuur van inligting; asook die oordrag van nuwe kennis en aanbieding van sinvolle navorsingsresultate.

Figuur 2.3: Seven Pillars of Information Literacy Model (SCONUL 2011:4)

Die sewe bevoegdheidsvlakke word soos volg bespreek:

- **Identifisering van inligtingbehoeftes**

Inligtinggeletterde individue word daarvan bewus dat nuwe inligting en data voortdurend vermeerder en dat leer 'n lewenslange proses is. Individue is op hierdie stadium in staat om potensiële inligtingsbronne vir 'n vakgebied in verskillende formate te identifiseer, persoonlike verantwoordelikheid te aanvaar vir 'n inligtingsoektog en gebruik te maak van agtergrondkennis om 'n inligtingsoektog te ondersteun (SCONUL 2011:5). Tydens die eerste fase van die soekproses tree 'n gevoel van onsekerheid dikwels in. Individue wend hulle tot medekollegas, vriende, vakkundiges, biblioteke of die Internet vir hulp om die gepaste bronne te identifiseer en te deursoek om sodoende aan hulle inligtingbehoeftes te voldoen (Kuhlthau 2004:44).

- **Begrip van die omvang van inligtingsbronne**

Tydens die tweede stap van die Seven Pillars of Information Literacy Model verstaan individue nou watter tipe inligting beskikbaar is en hoe om toegang daartoe te verkry, asook die verskillende formate waarin inligtingsbronne voorkom, byvoorbeeld gedrukte of elektroniese bronne. Individue bepaal hier alreeds watter tipe inligting die beste aan hulle inligtingbehoeftes voldoen en identifiseer die verskillende formate waarin inligting voorkom. Individue beskik nou oor vermoë om nuwe beskikbare tegnieke of metodes te gebruik om inligting te vind (SCONUL 2011:6). Baker (2005:1-2) beskou hierdie fase as dié een waarin vrae geformuleer word en beplanning plaasvind om as riglyn te dien vir navorsing. Die inligtingsoektog word nou dikwels verfyn om beter soekresultate te verkry.

- **Beplanning van inligtingstrategieë**

Die derde stap in die Seven Pillars of Information Literacy Model bestaan uit die beplanning en samestelling van beskikbare soektegnieke om inligting te vind. Individue verstaan nou waarom saamgestelde soekmetodes 'n verskil maak in die gehalte van inligtingsresultate. Sleutelwoorde vir 'n inligtingsoektog en soekmetodes word voortdurend aangepas volgens die inligtingsbronne wat gebruik word. Tydens

hierdie fase besef individue die waarde en gebruik van 'n gekontroleerde woordelys om 'n inligtingsoektog te beplan. Die beste inligtingsbronne word in hierdie fase geïdentifiseer, byvoorbeeld die Gekoppelde Openbare Katalogus (GOK) of elektroniese databasesse (SCONUL 2011:7). Tydens hierdie fase van die soekproses word inligting ondersoek met die doel om 'n fokuspunt te vind (Kuhlthau 2004:47). Individue ervaar gevoelens van onsekerheid, twyfel of bedreiging.

- **Data-insameling**

Tydens die vierde stap van die Seven Pillars of Information Literacy Model verstaan individue nou hoe inligting en data in digitale en gedrukte bronne georganiseer word. Dit help met die proses om nuwe data effektief in te samel (SCONUL 2011:8). Individue ervaar 'n gevoel van optimisme en toereikendheid dat daar aan hulle inligtingbehoeftes voldoen sal word (Kuhlthau 2004:48).

- **Beoordeling van die navorsingsproses en die vergelyking en evaluering van data/inligting**

Die vyfde stap van die Seven Pillars of Information Literacy Model sluit aspekte in soos kwaliteit, akkuraatheid, bruikbaarheid, vooroordeel of eensydigheid van inligtingsbronne wat ingesamel word. Individue lees krities, identifiseer kerngedagtes en argumenteer daaroor. Hulle evaluateer hul eie bevindings, asook die van ander outeurs. Individue besef die belangrikheid daarvan om korrekte verwysings of aanhalings in hulle studie of navorsingsinhoud weer te gee. Die doel van bronverwysings is om erkenning te gee aan ander outeurs se sienings, inligting, argumente, navorsingbevindings of idees. Navorsers gebruik dus byvoorbeeld ander persone se argumente om hulle eie idees en bevindings te ondersteun of te versterk (Machet 2012:202; SCONUL 2011:9). Tydens hierdie fase ervaar individue 'n gevoel van verligting, bevrediging of teleurstelling.

- **Professionele- en etiese organisasie en bestuur van inligting**

Nie alle inligting is bruikbaar of relevant om aan individue se inligtingbehoeftes te voldoen nie. Die sesde stap van die Seven Pillars of Information Literacy Model behels die verantwoordelikheid om in alle opsigte eerlik te wees in die hantering van

inligting, byvoorbeeld in die toepassing van kopiereg en plagiaat. Daar word sistematies rekord van inligting gehou en individue bestuur dit op 'n sinvolle wyse deur gebruik te maak van bibliografiese programmatuur soos *Endnote*. Tydens hierdie stap word individue in staat gestel om gedrukte en elektroniese bronne aan te haal deur 'n gesikte verwysingstyl te gebruik, soos die American Psychological Association (APA) of Harvard-metode (SCONUL 2011:10).

- **Oordrag van nuwe kennis en aanbieding van sinvolle navorsingsresultate**

Tydens hierdie stap word inligtingsoordrag deur verskillende kanale gedoen, byvoorbeeld geskrewe dokumente, verbale en visuele aanbiedings en in 'n verskeidenheid formate. Verskillende skryfstyle word gebruik om inligting aan verskillende gemeenskappe aan te bied. Dit is noodsaaklik dat die etiese gebruik van inligtingsoordrag aan kopieregwette voldoen. Dit sluit die akkurate verwysings van inligtingsbronne in.

Die sewende stap van die Seven Pillars of Information Literacy Model maak onderskeid tussen opsommings en die effektiewe aanbieding van navorsings- of inligtingsresultate. Die uiteindelike doel is dat individue inligting skep en hulle kennis aan ander persone oordra (SCONUL 2011:11).

Die Seven Pillars of Information Literacy Model word as 'n hulpmiddel beskou en bepaal in watter fase individue binne die proses is om uiteindelik aan hulle individuele inligtingbehoeftes te voldoen.

2.3.1.2 Kuhlthau se Model van die Information Search Process (ISP)

Kuhlthau se Model van die Information Search Process (ISP) beskryf individue se gevoelens, gedagtes en optredes in ses fases van die inligtingsoekproses. Hierdie model word ook later op die studie toegepas. Alle individue ervaar tydens die inligtingsoekproses verskillende emosies en dit wissel in intensiteit. Hoe meer gemotiveerd individue is om 'n selfgerigte leerder te wees, hoe gouer vorder hulle in fases van die inligtingsoekproses. Hierdie ses fases van die inligtingsoekproses word soos volg beskryf (Kuhlthau 2004:44-51, 92-98; Nahl 2007:3-37):

- **Onsekerheid**

In dié vroeë stadium van die inligtingsoekproses kom onsekerheid, frustrasie en vrees by individue voor. Die identifisering van inligtingbehoeftes vind plaas – dit wil sê individue besef hulle benodig inligting om uiteindelik 'n wetenskaplike werkstuk te voltooi.

Die inligtingsoekproses is 'n sistematiese, geordende en rasionele prosedure. Dit sluit individue se denke, gevoelens en aksies binne die leerproses in. Onsekerheid ontstaan wanneer individue nie weet waar om te begin om inligting te vind nie of nie weet wat spesifiek van hulle verwag word nie. Dit word toegeskryf aan byvoorbeeld 'n gebrek aan begrip en selfvertroue. Onsekerheid word dus 'n kritiese skakel tussen inligting en besluitneming (Brinkman, Gibson & Presnell 2013:648).

- **Belangstelling**

Die tweede fase gaan dikwels gepaard met optimisme sodra individue keuses maak oor 'n onderwerp. Individue weet nou watter verwagtinge die werkstuk inhoud en wat die soekproses behels.

- **Wisselende gemoedstoestand/ emosies**

In die derde fase van die soekproses word inligting en inligtingsbronne nagevors om individue in te lig en 'n persoonlike sienswyse te laat ontwikkel. Hierdie is 'n moeilike fase in die soekproses en gaan gepaard met verwardheid en onsekerheid.

Individue se gemoedstoestand, emosies en houdings wissel tydens die inligtingsoektog en beïnvloed hulle aanslag en benadering ten opsigte van die inligtingsprobleem en/of -soekproses. Emosies bepaal dikwels hoe individue dink en voel wanneer besluitneming plaasvind om inligting te identifiseer, op te spoor, te selekteer of te bestuur.

Internetresultate lewer dikwels 'n oorweldigende hoeveelheid inligtingsresultate op en verhoed dat individue hoë kwaliteit inligting vind. Inligtingsoorlading kom voor wanneer inligting wat gevind word eerder 'n hindernis is omdat die waarde daarvan nog nie bepaal is nie. Inligtingsoorlading kom voor deur onnodige inligting te

versamel en te stoor met die idee dat dit op 'n latere stadium bruikbaar kan wees. Inligtingsoorlading het veral negatiewe gevolge waar gebrekkige inligtingsoekvaardighede voorkom (Elearn 2009:33).

- **Selfvertroue**

Tydens die vierde fase kry individue nuwe selfvertroue deur inligting en idees te identifiseer en te selekteer.

- **Toenemende selfvertoue**

Tydens fase vyf word daar op die inligtingsinsameling gefokus. Individue ervaar nou gevoelens van selfvertroue en maak verskeie keuses om aan hulle inligtingbehoeftes te voldoen.

- **Verligting**

Tydens fase ses ervaar individue gevoelens van verligting. Die doelwit word om aan hulle inligtingbehoeftes te voldoen en die resultate sinvol weer te gee, byvoorbeeld in 'n wetenskaplike werkstuk of om dit prakties uit te voer.

2.3.1.3 Big Six Skills Model

Hierdie model is in 1990 deur Eisenberg en Berkowitz bekendgestel (Thomas, Crow & Franklin 2011:63-65). Dit word meestal deur skole en openbare biblioteke gebruik, maar is ook van toepassing op hoër onderwysinstellings. Dit is 'n proses wat in ses stappe uiteengesit word om die inligtingsoekgedrag van individue te ondersteun en te vergemaklik.

Hierdie ses stappe sluit in die definiëring van inligtingbehoeftes, die beplanning van inligtingsoekstrategieë, die vind en toegang tot inligting, die toepassing van inligting, die sintese en laastens, die evaluering van die inligting. Elk van die ses stappe bestaan uit twee sub-vaardighede. Definiëring of omskrywing van inligtingbehoeftes help individue om die spesifieke inligtingsprobleem te identifiseer, asook die tipe inligting te bepaal wat benodig word. Inligtingsoekstrategieë stel individue in staat om alle moontlike inligtingsbronne te identifiseer. Die evaluering van die inligting vind dan plaas sodat die beste inligting gevind kan word om aan hulle inligtingbehoeftes

te voldoen. Individue is nou in staat om inligting in verskillende bronne te vind deur byvoorbeeld gebruik te maak van inhoudsopgawes, indekse en tabelle. Sintese van die inligting stel individue in staat om besluite te neem en tot gevolgtrekkings te kom ten opsigte van die toepaslikheid van die inligting. Die laaste stap sluit die evaluering van individue se finale werkstukke in. Hierdie stap bied aan individue die geleentheid om te evalueer of die inligtingsoekproses suksesvol was (Wolf, Brush & Saye 2003:1-3).

Die Big Six Skills Model verskil van die Information Search Process deurdat die laasgenoemde meer klem lê op die gedagtes, emosies en aksies in die inligtingsoekproses. Namate die inligtingsoekproses vorder, verduidelik die Information Search Process Model individue se wisselende emosies van negatiewe (bv. onsekerheid en frustrasie) na positiewe ervarings (bv. optimisme en selfvertroue).

2.3.2 Standaarde van inligtinggeletterdheid

Standaarde word beskou as beleide of kriteria wat akademiese biblioteke se waardes en uitgangspunte beskryf. Volgens ALA (2007) moet 'n dokument aan sekere vereistes voldoen om as 'n standaard geklassifiseer te word. Standaarde:

- Voorsien doelstellings vir biblioteekprogramme, dienste en vir biblioteekpersoneel;
- Dien as reëls of model vir kwantiteit, kwaliteit, omvang en vlakke van bruikbaarheid of toepaslikheid van biblioteekprogramme en dienste;
- Dien as kriteria vir besluitneming en optredes in die akademiese gemeenskap, om die beplanning en administrasie van biblioteekprogramme en -dienste goed te keur;
- Stel uitkomste voor wat akademiese biblioteke behoort te bereik binne afdelings soos deur standaarde beskryf word;
- Bevat stellings wat deur relatiewe begrippe beskryf word.

Inligtinggeletterdheidstandaarde voorsien riglyne vir die ontwerp en onderrig van opvoedkundige programme (Council of Australian University Librarians (CAUL) 2001:4). Gevolglik help standaarde akademiese personeel en bibliotekaris om te bepaal of individue inligtinggeletterd is of nie. Standaarde help individue ook om bewus te wees van 'n meta-kognitiewe benadering van leer of onderrig, asook die verklaarbare aksies wat benodig word om inligtingbehoeftes te identifiseer, inligting in te samel, te analyseer en nuttig te gebruik.

ACRL se Information Literacy Competency Standards for Higher Education (2000) word as die belangrikste pragmatiese stel standaarde beskou en word ook wyd in Suid-Afrikaanse akademiese biblioteke gebruik. Die ACRL lys vyf standaarde wat weer onderverdeel word in prestasie aanwysers, wat weereens onderverdeel word in 87 prestasie uitkomste (ACRL 2000):

- Standaard Een: Inligtinggeletterde studente bepaal die aard en omvang van inligting wat benodig word;
- Standaard Twee: Inligtinggeletterde studente is in staat om inligting wat benodig word effektief op te spoor;
- Standaard Drie: Inligtinggeletterde studente evalueer inligting en bronne krities en maak die geselekteerde inligting deel van hul kennis en waardes;
- Standaard Vier: Inligtinggeletterde studente, as individu of as 'n lid van 'n groep, gebruik inligting doeltreffend om 'n spesifieke doel te bereik;
- Standaard Vyf: Inligtinggeletterde studente verstaan die ekonomiese, wetlike en sosiale aspekte rondom die gebruik van inligting en gebruik inligting eties en wettiglik.

Dit is belangrik dat hoër onderwysinstellings en akademiese biblioteke die inligtinggeletterdheidsopleiding en -programme volgens standaarde saamstel. Samewerking tussen akademiese personeel en bibliotekaris kan hierdie proses vergemaklik.

Die belangstelling in en ontwikkeling van inligtinggeletterdheid by enkele akademiese biblioteke in Afrika word nou ondersoek.

2.4 INLIGATIONGELETTERDHEID: ENKELE AKADEMIESE BIBLIOTEKE IN AFRIKA

Daar het die afgelope jare 'n groot belangstelling in en ontwikkeling van inligtinggeletterdheid by akademiese biblioteke wêreldwyd ontstaan. Daar word in hierdie studie slegs aandag gegee aan die inligtinggeletterdheid by enkele akademiese biblioteke in Afrika.

2.4.1 Tanzanië

Inligtinggeletterdheidsopleiding in hoër onderwys word in Tanzanië as relatief nuut beskou en vorm nie 'n integrale deel van die kurrikulum nie. Die bywoning van inligtinggeletterdheidsopleiding deur studente is vrywillig, maar hulle maak nie genoegsaam van hierdie opleidinggeleenhede gebruik nie. Dit sluit in vaardighede vir inligtingsoektogte, evaluering van inligtingsbronne, asook die gebruik van verwysingstegnieke. 'n Inligtinggeletterdheidsbeleid ontbreek en 'n gebrek aan samewerking tussen bibliotekarisse en akademiese personeel bemoeilik die proses om inligtinggeletterdheid te bevorder (Baro & Zuokemefa 2011:553; Lawal, Underwood, Lwehabura & Stilwell 2010:48).

Moontlike struikelblokke wat inligtinggeletterdheid in Afrika negatief kan beïnvloed is dat:

- Studente tuis baie min pre-geletterdheidsopleiding ontvang omdat hulle ouers meestal ongeletterd is;
- Die aantal boeke in verskillende Afrika-tale beperk is. Studente wat nie in hulle moedertaal onderrig ontvang nie, ervaar ook probleme met hulle taalvaardighede (Esterhuizen & Kuhn 2010:85; Kaur & Sidhu 2014:49);
- Baie onderwysers ongekwaliifiseerd is en hulle nie in staat is om opleiding te verskaf nie;

- Daar 'n gebrek aan belangstelling bestaan by studente, akademiese personeel en biblioteekbestuur; en
- Daar 'n gebrek is aan fasilitete en inligtinggeletterdheidsbeleide (Baro & Keboh 2012:311-312; Myburgh 2009).

2.4.2 Ghana

Die regering van Ghana het sedert 2008 'n beleid in werking gestel wat elke laerskoolkind van 'n skootrekenaar voorsien. Dit dien as hulpmiddel om inligtinggeletterdheid te bevorder.

Die Kwame Nkrumah University and Technology (KNUST) is 'n wetenskaplike en tegniese hoër onderwysinstelling en is in Kumasi, Ghana gesetel. Die KNUST se doelwit is om inligtinggeletterde studente te ontwikkel wat selfgerigte leer toepas. 'n Inligtinggeletterdheidskursus word deur KNUST in samewerking met akademiese bibliotekarisse opgestel. Dit maak deel uit van die kurrikulum waaraan kredietpunte gekoppel word. Die kurrikulum sluit inligtingvaardighede in, byvoorbeeld inligtingsoektogte en die evaluering van data/ inligting. Heelwat akademiese personeel, studente en biblioteekpersoneel word opgelei om hulle inligtingvaardighede te verbeter om selfgerigte leer na te streef en dit as 'n leefwyse te beskou (Van't Hof, Sluijs, Asamoah-Hassan & Agyen-Gyasi 2010:3-9).

2.4.3 Suid-Afrika

Bogenoemde suksesverhaal kan as 'n motivering en rolmodel dien vir Suid-Afrikaanse akademiese biblioteke. Dit is verblywend dat daar goeie samewerking tussen akademiese- en die biblioteekpersoneel bestaan. Albei groepe word opgelei in hulle inligtingvaardighede om sodoende ander studente meer doeltreffend te onderrig om selfgerigte leerders te word. Akademiese bibliotekarisse is in Ghana ook betrokke met die samestelling van die inligtinggeletterdheidskursus. In Suid-Afrika moet hierdie aspek nog baie aandag geniet.

In 1995 het die Information Literacy (INFOLIT) projek in Suid-Afrika begin om die begrip, waarde en belangrikheid van inligtinggeletterdheid na te streef. 'n Verdere doelwit was om inligtinggeletterdheidsonderrig in die Wes-Kaap te vestig om

sodoende metodes te vind om inligtinggeletterdheid deel te maak van die kurrikulum. 'n Uitvloeisel van die INFOLIT-projek was dat die Universiteit van Stellenbosch, Universiteit van Kaapstad, Kaapse Skiereiland-Universiteit van Tegnologie (KSUT), die Kaapse Technikon en die Universiteit van Wes-Kaapland, inligtinggeletterdheid as 'n noodsaaklikheid beskou en nastreef. Een van hulle doelstellings is om inligtinggeletterdheidsmodelle en programme van ander lande te ondersoek, wat op Suid-Afrika van toepassing kan wees (Underwood 2002:5-8).

Die Committee for Higher Education Librarians of South Africa (CHELSA) het in 2004 tot stand gekom en het bestaan uit biblioteekdirekteure van Suid-Afrikaanse hoër onderwysinstellings. Van hulle prioriteite het kwaliteitsbestuur ingesluit en die doelwit om inligtinggeletterdheid in akademiese biblioteke te bevorder. In November 2007 het hulle nasionale riglyne vir inligtinggeletterdheid aan 23 Suid-Afrikaanse hoër onderwysinstellings wat lede van CHELSA is, bekendgestel. Hulle het tot die gevolgtrekking gekom dat daar diverse inligtinggeletterdheidsprogramme en opleiding deur akademiese biblioteke aangebied word. Die programme het egter 'n gemeenskaplike doelwit gehad, naamlik om studente se kern inligtingvaardighede deur opleiding te verbeter. Die betrokke akademiese biblioteke het opleidingsprogramme ontwikkel en bekendgestel. Daar is gepoog om deur onderlinge samewerking hierdie programme by hoofstroom akademiese kursusse in te sluit. Die ideaal was dat hoër onderwysinstellings en akademiese biblioteke dieselfde inligtinggeletterdheidskurrikulum en -opleiding verskaf wat op 'n nasionale vlak gekoördineer word (Esterhuizen & Kuhn 2010:83-84, 86; Lockhart 2011).

Tydens 2009 is 'n verslag deur CHELSA (Chelsa 2009) saamgestel en daar is aanbeveel dat elke akademiese instelling sy eie inligtinggeletterdheid aangeleenthede hanteer, soos die:

- Akkreditasie van opleidingsprogramme;
- Besluitneming of inligtinggeletterdheidsprogramme of -modules verpligtend of vrywilliglik moet wees; en om
- Eie onderrigmetodes te bepaal.

'n Ondersoek is ingestel deur die Library and Information Association of South Africa (LIASA) oor die integrasie van inligtinggeletterdheid in die kurrikulum. Beleide word saamgestel en die ooreenkoms tussen inligtinggeletterdheid, graduandi se vaardighede en lewenslange leer, word erken en nagestreef. 'n Toenemende aantal hoër onderwysinstellings se strategiese missie sluit inligtinggeletterdheidsonderrig in. Inligtinggeletterdheidsmodules word tans nie gesien as die hoof verantwoordelikheid van akademiese biblioteke nie. Die verantwoordelikheid vir die saamstel en aanbieding van die module word grootliks deur akademiese personeel hanteer, terwyl akademiese bibliotekarissook oor die nodige kennis en vaardighede beskik om 'n ondersteunende rol te speel met die saamstel en assessering van inligtinggeletterdheidsmodules. (Baro & Zuokemefa 2011:553).

In Suid-Afrika besef akademiese biblioteke dat studente nie oor die nodige inligtingvaardighede beskik nie en bied biblioteekopleiding aan op versoek van studente en akademiese personeel. Dit sluit opleiding in op die GOK, elektroniese databasisse en bibliografiese verwysings soos *Reworks* of *Endnote*. Opleiding in inligtingvaardighede deur akademiese biblioteke is meestal nie kredietwaardig nie (Esterhuizen & Kuhn 2010:83-86).

'n Opname is in 2011 by verskeie hoër onderwys instellings se biblioteke gemaak en die volgende resultate is verkry:

- Al die biblioteke (100%) bied inligtinggeletterdheidsopleiding aan;
- Die opleiding wat gedeck word sluit die volgende aspekte in, naamlik basiese inligtingvaardighede (95.2%), die gebruik van die GOK (100%), die gebruik van elektroniese databasisse (95.2%), die gebruik van Internet (90.5%), verwysings en plagiaat (95.2%) en ander komponente soos soekstrategieë, om trefwoorde te identifiseer en inligting te evalueer (46.6%);
- Die oorgrote meerderheid van biblioteke (85.7%) se inligtinggeletterdheidsprogram is nie in die kurrikulum geïntegreer nie; en
- Die oorgrote meerderheid van inligtinggeletterdheidsprogramme is ook nie geakkrediteer nie;

- Studente se assessering rakende hulle inligtinggeletterdheidsvaardighede word gedoen deur 'n generiese werkopdrag waar vrae uit meervoudige keuses bestaan;
- Die oorgrote meerderheid biblioteke word ondersteun deur die akademiese instelling se bestuur en/of die fakulteit (skool) van die inligtinggeletterdheidsopleiding (Tiemensma 2012:167-168).

HELIG (Higher Education Library Interest Group) skep geleenthede vir praktiserende bibliotekarisse om van mekaar te leer en ondervindings en uitdagings te deel. Hierdie belangstellingsgroep van hoër onderwys, akademiese en navorsingsbiblioteke weerspieël bibliotekarisse se professionele groei (LIASA 2013).

Samewerking, bekendstelling en toeganklikheid help akademiese biblioteke om 'n goeie en betroubare verhouding met akademiese personeel op te bou. Om akademiese personeel se vertroue te wen, stel akademiese biblioteke hulle vaardighede en bevoegdhede bekend en raak betrokke by opleidingsmoontlikhede (De Jager, Nassimbeni & Underwood 2007:113; Gilchrist & Oakleaf 2012:14; Shen 2012:14-17).

Die verband tussen al bogenoemde akademiese biblioteke en die NWU se kampusbiblioteek is dat daar gestreve word om effektiewe bydraes te lewer met die verbetering van studente se inligtingsgeletterdheid. Daar bestaan egter nog groot uitdagings vir biblioteke om meer effektiewe samewerking met akademiese personeel te verkry, wat grootliks verantwoordelik is vir die saamstel van inligtinggeletterdheidsprogramme of-modules.

2.5 SAMEVATTING

In hierdie hoofstuk is inligtinggeletterdheid en verwante terme soos inligtingsoekgedrag, kritiese denke, lewenslange leer en inligtingvaardighede as begrippe bespreek. Daarna is enkele inligtinggeletterdheidsmodelle en standaarde bespreek. Die algemene belangstelling in en ontwikkeling van inligtinggeletterdheid is ook by enkele akademiese biblioteke in Afrika lande ondersoek.

Die volgende hoofstuk beskryf die akkreditasie van inligtinggeletterdheidskursusse en -modules, hoër onderwysinstellings se inligtinggeletterdheidsopleiding, asook verwagtinge van studente rakende die akademiese biblioteek.

HOOFTUK 3: INLIGTINGGELETTERDHEID BY HOËR ONDERWYSINSTELLINGS EN DIE NWU IN DIE BESONDER

3.1 INLEIDING

Die doel van die hoofstuk is om te bepaal hoe hoër onderwysinstellings en die NWU in die besonder, inligtinggeletterdheid ervaar en nastreef. Die geletterdheidsmodule van die NWU word bespreek, asook die ondersteunende rol wat die Vaaldriehoekkampus se biblioteek daarin speel.

3.2 INLIGTINGGELETTERDHEID BY HOËR ONDERWYSINSTELLINGS

'n Effektiewe oorgang vanaf die skool na die hoër onderwys kan gesien word as die graad waarvolgens vorige onderwys en ondervinding studente toerus vir verwagtinge en vereistes wat hoër onderwysinstellings stel (Conley 2008:24; Orme 2008:69).

Navorsing bewys dat baie studente wat by hoër onderwysinstellings inskryf, oor beperkte inligtinggeletterdheidsvaardighede beskik, maar dit beteken nie noodwendig dat eerstejaarstudente ongeletterd is net omdat hulle nie gereed en/of bewus is van die effektiewe gebruik van wetenskaplike inligting nie (Mahmood 2013:235). Studente beskik dikwels oor vaardighede wat voorafkennis, oortuigings en begrip insluit. Die uitbreiding en ontwikkeling van byvoorbeeld inligtinggeletterdheid, saam met leesvaardigheid en akademiese geletterdheid, dra by tot wetenskaplike geletterdheid (Salisbury & Karasmanis 2011:43-44).

Studente besit dikwels 'n hoë vlak van vertroue in hulle inligtingvaardighede, alhoewel hulle soekresultate onvoldoende of van 'n lae kwaliteit is. Die persepsie van doeltreffende inligtingvaardighede by individue verskil dus van die werklike situasie. Studente is dikwels van mening dat *Google* byvoorbeeld voldoende soekresultate oplewer om aan hulle inligtingbehoeftes te voldoen (Godwin 2006:30-31; Gross & Latham 2012:574-576; Mahmood 2013:235-237).

Volgens Makori (2010:553), Markless en Streatfield (2007:4-5) asook Neves en Dooley 2011:94) stel studente dikwels nie belang in dienste wat die akademiese

biblioteek lewer nie, maar slegs in inligting wat aan hulle onmiddellike inligtingbehoeftes voldoen. Dit is egter ook waar dat sommige studente onseker en bedreig voel omdat hulle nie oor nodige vaardighede beskik om self aan hierdie inligtingbehoeftes te voldoen nie. Hulle vind dan sekere leersituasies moeilik, maar wil hulle onkunde en frustrasies nie altyd erken nie. Akademiese biblioteke gebruik verskeie metodes of hulpmiddels om inligtingsbronne en dienste aan studente bekend te stel.

Studente gebruik verskillende metodes om inligting te vind om aan hulle inligtingbehoeftes te voldoen. Kuhlthau (2004:107-109) tref 'n onderskeid tussen formele- en informele hulpbronne. Formele hulpbronne sluit professionele personele in soos bibliotekaris, terwyl informele hulpbronne diegene is met wie studente hulle werk bespreek, soos vriende, familie en medestudente.

'n Studie deur De Rosa (2005:2-21) en Campbell (2008:21-22) wys daarop dat slegs 43% van alle deelnemers die hulp van biblioteke gebruik het tydens die inligting-insamelingsproses. Biblioteke word dikwels beskou as die laaste uitweg om hulp te verkry. Studente beskou die biblioteek as 'n self-help diens met min bibliotekaris-student interaksie. Hulle beskou biblioteke slegs as een van 'n verskeidenheid inligtingshulpbronne.

Studente is nie altyd daarvan bewus dat die akademiese biblioteke oor die algemeen oor die nodige fondse beskik om byvoorbeeld 'n verskeidenheid bibliografiese databasisse aan te koop nie. Die gebruik van databasisse help om wetenskaplike inligting vinnig op te spoor en tyd te bespaar.

Volgens Kuhlthau (2004:110) streef akademiese biblioteke daarna om eerstejaarstudente se persepsies van die akademiese biblioteek te verander deur professionele ondersteuning en hulp te verleen. Om in hierdie doel te slaag, is 'n goeie verhouding tussen akademiese biblioteke en studente 'n noodsaaklikheid. Gespreksvoering tussen akademiese bibliotekpersoneel en studente ontwikkel 'n vertrouensposisie en hou hierdie verhouding in stand. Biblioteke skep 'n kultuur van samewerking waar akademiese biblioteke groter ondersteuning bied en insette lewer ten opsigte van inligtinggeletterdheidsopleiding.

Akademiese biblioteke raak betrokke by die hele proses van inligtinggeletterdheid. Hierdie doelwit is slegs moontlik waar samewerking met akademiese personeel voorkom.

Die doel van inligtinggeletterdheidsopleiding is om kritiese denke by studente te stimuleer en hulle te help om tussen feite, opsies en sienswyses te onderskei. Studente behoort dan in staat te wees om inligting te analyseer en tot gevolgtrekkings te kom aan die hand van feite of bewyse (Radcliff, Jensen, Salem, Burhanna & Gedeon 2007:34; Taylor *et al.* 2007:10-11). Analise stel studente in staat om komplekse begrippe in kleiner dele te verdeel en te bestudeer sodat die onderlinge verwantskap lei tot 'n geheel. Kenmerke van kritiese denke is vermoë van individue om verskeie kriteria krities te ondersoek, te evaluateer, asook om betekenis daarvan te gee. Feite word verduidelik en verskillende idees word gekombineer om begrippe te vorm. Kreatiewe studente is in staat om hulself goed te verwoord en is nie gebonde aan bestaande idees of beperkings nie. Kritiese denkers se sienswyses bestaan uit verskillende perspektiewe.

Daar word 'n paar benaderings ondersoek rakende die beste leermetodes om inligtinggeletterdheid te bereik. Sommige studente verkies 'n tutoriaal (studieprogram) omdat dit meer buigsaam is en hulself die werkstempo daarvan bepaal om dit af te handel (Johnston 2010:207, 217).

Navorsing deur Johnston (2010:207-217) het aangedui dat 82% van studente wat deel was van die studie, egter die praktiese "hands-on" aangesig-tot-aangesig metode van biblioteekopleiding verkies. Studente het geleer om databases en die biblioteekkatalogus te gebruik wat relevante inligting vir hulle vakgebiede bied. Dit het hulle gehelp om basiese begrippe van navorsing en inligtingstegnieke beter te begryp. Die inligtinggeletterdheidsopleiding het tot goeie leeruitkomste gelei. Die aangesig-tot-aangesig opleiding het beter na-toets resultate opgelewer, in vergelyking met studente wat 'n tutoriaal (studieprogram) voltooi het. Daar is gevind dat studente wat biblioteekopleiding bygewoon het meer selfvertroue ervaar het in hulle biblioteekvaardighede, in vergelyking met diegene wat die tutoriaal (studieprogram) gebruik het. Churkovich en Oughtred (2002:4) se studie het ook bewys studente verkies 'n aangesig-tot-aangesig metode van opleiding omdat direkte

vrae enige onduidelikhede dadelik kan opklaar. 'n Verdere voordeel is dat studente ingelig is oor die korrekte gebruik van verwysingsmetodes en -style om bronne aan te haal.

Verdere navorsing sluit 'n kombinasie van aangesig-tot-aangesig opleiding en 'n elektroniese opleidingsmetode in. Die navorsers wys op voordele van 'n elektroniese opleidingsmetode wat ondersteuning aan studente bied – selfs buite die klasomgewing. Studente hou daarvan om hulle rekenaarvaardighede deur middel van elektroniese soektogte en inligtingsherwinning te ontwikkel (DaCosta & Jones 2007:19; Hsieh, Dawson, Hofmann, Titus & Carlin 2014:235-236; Syamalamba 2011:59). Rowlands (2008:208) daarteenoor vind dat alhoewel tegnologie vrylik beskikbaar is, dit nie noodwendig daartoe bydrae dat eerstejaarstudente se inligtingsoekgedrag, -herwinning of -evaluering verbeter nie.

Tydens 2010 het akademiese personeel en die akademiese biblioteek aan die Universiteit van Colorado in Denver saamgewerk om hulle studente se leeruitkomste rakende inligtinggeletterdheid en bibliotekopleiding te assesseer. Die assessering het bestaan uit drie komponente, naamlik interne en eksterne samewerking, geartikuleerde (verdeelde) uitkomste en assessor wat oor 'n tydperk plaasgevind het (Pan, Ferrer-Vinent & Bruehl 2014:332-334).

'n Navorsingsproses profielvorm (template) is gebruik wat uit drie kolomme binne 'n tabel saamgestel is. Die eerste kolom het databasisse en soekhulpmiddels wat gebruik is ingesluit. Die tweede kolom het soekterme en die verfyning daarvan bevat, terwyl kolom drie bronne ingesluit het wat deur studente gebruik is om inligting te vind. Hierdie assessoringshulpmiddel is 'n effektiewe data-insamelingmetode om studente se vermoëns te toets om inligting te vind, die metode of strategie te bepaal hoe hulle te werk gegaan het om daartoe toegang te verkry en of hulle in staat was om die inligting te evalueer.

Die doel met die studie was om te bewys dat vaardighede vir inligtinggeletterdheid (d.w.s. om van bibliotekversamelings en bronne gebruik te maak) onmiddellike en langtermyn voordele vir studente se leeruitkomste inhoud. Studente wat meervoudige databasisse gebruik en meer artikels gelees het, het beter punte behaal vir hulle werkopdragte as dié studente wat slegs een databasis gebruik en 'n paar artikels

gelees het. Daar bestaan dus 'n statisties beduidende verband tussen die aantal bronne wat studente geraadpleeg en gelees het, en die finale punt wat studente vir die kursus behaal het (Pan, Ferrer-Vincent & Bruehl 2014:336).

In die lig van bogenoemde bevindings is dit noodsaaklik dat meeste akademiese biblioteke hulle dienste en opleidingsgeleenhede deur verskillende metodes aan hulle gebruikers bekendstel. Die meeste Australiese akademiese biblioteke maak gebruik van biblioteekwebtuistes, nuusbriewe, sosiale netwerke soos *Facebook*, e-posse, individuele- of groepsopleiding, asook persoonlike kontak om biblioteekdienste en hulpbronne aan studente bekend te stel (Yi, Lodge & McCausland 2013:597).

Die University of Texas Tech Libraries in Lubbock, VSA maak gebruik van video's om die biblioteek meer toeganklik te maak vir biblioteekgebruikers. Die video's verskaf kort, professionele en insiggewende inligting. Hulle doelwit is om aan studente se behoeftes te voldoen, ongeag van waar hulle hulself bevind. 'n Projek is aangepak waar die biblioteekpersoneel toeganklik was vir studente en hulle eerste genader is, in plaas daarvan dat studente die eerste kontak maak. Klem word gelê op interaksie tussen eerstejaarstudente en bibliotekaris se tydens die registrasieproses. Gevolglik kan studente se positiewe ervaring en interaksie met die akademiese biblioteek tot beter gebruik en samewerking lei (Henry, Vardeman & Syma 2012:396-407).

3.3 VERWAGTINGE VAN STUDENTE, TEN OP SIGTE VAN DIE AKADEMIESE BIBLIOTEEK

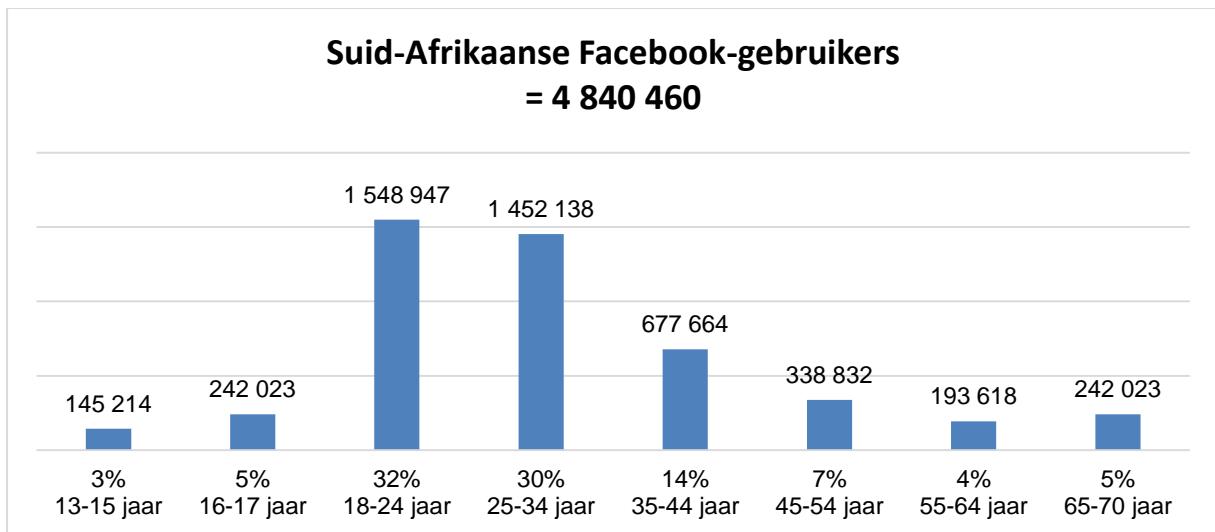
Volgens Moselen en Wang (2014:121) is 'verwagtinge' standarde waarvolgens die diensverskaffer, in hierdie geval die akademiese biblioteek, beoordeel word. Die biblioteek behoort nie in isolasie te funksioneer nie, maar behoort die verwagtinge, behoeftes, prioriteite en terugvoering van studente in ag te neem. Dit is vir akademiese biblioteke slegs moontlik om 'n professionele diens te lewer indien die biblioteekpersoneel ingelig bly en voortdurend nuwe vaardighede aanleer. Studente en akademiese personeel verwag nie slegs 'n vriendelike diens nie, maar dienste wat betroubaar, verantwoordelik en akkuraat verskaf word. Hierdie dienste sluit ook empatie in, wat individuele aandag aan studente en akademiese personeel verleen.

Studente verwag dan ook dat akademiese biblioteke se stelsels in plek sal wees om aan hulle studie- en inligtingbehoeftes te voldoen. Dit is biblioteke se verantwoordelikheid om by te bly by die dikwels veranderende omstandighede, soos nuwe tegnologie en die gebruik daarvan, om studente in staat te stel om aan hulle inligtingbehoeftes te voldoen. Die biblioteek bied ondersteuning aan studente in die gebruik van inligtingshulpbronne. Daar bestaan 'n groot aanvraag na e-boeke en ander elektroniese inligting.

In die digitale era is dit 'n algemene feit dat studente verwag dat hulle 24 uur per dag vrye toegang sal hê tot rekenaars, rekenaarlokale en bibliografiese databasisse wat hoë gehalte artikels oplewer. Hierdie resultate is verkry uit Libqual vraelyste wat by die NWU se Vaaldriehoekkampus biblioteek in 2013 gedoen is (Association of Research Librarians 2013).

Markless en Streatfield (2007:6) beweer dat studente verwag om ondersteuning te ontvang in die beplanning van aktiwiteite om doelwitte te bereik, struikelblokke te oorkom, eie vordering te monitor, inligting krities te benader en dit te evalueer, en om 'n persoonlike inligtingstyl te ontwikkel.

Volgens Chan en Cmor (2009:395-403), Holzner (2009:2, 7) asook Ivala en Gachago (2012:154) sluit verdere verwagtinge van studente in dat hulle op hoogte gehou moet word van beskikbare biblioteekdienste en aktiwiteite. Die meeste akademiese biblioteke gebruik *Facebook* en ander sosiale media om kommunikasie tussen die biblioteekpersoneel en studente te verbeter. Studente gebruik hierdie geleenthede om vrae te vra of kommentaar te lewer oor bibliotekaangeleenthede. Hierdeur word studente ingelig oor aktiwiteite wat in die biblioteek plaasvind, soos Biblioteekdag, en dit stel hulle ook aan verskillende biblioteekdienste bekend. *Facebook* is 'n sosiale netwerk wat op 4 Februarie 2004 ontstaan het en in 2012 ongeveer 750 miljoen gebruikers wêreldwyd insluit, waaronder meer as 4,8 miljoen Suid-Afrikaanse gebruikers is (Socialbakers 2012).

Figuur 3.1 Suid-Afrikaanse Facebook-gebruikers volgens demografie
(Socialbakers 2012)

Volgens bovenoemde statistieke blyk dit dat die grootste aantal Suid-Afrikaanse *Facebook*-gebruikers tussen die ouderdomme van 18 en 24 jaar oud is. Eerstejaarstudente val onder hierdie groep gebruikers. *Facebook* word maklik toeganklik gemaak, byvoorbeeld deur selfone. Die gemiddelde gebruiker bestee ongeveer 40 minute per dag op *Facebook* en daarom kan hierdie media doeltreffend deur akademiese biblioteke gebruik word om spesifieke doelwitte te bereik (Socialbakers 2012).

3.4 DIE ROL EN UITDAGINGS VAN AKADEMIESE BIBLIOTEKE

Akademiese biblioteke ondersteun onderrig, leer en navorsing deur goed deurdagte biblioteekversamelings op te bou en toegang tot elektroniese inligting te verskaf. Volgens Fister (2013:1-4); Tantiongco en Eison (2008:101) was studente voor die digitale tydperk grootliks afhanklik van biblioteke vir inligting wat verkry is uit boeke, tydskrifte en koerante. Akademiese biblioteke word lankal nie meer net beskou as 'n tuiste vir boeke en gedrukte biblioteekmateriaal nie, maar vorm 'n intellektuele platform waar verskillende soorte inligting toeganklik en bruikbaar is. Dit is 'n vereiste dat biblioteke moet bybly by die dikwels veranderende ontwikkeling en omstandighede en bereid moet wees om daarby aan te pas. Akademiese biblioteke lewer 'n groot bydrae in die bewusmaking en opleiding van studente se vaardighede om biblioteekbronne effekief te vind en te gebruik. Aspekte wat 'n invloed daarop het

sluit in hoe gebruikersvriendelik die stelsel is en hoe funksioneel, betroubaar en geloofwaardig van die inligting en bronre is. Die ontwikkeling van studente se vaardighede om inligting en hulpbronre doeltreffend te evalueer, bly 'n noodsaklike vereiste om uiteindelik aan hulle inligtingbehoeftes te voldoen en dit, indien nodig, op 'n wetenskaplike wyse weer te gee. Eerstejaarstudente beleef verskeie nuwe ervarings en pas aan by 'n nuwe omgewing met nuwe wyses van inligtingsontsluiting en die gebruik van inligting.

Webber en Johnston (2006:43) beweer dat daar verwagtinge by akademiese personeel bestaan dat die akademiese biblioteek toeganklik sal wees vir al sy gebruikers, insluitende studente, akademiese personeel en navorsers, want dit verhoog samewerking. Samewerking tussen die akademiese biblioteek en sy gebruikers lei daartoe dat akademiese personeel studente met vrymoedigheid na die biblioteek verwys. Daar word deur die biblioteek gepoog om studente te ondersteun om hulself tot 'n inligtinggeletterde individu te ontwikkel.

Inligtinggeletterdheid word nie slegs as 'n biblioteekfunksie beskou nie, maar is deel van 'n opvoedkundige taak wat akademiese biblioteke en akademiese personeel saam raak en vorm 'n fundamentele aspek van die organisatoriese kultuur. Opleiding bemagtig studente, terwyl biblioteke positiewe bydraes lewer om inligtinggeletterdheid te ondersteun en te bevorder, soos met die inhoudsamestelling van 'n inligtinggeletterdheidsmodule (Moselen & Wang 2014:120-122; Walton & Pope 2006:9).

Die doel van samewerking is om:

- Hoë kwaliteitsprodukte of dienste teen 'n laer koste te voorsien, anders as om in isolasie te werk. Biblioteke is ingeteken op verskeie databasisse en akademici kan kosteloos daarvan gebruik maak;
- Meer buigsaamheid toe te laat. Strukture en ooreenkomsre word verander om by veranderende behoeftes en omstandighede aan te pas. Biblioteke kan van groter klaskamers gebruik maak om biblioteekopleiding te verskaf, terwyl akademici weer gebruik kan maak van die biblioteek se opleidingslokaal vir kleiner groep studente;

- Uitgebreide hulpbronne te voorsien. Dit bied maklike toegang tot gespesialiseerde hulpbronne, soos vakkundiges en tegnologie;
- 'n Mate van interafhanklikheid te bied en die betrokkenheid en vertroue by deelnemende persone te verhoog; en
- Die geleentheid te bied vir persoonlike bevrediging, persoonlike betrokkenheid, kontrole en professionele vervulling (Selematsela 2005:90-94).

Die idee van betrokke bibliotekaris (d.w.s. *embedded librarians*) stel akademiese bibliotekaris in staat om hulle vakkundigheid as inligtingspesialiste te bewys deur 'n impak te maak op die toepassing van navorsing. Die betrokke bibliotekaris speel nie net 'n ondersteunende rol nie, maar vorm 'n vennootskap met studente en akademiese personeel. Hierdie samewerking bied geleenthede om sterker verhoudings op te bou met almal aan wie die biblioteek 'n diens lewer. 'n Voorbeeld van 'n betrokke bibliotekaris is een wat werksvloeい en stelsels kan organiseer, bestuur en projekdokumentasie kan verskaf (Carlson & Kneale 2011:167-168).

Betrokke bibliotekaris behoort die volgende aspekte in gedagte te hou om goeie samewerking te verseker:

- Om betrokke te raak as 'n span;
- Om die betrokke organisasie of instelling en kollegas te ondersteun;
- Om soos 'n entrepreneur te dink;
- Om risiko's te aanvaar;
- Om die biblioteekwetenskap ook in ander dissiplines toe te pas;
- Om betroubare verhoudings te bou;
- Om buite individuele gemaksone te beweeg; en
- Om buite die normale omstandighede te dink en op te tree (Carlson & Kneale 2011:168-169).

Kumar en Edwards (2013: 3-4) wys daarop dat betrokke bibliotekaris 'n groot impak het buiten tradisionele funksies wat die biblioteek lewer. Samewerking met

medekolgas van ander biblioteke bied waardevolle vaardighede, kennis en ondervinding wat uitgeruil kan word, soos met *Endnote*-opleiding ('n bibliografiese sagtewareprogram) en die gebruik van nuwe tegnologie om studente te bereik en te bemagtig. Bibliotekaris se kan byvoorbeeld betrokke raak by elektroniese kursusse of modules en ondersteuning bied aan studente deur intensiewe literatuursoektogte uit te voer.

Interne- en eksterne faktore speel 'n belangrike rol in die ontwikkeling van studente se inligtinggeletterdheid. Voorbeeld hiervan is die verandering van persoonlike doelwitte en prioriteite wat studente vir die toekoms voorberei (Webber & Johnston 2006:42-44).

3.5 AKKREDITASIE VAN INLIGTINGGELETTERDHEID EN ANDER OPLEIDINGSPROGRAMME

Weinig is al geskryf oor inligtinggeletterdheid in die konteks van geakkrediteerde standaarde.

Volgens Bradley (2013:45, 50) is akkreditasie by opvoedkundige instellings 'n aanduiding van opvoedkundige kwaliteit. Dit verseker dat instellings en programme voldoen aan vooraf definieerbare kwaliteitskriteria. Dit word ook beoordeel en goedgekeur deur gekwalifiseerde en onpartydige individue. Akkreditasie deur relevante liggame is noodsaaklik vir hoër onderwys of enige ander opvoedkundige instellings. Dit verseker dat gegradsueerde studente erkenning ontvang deur hulle gekose professie. Akkreditasie dien ook as 'n hulpmiddel om strategieë en finansiële prioriteite by instellings te identifiseer. Al hoe meer akademiese biblioteke raak betrokke by geletterdheidsprogramme met die doel om lewenslange leer te ondersteun en te bevorder. Akkreditasie van inligtinggeletterdheidsprogramme by hoër onderwysinstellings bied aan akademiese biblioteke geleenthede en uitdagings om betrokke te raak en insette te lewer. Dit is noodsaaklik dat biblioteke op hoogte bly van akkreditasiestandaarde en hulle vergewis van hoe die geakkrediteerde liggaam saamgestel word.

3.6 DIE GELETTERDHEIDSMODULE VAN DIE NWU SE VAALDRIEHOEKKAMPUS

Akademiese biblioteke vorm 'n integrale deel van die hoër onderwysinstelling en speel 'n kritieke rol om die kern missie van die universiteit te ondersteun, naamlik onderrig, leer en navorsing (Esterhuizen & Kuhn 2010:83-86; Gakibayo, Ikoja-Odonga & Okello-Obura 2007:5).

Inligtingvaardighede is noodsaaklik vir studente om hulle studies suksesvol te voltooi. Dit sluit die effektiewe gebruik van die akademiese biblioteek en al sy hulpbronne in. Inligtinggeletterde studente word dus in staat gestel om relevante inligting te vind, te evalueer en dit in kennis te omskep.

3.6.1 Agtergrond

Die NWU se Vaaldriehoekkampus bestaan uit 'n uiteenlopende bevolkingsamestelling en bied daarom sedert 2009 verskillende verpligte geletterdheidsmodules vir eerstejaarstudente aan om vaardigheidsgapings aan te vul. Dit is 'n navorsingsgebaseerde pedagogie wat studente ondersteun in hulle leerproses en sluit ook assessorering in. Die inligtinggeletterdheidsmodule beskryf verskillende nuttige inligtingshulpbronne, terwyl praktiese groepsonderrig in klasverband fokus op navorsingsmetodes en -tegnieke. Studente word aangemoedig en geleer om alle hulpbronne optimaal te benut om die beste resultate of uitkomste te kry (Van Graan, Banghart, De Beer, Louw, Meintjies, Van der Merwe, Bonthuys & Van der Walt (2014:1-97).

3.6.2 Die Vaaldriehoekkampus se geletterdheidsmodule

Eerstejaarstudente word in aanmerking geneem met die samestelling, inhoud en struktuur van die geletterdheidsmodule. Die leerprogram word saamgestel deur studente se voorkeur leerstyl en probleemoplossingsmetodes in ag te neem. Die NWU se geletterdheidsmodule word prakties uitgevoer en gereeld hersien en aangepas namate nuwe ontwikkelings plaasvind of die behoefté daarvoor ontstaan (Van Graan, Banghart, De Beer, Louw, Meintjies, Van der Merwe, Bonthuys & Van der Walt (2014:1-97). Die ACRL standarde is as riglyn gebruik om die

inligtinggeletterdheidsmodule saam te stel. ACRL stel standarde en riglyne bekend om biblioteke en akademiese instellings te help om komponente van 'n voortreflike biblioteek te verstaan en toe te pas.

Die doel van die geletterdheidsmodule is om studente toe te rus met nodige vaardighede om effektief in 'n akademiese en werkomgewing aan te pas en te funksioneer. Hierdie module is 'n vaardigheidsvak wat verpligtend is vir alle eerstejaarstudente. Die module word deurlopend geassesseer. Verskillende opdragte wat ingehandig word en toetspunte vorm saam 'n finale punt. 'n Deelnamepunt van 40% word benodig om eksamentoelating te kry. Die geletterdheidsmodule tel 12 kredietpunte wat deel is van die kurrikulum waarvoor studente geregistreer is.

Die geletterdheidsmodule word in verskillende logiese en betekenisvolle onderafdelings verdeel, naamlik:

- Afdeling 1: Rekenaar- en inligtinggeletterdheid;
- Afdeling 2: Leesgeletterdheid; en
- Afdeling 3: Akademiese geletterdheid

3.6.2.1 Rekenaar- en inligtingvaardighede

Die inligtinggeletterdheidsmodule is reeds voor 2000 deur die NWU-bestuur goedgekeur, maar is eers sedert 2009 by die Vaaldriehoekkampus aangebied. Volledige studiegidse en interaktiewe lesse word elektronies op *eFundi* ('n NWU elektroniese omgewing vir leeronderrig) vir alle geregistreerde eerstejaarstudente beskikbaar gestel.

Die inligtinggeletterdheidsmodule is nie die eiendom van die biblioteek nie. Die Akademiese Departement van Rekenaarwetenskappe by die NWU se Potchefstroomkampus stel tans die inligtinggeletterdheidsmodule saam, aangesien daar nie meer 'n Departement van Biblioteek en Inligtingswetenskappe op enige van die NWU se drie kampusse bestaan nie. Die biblioteek lewer slegs insette en ondersteun die akademiese personeel wat betrokke is by die opstel van die inligtinggeletterdheidsmodule. Samewerking tussen akademiese personeel en die

akademiese biblioteek is 'n noodsaaklike proses om 'n inligtinggeletterdheidsmodule te integreer, om sodoende die teoretiese en praktiese aspekte daarvan bymekaar uit te bring. Die inligtinggeletterdheidsmodule is 'n tweede semester module wat 'n nadeel is, omdat studente reeds vanaf die begin van die jaar die vaardighede benodig om hulle studies suksesvol te benader en af te handel.

Die samestelling van die inligtinggeletterdheidsmodule vir eerstejaarstudente, sluit onder andere die volgende stappe in, naamlik om:

- Studente se inligtingbehoeftes te bepaal;
- Die module se doelstellings vooraf te bepaal;
- Riglyne vir die module op te stel;
- Onderrigmetodes te bepaal;
- Die inhoud of materiaal vir die module te ontwikkel; en
- Assesseringskriteria te ontwerp.

Die inligtinggeletterdheidskomponent van die module by die NWU se Vaaldriehoekkampus strek oor een semester, tel slegs 1.5 kredietpunte en word binne 16 ure voltooi. Studente is afhanklik van 'n rekenaar om die komponent vir rekenaar- en inligtingvaardighede te voltooi en werk op hulle eie tyd en pas deur die module. Formele klasse word van tyd tot tyd aangebied.

Sodra studente van mening is dat hulle goed voorbereid is en oor die nodige kennis en vaardighede beskik, word 'n elektroniese toets afgelê. Die toets mag slegs twee keer afgelê word om te kwalifiseer vir toelating tot die eksamen. Alle lesse en toetse is aanlyn op *eFundi* beskikbaar. Daar kom tydens die semester deurlopende eksamengeleenthede voor wat plaasvind onder goed gekontroleerde omstandighede. Studente wat inligtingvaardighede vroeg in die semester bemeester en kwalifiseer vir eksamen, kan dus die eksamen reeds vroeg in die semester afhandel. Die slaagsyfer vir die rekenaar- en inligtingvaardighede-komponent is minstens 50% vir elk (Rood 2013).

Die NWU se huidige strategiese plan sluit e-onderrig in. Die inligtinggeletterdheidskomponent van die geletterdheidsmodule is tans in proses om

hersien te word. Daar word gepoog om die module deel te maak van die nuwe e-studiegids vir 2015. Redes vir die hersiening van die inligtinggeletterdheidsmodule is om studente verskeie onderrigmetodes te bied, deur byvoorbeeld van nuwe tegnologie gebruik te maak. Die wyse van aanbieding word dus verander. Daar word beoog om van foto's, audio- en video-uittreksels gebruik te maak om die aanbieding meer interessant en visueel te maak (Rood 2013).

'n Rekenaarlokaal binne die biblioteekgebou is sedert 2014 by die Vaaldriehoekkampus spesifiek vir hierdie module beskikbaar gestel met assistente en personeel om die nodige hulp te verleen. Studente se selfdissipline en tydsbestuur is hier van groot belang om opdragte, toetse en leerinhoude binne die toelaatbare tydperk selfstandig deur te werk.

Die inligtinggeletterdheidsmodule dek die volgende aspekte:

- Die gebruik van die katalogus om boeke in die biblioteek op te spoor;
- Die gebruik van bibliografiese databases om wetenskaplike tydskrifartikels te vind;
- Die gebruik van spesifieke koerante, tydskrifte, e-boeke, konferensie aanbiedinge, asook proefskrifte en verhandelings;
- Insameling van inligting, soos deur gebruik te maak van boeke, e-boeke en die biblioteekkatalogus;
- Evaluasie van inligtingsbronne en die Internet
- Gebruik van die *World Wide Web* en soekenjins.

Werkeenheid 1 fokus grootliks op navorsingstappe in die navorsingsproses.

Werkeenheid 2 sluit die aard en gebruik van beskikbare gedrukte en elektroniese inligtingsbronne in. Kennis van bronne is noodsaaklik om ingeligte keuses te maak of besluite te neem wat gerig is op die navorsingsonderwerp. Aspekte wat in hierdie werkeenheid voorkom, is dat eerstejaarstudente kennis dra van die gebruik van die biblioteekkatalogus, databases waarop die biblioteek ingeteken is, die Internet en

soekenjins (Van Graan, Banghart, De Beer, Louw, Meintjes, Van der Merwe, Bonthuys & Van der Walt (2014:1-97).

Die module vir inligtinggeletterdheid vorm 'n integrale deel van studente se totale ontwikkeling en voorbereiding vir hulle toekoms.

3.6.2.2 Leesgeletterdheid

Hierdie komponent word prakties aangebied en fokus op die verbetering van studente se leesspoed. Dit sluit 'n aanvaarbare vlak van taalgebruik en begrip in. Eerstejaarstudente moet oor die vermoë beskik om 350 woorde per minuut met 70% begrip te lees. Die SQ3R-tegniek word gebruik en die leesstrategie bestaan uit die volgende stappe, naamlik om 'n opname te maak, vrae te stel, gelese inligting te herroep en die teks te herlees. Akademiese steudienste hanteer hierdie leeskomponent, asook die aflegging van die betrokke eksamens.

3.6.2.3 Akademiese geletterdheid

Die doel van die akademiese geletterdheidsmodule (AGLA 121) is om studente te help om effektief in 'n akademiese taalomgewing te funksioneer. Studente leer om akademiese lees, skryf, luister, studie, begrip en navorsingsvaardighede te ontwikkel. Dit is 'n interaktiewe vaardighedsvak waar studente onafhanklik deur aktiwiteite in die werkboek werk. Hulle woon ook twee klasperiodes per week by om enige onduidelikhede te bespreek wat kan voorkom. Die onderrigmetode is dus 'n begeleide selfstandige studie. Studente se vaardighede word ontwikkel in die akademiese taalgebruik, argumentering, strukturering van 'n akademiese werkstuk, empiriese navorsing en die saamstel van 'n navorsingsverslag, seminaarvaardighede, asook 'n skryfprogram.

3.7 DIE ROL VAN DIE KAMPUSBIBLIOTEEK IN DIE VOORSIENING VAN INLIGTINGBEHOEFTES

Die doel van die NWU se Vaaldriehoekkampus biblioteek is om dié universiteit te ondersteun in sy leer-, onderrig- en navorsingsdoelwitte. Die akademiese biblioteek se opleidingsprogram is in lyn met die NWU se missie van lewenslange leer deur dienste en 'n leeromgewing te skep waar inligting omskep word in kennis.

Die visie en missie van die NWU se Vaaldriehoekkampus biblioteek word soos volg beskryf (NWU-intranet):

Visie:

- Die biblioteek streef daarna om professioneel en kreatief betrokke te wees in die NWU se soeke na kennis en verandering.

Missie:

- Om wetenskaplike inligting te ontgin deur die identifikasie, evaluering, verkryging en ontsluiting van inligtingshulpbronne in diens van die NWU se akademiese programme;
- Om inligting beskikbaar te stel wat gebruikersvriendelik is en om die gebruik van tegnologiese kreatiwiteit te bevorder, met inagneming van studente se verwagtinge en behoeftes;
- Om studente te bemagtig deur opleidingsgeleenthede en handleidings beskikbaar te stel, asook biblioteekpersoneel deurlopend te ontwikkel; en
- Om formele opleiding aan studente te verskaf, in samewerking met akademiese personeel.

Die akademiese biblioteekpersoneel gaan voortdurend op kursusse, opleidingsgeleenthede en konferensies om op hoogte te bly van die nuutste ontwikkeling in die biblioteekomgewing. Dit stel die biblioteekpersoneel in staat om 'n effektiewe diens te lewer. Dit is belangrik vir akademiese personeel, navorsers en studente om vryelik toegang te hê tot die biblioteek se inligtingshulpbronne, dienste en die biblioteekpersoneel. Hulle moet ook bewus wees van die kennis, vaardighede en ondervinding waaroor die biblioteekpersoneel beskik.

3.7.1 Biblioteekdienste

Studente verwag dat hulle ingelig moet wees in die biblioteekomgewing en bewus is van alle aktiwiteite en dienste wat tot hulle beskikking is. Die NWU se Vaaldriehoekkampus biblioteek gebruik sosiale netwerke soos *Facebook* om unieke

geleenthede bekend te stel, soos kunsuitstallings en talent kompetisies, asook om 'n maandelikse lys van nuwe aanwinstes te verskaf. Die biblioteek plaas ook interessante en leersame feite en foto's op *Facebook* oor 'n verskeidenheid onderwerpe en gebeurtenisse. Die biblioteek maak ook jaarliks gebruik van kort vraelyste om in voeling te bly met die behoeftes en verwagtinge van studente en handel daarvolgens soos dit moontlik is. Daarsonder is dit onmoontlik om 'n effektiewe diens te lewer (Patil & Pradhan 2014:253).

Die NWU se Vaaldriehoekkampus biblioteek bied deur sy webtuiste aan individue, groepe studente, akademiese personeel en navorsers die geleenthed om kennis, ervaring en sienings oor 'n spesifieke onderwerp te vind. Dit bied ook aan studente die geleenthed om betrokke te raak by die leerproses en om te weet waar om inligting effektief te vind.

Dis is belangrik dat die akademiese biblioteek vir studente (en eerstejaarstudente in die besonder) 'n atmosfeer skep waarin hulle thuis voel. 'n Bekende en gemaklike leeromgewing skep vertroue in die biblioteekpersoneel om enige tyd om hulp te vra.

Oriënteringsprogramme vir eerstejaarstudente bied 'n ideale geleenthed aan die biblioteek om 'n goeie beeld van die biblioteekdienste te skep. Die biblioteek hou aan die begin van die jaar 'n skattejag as deel van die oriënteringsprogram. Studente word in groepe verdeel wat drie spesifieke boeke op rakke moet vind en spesifieke vooropgestelde inligtingsvrae moet beantwoord. Hulle kan die antwoord in enige bron in die biblioteek probeer opspoor. Die groep wat korrekte bronne en inligting eerste opspoor, word beloon met van die biblioteek se bemarkingsmateriaal, soos 'n waterbottel en ontvang ook elkeen 'n suigstokkie. Volgens Adeleke en Olorunsola (2010:19) behoort die biblioteek die vertrekpunt te wees om enige inligting of hulpbronne op te spoor. Dit is 'n feit dat goeie verhoudinge tussen akademiese biblioteke en studente tot meer ingelige en produktiewe gebruikers lei.

Elke eerstejaarstudent ontvang 'n inligtingsblaadjie vir voorgraadse studente om hulle vertroud te maak met die biblioteekomgewing. Daarin verskyn alle dienste, funksies en projekte van die biblioteek.

'n Evaluatingsverslag wat die terugvoer van eerstejaarstudente se ervarings van die oriënteringsprogram oor die algemeen insluit, verskyn jaarliks. 'n Vraelys is in 2014 elektronies deur die NWU se Vaaldriehoekkampus se bestuur aan eerstejaarstudente gestuur, waarin hulle versoek is om 16 verskillende aspekte te evalueer. Aspekte wat gedek is het byvoorbeeld registrasie, vervoer, huisvesting, aktiwiteite van studentelewe, die biblioteek se oriënteringsprogram, akademiese oriëntasie en inleiding tot eFundi ingesluit. 'n 4-punt Likert-skaal is gebruik om die organisasie, relevansie en bruikbaarheid van inligting, die bevoegdheid van die aanbieder, houdings van die NWU-personeel, asook die algemene indruk van die ontvangs- en verwelkomingsweek te evalueer. 'n Totaal van 240 eerstejaarstudente het die vraelys voltooi.

Die biblioteek se oriënteringsprogram is deur eerstejaarstudente as positief en pret ervaar. Die organisering, aanbieding, die bevoegdheid van die biblioteekpersoneel en die relevansie van die biblioteek se oriënteringsprogram (vir hulle studies), is elke keer as die tweede beste uit die 16 aspekte geëvalueer. Studente beskou die biblioteekpersoneel se houding as positief en word deur studente aangewys as die personeel op die kampus met die beste houding, gesindheid en ingesteldheid. Eerstejaarstudente se opmerkings sluit in dat hulle van die informele bekendstelling van die biblioteek hou.

Bevindings wat verkry is uit 'n Libqual vraelys wat in 2013 voltooi is deur die Vaaldriehoekkampus se studente, dui daarop dat hulle verwag dat daar voldoende studieruimtes binne die biblioteek beskikbaar moet wees. Die Vaaldriehoekkampus biblioteek beskik oor 'n 24-uur studie- en rekenaarlokaal wat direk langs die biblioteek geleë is. Bedags verkry studente toegang deur die biblioteek en na-ure is die lokale toeganklik van buite die biblioteek. Hierdie fasiliteite word baie goed benut. Studente word in staat gestel om in hulle eie tyd aan hulle werkstukke te werk of gebruik ook die geleentheid om in stilte te studeer. Die hele biblioteek is 'n Wi-Fi vriendelike omgewing.

Die biblioteek voorsien ook in studente se verwagtinge om groepsbesprekings te hou. Daar is sewe groepslokale wat vir twee ure per dag per groep beskikbaar gestel word. Die beperking van twee ure per dag bied aan meer groepe die geleentheid om

van die fasiliteite gebruik te maak. Hierdie fasiliteite word goed benut en stel studente in staat om groepswerk te bespreek sonder om ander studente te steur.

Studente het ook verwagtinge dat akademiese biblioteke voorgeskrewe boeke vir gebruik beskikbaar sal stel. Die Vaaldriehoekkampus biblioteek koop een kopie van alle voorgeskrewe boeke aan en plaas dit op die gereserveerde rak. Studente gebruik die voorgeskrewe boeke in die biblioteek en mag dit dus nie uitneem nie. Hierdie maatreël is ingestel sodat die voorgeskrewe boeke altyd in die biblioteek vir enige student beskikbaar is. Studente mag ook afskrifte van 'n boek maak, solank dit nie 10% van die boek se inhoud oorskry nie. Laasgenoemde is een van die bepalings soos vasgestel deur die Wet op Kopiereg (Wet op kopiereg no 98 van 1978).

3.7.2 Samewerking tussen die biblioteek-, die akademiese personeel en studente

Daar bestaan goeie samewerking tussen die Vaaldriehoekkampus se biblioteek, die akademiese personeel en studente. Goeie biblioteekversamelings word opgebou, toegang word verleent tot aanbevole elektroniese inligting, pro-aktiewe bibliotekdienste kom voor, en samewerking en ondersteuning vind plaas ten opsigte van die inligtinggeletterdheidsmodule. Om in alle verwagtinge te voldoen, bepaal en beplan die biblioteek daarvolgens. Vertroue tussen betrokkenes word gebou deur gereeld te kommunikeer en te hou by voorafbepaalde verantwoordelikhede en die uitvoering daarvan.

Samewerking tussen die NWU se akademiese personeel en die akademiese biblioteek word versterk deurdat albei medeverantwoordelikheid vir studente se opleiding en onderrig aanvaar. Samewerking bied geleenthede om studente se leerervaring te verbeter.

3.8 DIE ROL VAN DIE KAMPUSBIBLIOTEEK IN DIE VERBETERING VAN STUDENTE SE FORMELE- EN INFORMELE INLIGTINGGELETTERDHEID

3.8.1 Informele inligtinggeletterdheid

Biblioteekopleiding soos dit voorkom by die NWU se Vaaldriehoekkampus biblioteek, word vervolgens beskryf.

Die biblioteek verskaf aangesig-tot-aangesig groepsopleiding in die biblioteek se opleidingslokaal. Dit behels aktiewe opleiding waar studente voor 'n rekenaar die opleiding prakties volg en doen. Die lokaal bied ruimte vir 30 studente per geleentheid. Studente bespreek 'n plek vir enige opleiding op die biblioteek se webblad. Groter groepsopleiding word by die opleidingslokale van die Skool vir Inligtingstegnologie aangebied. Studente ontvang hoë kwaliteit opleidingsmateriaal wat dien as 'n handleiding vir selfstandige gebruik.

Goeie samewerking tussen die akademiese biblioteek en sekere skole (fakulteite) van die universiteit bestaan ten opsigte van studente se opleiding. Die Skool vir Maatskaplike Werk is baie aktief en kontak die bibliotekarisse jaarliks om biblioteekopleiding aan al hulle studente (d.w.s. eerstejaar- tot vierdejaarstudente) te verskaf. Die biblioteekopleiding vind plaas tydens klasperiodes en duur gemiddeld 90 minute. Dit sluit opleiding rakende die gebruik van die biblioteekkatalogus en databasisse, kopiereg, plagiaat en die korrekte gebruik van 'n bibliografie in.

Die opleidingsprogram fokus op oordraagbare kennis en spesifieke vaardighede, met die doel om studente se inligtinggeletterdheid te ontwikkel en te verbeter. Studente word geleer om die struktuur van inligting te verstaan, asook om metodes te vind om die inligting op te spoor. Studente behoort na die opleiding in staat te wees om inligting in enige formaat te evalueer en die geloofwaardigheid en bruikbaarheid daarvan te verstaan en eties toe te pas. Hulle ontvang ook opleiding in *Endnote* om enige bibliografiese inligting te bestuur.

Endnote is 'n bibliografiese sagtewareprogram wat studente in staat stel om verwysingsbronne elektronies te stoor en te organiseer. Verwysingsbronne en gepaardgaande bibliografiese besonderhede word afgelaai van elektroniese katalogi,

databasesse en artikels. *Endnote* skep outomatisies 'n bibliografie volgens 'n verlangde styl, soos byvoorbeeld die APA- of Harvard-metode. Dit is belangrik dat studente opleiding hierin ontvang om hierdie hulpmiddel ten volle te benut (Ridley 2010:65).

Die biblioteekopleiding stel studente bekend aan die biblioteekwebblad. Dit bestaan uit 'n portaal wat direkte skakels voorsien na die katalogus, beskikbare elektroniese databasesse, 'n verskeidenheid nasionale- en internasionale tydskrifte, proefskrifte, verhandelings, asook boeke, staatspublikasies, konferensies en koerantartikels van 'n verskeidenheid onderwerpe en dissiplines. Alle geregistreerde studente van die Noordwes-Universiteit verkry toegang tot elektroniese databasesse van binne, sowel as van buite die kampus, deur wagwoorde wat aan hulle toegeken word.

Sommige inligtingsbronne wat fisies in die akademiese biblioteek voorkom, kom nou ook op die Internet voor, soos byvoorbeeld e-boeke en onderwerp-gidse. Heelwat van die inligtingshulpbronne word gratis verskaf, terwyl toegang tot sommiges 'n inskrywingsfooi vereis.

Biblioteekpersoneel maak nie slegs gebruik van die biblioteekkatalogus as vertrekpunt vir opleiding nie, maar gebruik *LibGuides* al hoe meer omdat dit so gebruikersvriendelik is.

Die gebruik van *LibGuides* raak al hoe meer gewild en stel akademiese biblioteke in staat om onderwerpsgidse saam te stel. Die Springshare *LibGuides* bevat Web 2.0-hulpmiddels wat vir akademiese biblioteke ontwikkel is. Die bestuurstelsel is spesifiek ontwerp om navorsingsgidse te ontwikkel en in stand te hou. Dit bied ook 'n wye verskeidenheid opsies om verskillende soorte inhoud te organiseer en aan te bied. Daar is tans 330 301 gidse deur 54 889 bibliotekaris se by 3 911 biblioteke wêreldwyd beskikbaar (Abalo, Curran, & Leggat 2013; Neves & Dooley 2011:94-95).

LibGuides is onderwerpsgidse wat meer studente-gerig is. Dit voorsien 'n maklik, toeganklike metode om te gebruik om enige tipe inligting te vind om aan inligtingbehoeftes te voldoen. Die inhoud daarvan word beskikbaar gestel in die omgewing waarin studente daagliks werk. *LibGuides* bied interaktiewe moontlikhede in biblioteekgebruik, soos terugvoer wat verkry word deur gebruik te maak van stem-opsies en vraelyste. *LibGuides* verskaf uitgebreide maandelikse en jaarlikse

statistieke aan die eienaar van die spesifieke *LibGuides*. Dit beskryf die aantal en verskeidenheid items, bladsye en skakels wat vir 'n spesifieke tydperk deur meeste studente gebruik word (Abalo, Curran, & Leggat 2013; Springshare 2015).

LibGuides is gebruikersvriendelik en vereis geen tegniese deskundigheid in die gebruik daarvan nie. Soortgelyke dokumente word saam groepeer, soos boeke, tydskrifte, proefskrifte en verhandelings. Veranderde inhoud word onmiddellik beskikbaar gestel en opgegradeer. Dit vervang die ou onderwerpsgidse en dien as vertrekpunt om biblioteekopleiding aan te bied.

NOORDWES-UNIVERSITEITSBIBLIOTEKE

Figuur 3.2: LibGuides

Psychology (VTC)

Welcome to the Library guide for Psychology. Here you will find a OneStop service to assist you in your studies or research at the Vaal Triangle Campus.

Last Updated: Sep 16, 2013 | URL: <http://libguides.nwu.ac.za/psychology-vaal> | [Print Guide](#) | [RSS Updates](#) | [SHARE](#) ...

The screenshot shows the LibGuides Psychology (VTC) page. At the top, there's a navigation bar with tabs for Getting Started, Books, Articles/Journals, Theses and Dissertations, Reference Works (which is highlighted in red), Research Support, and Recommended Websites. Below the navigation bar is a search bar with the placeholder "Search:" and a magnifying glass icon. To the right of the search bar are links for "This Guide" and "Search". The main content area is divided into several sections: "Research output" (listing Accredited journals, Journal Citation Reports, Impact factor, NEXUS, and North-West University Institutional Repository), "Exam papers" (with a link to Comments (0)), "Manage your research / studies" (listing Manual for Postgraduate studies, Report writing, and Comments (0)), and "Manage your references" (listing APA style, NWU Referencing guide, RefWorks, and Binding - Thesis / dissertations).

Figuur 3.3: LibGuides 2

3.8.2 Formele inligtinggeletterdheid

Die inligtinggeletterdheidsmodule is geakkrediteer en word deur akademiese personeel saamgestel. Hierdie module is nie die biblioteek se eiendom nie. Die kampusbiblioteek kan tans geen insette of bydrae lewer in die samestelling van die inligtinggeletterdheidsmodule nie. Dit bly vir die kampusbiblioteek 'n groot uitdaging om hulle deskundigheid en positiewe bydrae rakende inligtinggeletterdheid aan akademici bekend te stel. Die kampusbibliotekaris het toegang verkry tot die inligtinggeletterdheidsmodule deur akademiese samestellers van die module. Die module is deur die kampusbibliotekaris bestudeer. Die biblioteek gebruik nou grootliks die module se inligtinggeletterdheidsonderwerpe en kriteria met die aanbieding van informele biblioteekopleiding. Dit is 'n vertrekpunt om studente op te lei in inligtinggeletterdheid, wat die formele inligtinggeletterdheidsmodule aanvul.

3.8.3 Bydrae van die inligtinggeletterdheidsmodule om eerstejaarstudente se inligtingvaardighede te verbeter

Die doel van die inligtinggeletterdheidsmodule is om studente te ontwikkel tot lewenslange kritiese denkers en self-gerigte leerders, om huidiglik en in die toekoms

aan hulle inligtingbehoeftes te voldoen en probleme effektiel te kan oplos. Voordele wat studente uit die inligtinggeletterheidsmodule kan put is om:

- Inligtingbehoeftes te herken en te identifiseer;
- In staat te wees om verskeie inligtingsbronne te gebruik om inligting te vind, soos boeke, databasisse, die Internet en mede-studente;
- In staat te wees om betroubare inligting in verskillende formate effektiel te gebruik;
- In staat te wees om alle inligting te evalueer om slegs betroubare- en bruikbare inligting te gebruik wat van toepassing is op die inligtingbehoefte;
- In staat te wees op die inligting op betekenisvolle wyse te sintetiseer, te interpreteer en in enige formaat aan te bied.

3.9 SAMEVATTING

In hierdie hoofstuk is inligtinggeletterdheid by hoër onderwysinstellings en daarna by die NWU in die besonder ondersoek. Inligtingsverwagtinge van studente, die rol en uitdagings van akademiese biblioteke, die eienskappe waaraan inligtinggeletterdheidsmodules moet voldoen, asook die geletterdheidsmodule van die NWU se Vaaldriehoekkampus is ondersoek. Die rol van die kampusbiblioteek in die verbetering van studente se formele- en informele inligtinggeletterdheid is beskryf.

In die volgende hoofstuk word die metodologie van die studie bespreek. Dit sluit metodes in wat gebruik word om data en inligting in te samel om sinvolle, akkurate en betroubare resultate te verkry.

HOOFTUK 4: NAVORSINGSMETODOLOGIE

4.1 INLEIDING

Metodologiese besluite wat geneem word, word beïnvloed deur die aard van die navorsingsprobleem. Metodologie kan verder beskou word as 'n teorie van korrekte en wetenskaplike besluite wat geneem word tydens die navorsingsproses. Dit sluit die navorsingsmetode, navorsingsbenadering, steekproefgroepe, metodologiese beperkings, data-insameling en data-analise in (Tracy 2013:1-40). Hierdie hoofstuk bespreek die metodes wat gebruik word om navorsingsdoelwitte van die studie te bereik, soos dit in hoofstuk een uiteengesit is. Hierdie studie maak grootliks van 'n kwalitatiewe en kwantitatiewe navorsingsbenadering gebruik en fokus op data-insamelinginstrumente soos vraelyste en semi-gestruktureerde onderhoude.

4.2 NAVORSINGSMETODE

Deelnemende aksie-navorsing word beskou as die mees relevante navorsingsmetode vir hierdie studie.

4.2.1 Die Participatory Action Research (PAR) model

Die Participatory Action Research (PAR) model fokus daarop dat die navorser moet help om mét en vír mense te werk en sodoende van hulp te wees om in deelnemers se navorsingbehoeftes te voldoen. Die navorser en deelnemers is egter gelyke vennote tydens die navorsingsproses. Die PAR model word ook gekoppel aan selfvertroue. Deelnemers moet oor genoegsame selfvertroue beskik sodat hulle in staat is om lewensprobleme op te los, die dryfkrag besit om uitdagings aan te pak en dit alles suksesvol te kan uitvoer. Deelnemende aksie-navorsing word baseer op die beginsel van self-ontwikkeling, waar deelnemers hulself moet organiseer en self oorgaan in aksie om hulle doelwitte te bereik (De Vos, Strydom, Fouché & Delport 2011:494-496).

4.2.2 Voor- en nadele van die PAR model

Voordele van die PAR model (De Vos *et al.* 2011:504-505) word soos volg beskryf:

- Die PAR model lei tot aksie, want deelnemers word deurlopend gemotiveer;
- Dit is 'n prakties-georiënteerde proses;
- Die doel van PAR is 'n self-ontwikkelings en self-instandhoudingsproses wat voortgaan selfs na die voltooiing van die navorsing;
- Die model vorm 'n brug tussen navorsing en die praktyk;
- Die PAR maak gebruik van 'n multi-metode benadering, omdat probleme meestal nie deur een dissiplines opgelos kan word nie; en
- Deur ander deelnemers te motiveer word die navorser self gemotiveer en bemoedig.

Nadele van die PAR model (De Vos *et al.* 2011:505-506) word soos volg beskryf:

- Struikelblokke kan voorkom tussen die navorser en deelnemers omdat hulle gelyke vennote is;
- Spanning kan by deelnemers ontstaan binne die navorsing en aksie proses; en
- PAR is meer arbeidsintensief en die navorsing kan langer neem om af te handel.

Daar is in hierdie studie gefokus op die praktiese verskil wat die NWU se Vaaldriehoekkampus biblioteek kan maak om inligtinggeletterdheid te ondersteun. Dit het 'n plan of strategie ingesluit om eerstejaarstudente te selekteer, data-insamelingtegnieke te bepaal en data-analise uit te voer.

4.3 NAVORSINGSBENADERING

Die navorsingsbenadering dui op die benadering waarvolgens data ingesamel, geanalyseer, geïnterpreteer en verslag van gedoen word. In hierdie studie is kwalitatiewe-, sowel as kwantitatiewe navorsingsbenaderings gebruik, wat verklarende en multi-metode navorsing insluit. Met triangulasie is meer as een metode in dieselfde ondersoek gebruik om inligting oor verskeie aspekte van die navorsingsprobleem gelyktydig in te win. Dit bevat dikwels die "within-metode" of die "between-metode" (Hussein 2009:3-4). In hierdie studie het die navorser gebruik gemaak van metodologiese triangulasie, wat vraelyste en onderhoude insluit. Verskillende metodes is gebruik om bevooroordeling te beperk en verskillende verteenwoordigende sienings het bevindings bevestig.

4.3.1 Kwalitatiewe navorsing

Kwalitatiewe navorsing bestudeer mense se gedragspatrone of stelsels in hulle natuurlike omgewing en fokus op hulle sienings en interpretasies. Hierdie gedragspatrone beantwoord meestal die *hoe kom-* en *waarom-vraag* van die navorsing. Kwalitatiewe navorsing is daarop ingestel om prosesse, asook die sosiale en kulturele konteks te verstaan en gee betekenis aan die geheel. Die kwaliteit en diepte van die inligting is van groot belang (Bazeley 2013:27-28; Nieuwenhuis 2007b:51).

4.3.1.1 Kenmerke van kwalitatiewe navorsing

'n Kenmerk van kwalitatiewe navorsing is dat data deur navorsers self ingesamel word. Data-insamelinginstrumente wat gebruik is sluit vraelyste en onderhoude in. Hierdie data is dan ondersoek en in kategorieë of temas georganiseer (Bazeley 2013:27-28; Creswell 2014:185-189).

Die navorser het 'n uitgebreide skets van die probleem wat ondersoek is ontwikkel. Daar is gefokus op die betekenis of bydrae wat studente lewer om die navorsingsprobleem aan te spreek of op te los. Daar het (soms oor 'n tydperk) aangesig-tot-aangesig interaksie plaasgevind tussen die navorser en studente (Creswell 2014:185).

Kwalitatiewe navorsing sluit die insameling van verskillende nie-numerieuse data in, soos data wat verkry is uit onderhoude, dokumente en waarneming van die navorsingsituasieomgewing. Kwalitatiewe navorsing dui op die betekenis wat aan data gegee word deur die data te interpreteer. Kwalitatiewe navorsing ondersoek mense se gedrag, denke, emosies, asook die omgewings en toestande waarin mense optree, dink en voel (Bernard & Ryan 2010:5; Remler & Van Ryzin 2011:57, 59-60).

4.3.1.2 Kriteria van kwalitatiewe navorsing

Kriteria waaraan kwalitatiewe navorsing moet voldoen word soos volg beskryf:

- **Geloofwaardigheid**

Kwalitatiewe navorsingsresultate moet akkuraat en geloofwaardig wees. By hierdie studie is studente gesien as die beste beoordelaars van die navorsingsprobleem omdat die navorsingbevindings hulle sienings en gevoelens weergee.

- **Oordraagbaarheid**

Oordraagbaarheid verwys na die mate waartoe die kwalitatiewe navorsingsresultate veralgemeen of van toepassing gemaak kan word en na ander kontekste oorgedra kan word. Oordraagbaarheid word slegs moontlik gemaak wanneer die proses deurlopend in besonderhede beskryf word vir ander navorsers om te volg en/of te herhaal.

- **Betroubaarheid**

Betroubaarheid van 'n studie kom voor wanneer dieselfde navorsing op verskillende geleenthede uitgevoer is en die resultate nog steeds dieselfde bly. Om die betroubaarheid van 'n studie te verseker, moet 'n uitgebreide rekord van die navorsingsproses beskikbaar wees vir ander navorsers.

- **Bevestiging**

Bevestiging verwys na die mate waartoe die navorsingsresultate bevestig word. Bevestiging word moontlik gemaak wanneer navorsers die navorsingsproses op 'n identiese wyse uitvoer sodat die resultate vergelykbaar is (Trochim & Donnelly 2007:149).

4.3.1.3 Voor- en nadele van kwalitatiewe navorsing

Voordele van kwalitatiewe navorsing word soos volg beskryf:

- Dit bevat navorsingstudies van nuwe en onduidelike sosiale of organisatoriese gedrag;
- Dit bevat 'n hoë mate van buigsaamheid – vrae kan maklik aangepas of verander word;

- Dit bevat die omvangrykheid en diversiteit van die ingesamelde data;
- Dit bevat die omvang en diepte van die ondersoek;
- Dit bevat die moontlikheid om 'n historiese analyse uit te voer;
- Waar tyd nie beskikbaar is vir meer gestruktureerde kwantitatiewe navorsing nie;
- Dit kan kulture en sub-kulture makliker verstaan, omdat dit gewoonlik gepaard gaan met taal; en
- Visuele beelde en kommunikasie kan maklik geanalyseer word (Janicijevic 2011:83; Remler & Van Ryzin 2011:59).

Nadele van kwalitatiewe navorsing word soos volg beskryf:

- Dit is tydrowend;
- Navorsers kan subjektief wees tydens die navorsing en kan daardeur navorsingsresultate beïnvloed;
- Subjektiwiteit van deelnemers. Kwalitatiewe navorsing is sensitief vir vals verklarings wat gemaak word deur deelnemers, ongeag of dit bewustelik of onbewustelik plaasvind;
- Die keuse van deelnemers is dikwels beperk tot diegene wat beskikbaar is of wat deur navorsers gekies word;
- Die moontlikheid van veralgemening van bevindings en die gebruik van resultate by ander organisasies is beperk;
- Daar is geen kwantiteitsbepaling van bevindings nie;
- Navorsers moet oor 'n hoë vlak van sosiale vaardighede beskik;
- Navorsers moet in staat wees om eienskappe van 'n groot populasie te skat; en
- Die gebruik van statistiese bewyse van 'n oorsaak-gevolg verhouding (Janicijevic 2011:83; Remler & Van Ryzin 2011:60).

4.3.2. Kwantitatiewe navorsing

Kwantitatiewe navorsing is 'n proses wat numeriese data sistematies en objektief gebruik. Die geselekteerde sub-groep van die populasie dra daar toe by om bevindings te veralgemeen (Maree & Pietersen 2007:145).

4.3.2.1 Kenmerke van kwantitatiewe navorsing

By kwantitatiewe navorsing word data geanalyseer deur gebruik te maak van statistiese tegnieke. Die doel van kwantitatiewe navorsing is om verduidelikings en voorspellings te maak wat van toepassing is op persone en plekke. Een van die mees uitstaande kenmerke van kwantitatiewe navorsing is die vermoë om korrekte voorspellings te maak. Kwantitatiewe metodes bepaal of die teoretiese en voorspelbare veralgemenings betroubaar is.

Beskrywende analise word in 'n maklike, verstaanbare vorm aangebied. Die eerste vorm van analyse kom voor waar navorsingsresultate beskryf word. Data word opgesom deur gemiddelde waardes en/of persentasies te bereken en deur herhaalde verspreiding te bepaal. Data word in tabelle aangebied om die interpretasie daarvan te vergemaklik (Creswell 2014:197).

By kwantitatiewe navorsing is dit belangrik *of* en *hoe* deelnemers iets weet, asook *hoe* daardie kennis verklaar word na 'n numeriese waarde. Kwantitatiewe studies is gestructureerd. Konsepte, veranderlikes, hipoteses en metingmetodes word gedefinieer voor die aanvang van die studie en bly deurgaans dieselfde tydens die studie. Veranderlikes word objektief gemeet en die navorsing raak nie betrokke by die studie nie (Leedy & Ormrod 2010:95).

4.3.2.2 Voor- en nadele van kwantitatiewe navorsing

Voordele van kwantitatiewe navorsing word soos volg beskryf:

- Dit voorsien 'n waardebepaling van groot populasies;
- Dit voorsien resultate wat saamgevat word deur statistieke;
- Dit tref statistiese vergelykings tussen verskillende groepe;
- Dit beskik oor akkuraatheid, is bepalend en gestandaardiseerd;

- Dit meet byvoorbeeld vlakke van verspreiding, aksies en die verloop van gebeurtenisse; en
- Dit verskaf antwoorde op vrae soos *hoeveel* en *hoe gereeld* (Sukamolson 2007:11).

Nadele van kwantitatiewe navorsing word soos volg beskryf:

- Hoe groter die steekproef word, hoe meer tyd neem dit in beslag om data in te samel;
- Navorsingsresultate word bereken deur gebruik te maak van *Excel*, *Access* of data-analise sagteware wat nie altyd toeganklik is vir alle deelnemers nie;
- Kwantitatiewe navorsing is tydrowend omdat data eers deur die navorser in die rekenaar ingevoer word voordat data-analise kan plaasvind;
- Hoe groter die steekproef word, hoe meer tyd neem dit in beslag om data en uiteindelik navorsingsresultate te analyseer; en
- Kwantitatiewe data ignoreer 'n baie belangrike menslike element.

In hierdie studie is navorsingsresultate van vraelyste en onderhoude verkry. Resultate is deur middel van tabelle vergelyk en is saam geanalyseer om betroubare bevindings te maak. Hierdie navorsingsbenadering word later onder data-insamelinginstrumente beskryf.

4.4. DATA-INSAMELINGINSTRUMENTE

Self-geadministreerde vraelyste en semi-gestruktureerde onderhoude is gebruik om data in te samel. In hierdie studie is van gemengde metodes gebruik gemaak (triangulasie) wat dieselfde navorsingsvraag ondersoek en dan resultate vergelyk. Waar resultate van vraelyste en onderhoude ooreenstem, word die betroubaarheid van die studie verhoog.

4.4.1 Vraelyste

Vraelyste is 'n instrument wat data insamel. Dit bestaan uit 'n lys vrae wat vooraf saamgestel word. Studente het die vrae gelees, geïnterpreteer wat van hulle verwag word en het dan antwoorde neergeskryf. Dit is noodsaaklik dat vroeg duidelik, maklik verstaanbaar en leesbaar sal wees.

4.4.1.1 Kenmerke van vraelyste

Die doel van vraelyste is om inligting in te samel deur gebruik te maak van geslote en oop vroegs. Vraelyste bepaal houdings, gevoelens en persepsies van deelnemers en vereis nie fisiese kontak tussen navorsers en deelnemers nie (Teddlie & Tashakkori 2009:233).

Met die opstel van die vraelys is vereistes waaraan dit moet voldoen deurgaans in gedagte gehou. Die lengte van die vraelys is in ag geneem om studente te motiveer om dit te voltooi. Eenvoudige taalgebruik in vraelyste verhoed dat vroeg verkeerd verstaan of geïnterpreteer word. Meervoudige betekenis van vroeg is uitgeskakel deur woorde soos *en* in die vraelys uit te laat (Wiid & Diggines 2009:178).

Die navorsingsdoelwit, steekproefgrootte, data-insamelinginstrumente, asook analise van data het 'n rol gespeel in die opstel van die vraelys. Vroeg is logies gerangskik sodat die vraelys nie met moeilike vroeg begin het nie. Andersins kon dit studente negatief maak en aanleiding gegee het tot onvolledige of verkeerde antwoord.

Vraelyste is met die natoets per e-posse aan studente gestuur, om kostes en tyd te bespaar. 'n Groot persentasie vraelyste is deur die steekproefgroep terug besorg. Dit kan daaraan toegeskryf word dat die navorsing die steekproefgroep gereeld gekontak het en hulle aangemoedig het om vraelyste te voltooi. Die steekproefgroep het ook die waarde van die studie besef en studente wou 'n positiewe bydrae lewer.

Hierdie studie maak gebruik van kwantitatiewe vraelyste omdat die populasie nie so groot is nie.

4.4.1.2 Voor- en nadele van vraelyste

Voordele van vraelyste word soos volg beskryf:

- Dit is koste-effektief, veral waar 'n groot steekproef gebruik en baie vrae gestel word. Hierdie metode is goedkoop waar e-posse gebruik word om vraelyste binne dieselfde organisasie te versprei;
- Vraelyste wat per e-posse uitgestuur word, bereik deelnemers wat geografies verspreid is. Vraelyste word maklik gekanaliseer;
- Die meeste mense is vertroud of bekend met vraelyste;
- Vraelyste verminder eensydigheid en beperk navorsers se invloed op die geldigheid en betroubaarheid van die data. Eenvormige vrae word gevra en geen middelman is betrokke nie; en
- Vraelyste is minder bedreigend vir deelnemers as byvoorbeeld telefoon of aangesig-tot-aangesig onderhoude (Fox & Bayat 2007:88; Powell & Connaway 2004:125).

Nadele van vraelyste word soos volg beskryf:

- Daar is altyd die moontlikheid van 'n lae respons;
- Vraelyste is dikwels gestruktureerd en nie buigsaam om by deelnemers se unieke omstandighede aan te pas nie;
- Vraelyste wat terug ontvang word, is dikwels onvolledig, onakkuraat of sydig;
- Ander persone kan vraelyste namens deelnemers voltooi, soos byvoorbeeld ouers of vriende;
- Gebreklike leesvaardighede en ongeletterdheid kan lei tot verkeerde interpretasies van vragen;
- Onvolledige vragen, vae vragen of afkortings in vraelyste kan verwarrend wees en lei tot verskillende interpretasies en antwoorde; en
- Oop vragen kan 'n verskeidenheid data lever wat heelwat tyd in beslag neem om te verwerk (Kumar 2014:181).

4.4.1.3 Die self-geadministreerde vraelys

Een van die data-insamelinginstrumente vir hierdie studie was 'n self-geadministreerde vraelys soos uiteengesit in Aanhangsels A en B. Dit is vraelyste wat gepos of uitgedeel en dan deur respondenten self voltooi word. Die vraelys is ontwikkel en gestructureer deur die navorsing. Mittermeyer en Quirion (2003:79-86) se vraelys is as basis gebruik met sekere aanpassings om by hierdie studie aan te pas. Die vraelys is deur twee ander navorsers nagegaan om die volledigheid en duidelikheid van die vraelys te verseker. Die navorsing het die ACRL se inligtinggeletterdheidstandaarde in gedagte gehou en gebruik om die vraelys saam te stel.

Die vraelys is in Afrikaans en Engels opgestel omdat die NWU se Vaaldriehoekkampus 'n tweetalige hoër onderwysinstelling is met studente van diverse agtergronde. Albei vraelyste is aan die steekproefgroep (eerstejaarstudente) gestuur of uitgedeel om in hulle voorkeurtaal te voltooi.

Die doel van die vraelys was om eerstejaarstudente se inligtinggeletterdheidsvaardighede te bepaal. Die vraelys het uit 21 vrae bestaan en word in Tabel 4.1 voorgestel.

Tabel 4.1: Skematische voorstelling van die vraelys (Aangepas van Mittermeyer & Quirion 2003:28):

TEMAS	VERANDERLIKES	VRAE
Konsep	Betekenisvolle woorde	1
	Boole operatore OR	5
Soekmetodes	Boeke	13
	Boole operatore AND	11
	Gekontroleerde terminologie/ woordeskat	8
	Indekse	7
Dokumenttipes	Ensiklopedieë	2
	Hoofstukke in 'n boek	4
	Koerantartikels	10
	Wetenskaplike artikels	16
	Wetenskaplike tydskrifte	9
Soekhulpmiddels	Biblioteekkatalogus	17
	Soekenjins	12
Toepassing van soekresultate	Aanhavings	3
	Bibliografieë	6
	Etiese gebruik van inligting	15
	Evaluering van Internet inligting	14
Moontlike leemtes	Vind van inligting en bronre	18
	Vind van inligting en bronre	21
	Vind van inligting en bronre	20
	Hulpverlening	19

Studente het geslote vrae beantwoord deur die mees gepaste antwoord te kies, terwyl oop vrae studente die geleentheid gebied het om vrae in hulle eie woorde te beantwoord (Malhotra 2010:335; Rugg & Petre 2007:49).

Vraelyste is aan 150 deelnemers uitgedeel tydens hulle eerste inligtinggeletterdheidsklas. Toestemming daarvoor is van die spesifieke dosent verkry wat betrokke was by die aanbieding van die inligtinggeletterdheidsmodule. Vraelyste is dus voltooi voordat studente blootgestel is aan enige formele opleiding. Vraelyste is binne twee weke tydens die klasperiode weer by die navorsing ingehandig. Die navorsing het vraelyste as 'n voortoets in klasverband uitgedeel, aangesien eerstejaarstudente nog nie almal vertroud was met hulle e-posadresse en wagwoorde nie. Dit het daartoe bygedra dat 'n groot aantal (72%) vraelyste met die voortoets terug ontvang is.

Na 'n tydperk van drie maande is dieselfde vraelyste per e-posse aan dieselfde groep eerstejaarstudente gestuur. Eerstejaarstudente het nou alreeds die

inligtinggeletterdheidsmodule deurloop. Die navorser het studente tydens hulle klasperiode aangemoedig om die elektroniese natoets vraelyste te voltooï en terug te besorg. 'n Tydperk van ses weke is toegelaat om hertoets vraelyste te voltooï en terug te stuur. Hierdie tydperk is deur die navorser as voldoende beskou omdat 'n langer reaksietyd die kans om voltooide vraelyste terug te ontvang, aansienlik sou verminder. Die natoets se respons van 70% kan as 'n goeie verteenwoordigende steekproef van die populasie beskou word.

'n Nadeel van die toets-hertoets-metode sluit in dat studente wat die vraelys reeds voltooï het, moontlik hulle vorige antwoorde kon onthou. Studente se houdings kon ook verander het tussen die toets- en die hertoets-periode.

4.4.2 Onderhoude

'n Onderhoud (vir die doel van hierdie studie) word beskryf as 'n tweerigting gesprek waar die onderhoudsvoerder eerstejaarstudente vrae vra met die doel om data in te samel. Die antwoorde van deelnemers dui op individue se idees, sienings, opinies en gedrag. Die doel van kwalitatiewe onderhoude sluit in om die wêreld deur die oë van deelnemers te ervaar. 'n Verdere doel behels om beskrywende data te bekom ten opsigte van deelnemers se kennis en sosiale realiteite (Nieuwenhuis 2007c:87).

4.4.2.1 Kenmerke van onderhoude

Onderhoude dui op 'n spesifieke tipe gespreksvoering waar aktiewe deelname plaasvind tussen navorsers en deelnemers. Dit vereis dat navorsers goeie luisteraars is, verstaan wat deelnemers met sekere terme bedoel en verduidelikings vra waar dit nodig mag wees. Goeie navorsers is goeie luisteraars wat nie onderhoude domineer nie. Navorsers word nie beskou as beraders of raadgewers nie en mag daarom nie met deelnemers redeneer of van hulle verskil nie. Deelnemers se persepsies oor onderwerpe word belangrik geag en nie dié van navorsers nie. Navorsers toon belangstelling deur oogkontak met deelnemers te behou (Sarantakos 2013:288).

Fowler en Cosenza (2009:376) beklemtoon die belangrikheid van formulering van onderhoudsvrae. Goeie onderhoude word gekenmerk deur vrae wat deurlopend duidelik en verstaanbaar gestel word. Deelnemers verskaf vrywilliglik antwoorde en toegang tot die inligting word daardeur moontlik gemaak.

4.4.2.2 Voor- en nadele van onderhoude

Voordele van onderhoude word soos volg beskryf:

- Onderhoude pas aan by diverse situasies;
- Onderhoude lewer 'n relatiewe hoë respons;
- Onderhoude vereis nie vaardighede van deelnemers soos om te lees, skryf of ingewikkelde dokumente te hanteer nie;
- Onderhoude bied geleenthede om nie-verbale gedrag waar te neem;
- Navorsers beheer omstandighede waaronder onderhoudsvrae aan deelnemers gestel word;
- Onderhoude word beplan en sodanig uitgevoer. Dit sluit die tyd, datum, plek en omstandighede in waarin die onderhoud plaasvind; en
- Die gebruik van gekompliseerde vrae word as aanvaarbaar beskou omdat die onderhoudsvoerder teenwoordig is en vrae kan verduidelik (Sarantakos 2013:295-296).

In hierdie studie is onderhoude goed beplan en dit het in 'n stil omgewing plaas gevind waar studente op hulle gemak kon voel. Studente is die geleentheid gebied om hulle menings oor verskeie aspekte uit te spreek. Die semi-gestruktureerde onderhoude het studente spontaan laat optree en toepaslike inligting is ingesamel.

Nadele of beperkings van onderhoude word soos volg beskryf:

- Tyd en kostes. Onderhoude neem meer tyd in beslag en kan duur wees, veral waar daar onderhoude met baie deelnemers gevoer word;
- Die onderhoudsvoerder kan sekere deelnemers bevordeel;
- Onderhoudsvoering is minder gemaklik in vergelyking met ander metodes, soos vraelyste;
- Onderhoude bied minder anonimititeit. Die onderhoudsvoerder is bekend met die identiteit, plek, moontlike familie-omstandighede en ander persoonlike besonderhede van deelnemers;

- Onderhoude word nie as toepaslik beskou waar sensitiewe sake ter sprake is nie; en
- Data of inligting kan deur deelnemers van die onderhoudsvoerder weerhou word (Sarantakos 2013:296-297).

Kwalitatiewe onderhoude bestaan meestal uit oop vrae wat deelnemers die geleentheid bied om in hulle eie woorde te verduidelik hoe hulle te werk gaan of voel in 'n spesifieke situasie. Oop vrae voorsien meer data in 'n kort tydperk en word as minder vervelig beskou as byvoorbeeld by geslotte vrae (Bernard & Ryan 2010:34-35).

4.4.2.3 Semi-gestruktureerde onderhoude

Semi-gestruktureerde onderhoude bestaan uit oop en gesloten vrae, maar word ook nie as ongestruktureerd beskou waar studente vrylik toegelaat word om oor enige onderwerp te gesels nie. Semi-gestruktureerde onderhoude bestaan uit voorafbepaalde vrae, maar is noukeurig ontwerp om studente te lei om vooropgesette keuses te maak. Die onderhoudsvoerder streef na gemaklike en vloeiende besprekings, maar vermy dit om die middelpunt van onderhoude te wees.

Voordele van semi-gestruktureerde onderhoude word soos volg beskryf:

- Persoonlike kontak tydens onderhoude kan deelnemers aanmoedig om in dieper besonderhede te reageer;
- Dit is 'n praktiese en doeltreffende wyse om inligting te bekom en emosies, houdings en agtergrondkennis van deelnemers tydens die onderhoud waar te neem en aan te teken;
- Deelnemers bespreek hulle persepsies en gevoelens in diepte oor die spesifieke onderwerp sonder dat die navorser die leiding neem;
- Navorsers maak gebruik van onderhoude om verdere inligting te verkry oor onduidelike en onvolledige antwoorde, of waaroor die navorser nie voldoende voorafkennis het nie. Opvolgvrae word as ondersoekvrae of aanporvrae gebruik om verduidelikings aan te moedig of meer beskrywende inligting te

verkry deur gebruik te maak van vrae soos *wanneer?* *waar?* *wat?* *hoe?* of *waarom?* Antwoorde of stellings wat deur deelnemers gemaak word, verhoog die buigsaamheid en aanpasbaarheid van onderhoude en dit hou 'n groot voordeel vir die onderhoudsvoerder in (Leedy & Ormrod 2010:150-151; Sarantakos 2013:254-257).

- 'n Paar vooropgestelde vrae deur onderhoudsvoerders bepaal nie noodwendig wat tydens onderhoude bespreek gaan word nie. Eensydigheid word daardeur dus grootliks uitgeskakel. Navorsers bepaal nie vooraf watter inligting belangrik of onbelangrik geag word nie (Bernard & Ryan 2010:29-30; Flick 2009:157; Harrell & Bradley 2009:24-27; Remler & Van Ryzin 2011:64).

Nadele van semi-gestruktureerde onderhoude word soos volg beskryf:

- Navorsers beskik moontlik nie oor nodige vaardighede om oop vrae op te volg met die regte tipe vrae om die terugvoer van deelnemers ten volle te verstaan nie;
- Semi-gestruktureerde onderhoude word 'n tydrowende en 'n duur proses – veral waar tyd en mannekrag in berekening gebring word;
- Navorsers kan onbewustelik deelnemers in 'n rigting lei om antwoorde te verskaf wat hulle verwag. Antwoorde wat verskaf word deur deelnemers word byvoorbeeld dikwels beïnvloed deur navorsers se stemtoon en reaksie op antwoorde;
- Dit is soms moeilik vir navorsers om te bepaal watter inligting belangrik is;
- Sydigheid kan voorkom waar verskille in persoonlike kenmerke teenwoordig is, soos byvoorbeeld kleredrag, die taal waarin onderhoude gevoer word, asook rasseverskille; en
- Deelnemers kan bedreig of ongemaklik voel deur die teenwoordigheid van navorsers.

Semi-gestruktureerde onderhoude word gebruik om deelnemers spontaan te laat praat, antwoorde te verskaf en te verduidelik. Voorbeeld van vroeë om onderhoude te ondersteun, word soos volg aangedui:

- Verduidelik dit aan my.
- Waarom is dit belangrik vir jou?
- Kan jy my 'n voorbeeld daarvan gee? (Remler & Van Ryzin 2011:64).

4.4.2.4 Onderhoude deur die navorser

Die wyse waarop die beplanning en uitvoering van onderhoude by eerstejaarstudente aan die NWU se Vaaldriehoekkampus plaasgevind het, word vervolgens ondersoek.

In hierdie studie is onderhoude met vyf eerstejaarstudente gevoer, wat nie deel uitgemaak het van die steekproefgroep nie, sowel as met 'n kollega by die Potchefstroomkampus biblioteek wat betrokke was by die hersien en saamstel van die inligtinggeletterdheidsmodule by die NWU. Interaksie het plaasgevind tussen die navorser en die steekproefgroep waaroer die navorsing handel.

Semi-gestruktureerde onderhoude is gebruik om betekenisvolle beskrywende data en beter begrip te verkry oor eerstejaarstudente se inligtinggeletterdheid en moontlike probleme wat hulle ondervind het om doeltreffende inligting vir hulle wetenskaplike werkstukke te bekom.

Relevante vroeë is vooraf beplan en saamgestel. Standaardvrae is aangepas na gelang van die agtergrond en opvoedkundige peil van betrokke eerstejaarstudente. Die volgorde waarin vroeë gestel is, is bepaal deur die verloop van die onderhoud. Die oop en geslote vroeë het nie spesifieke antwoorde ingesluit nie en het studente se opinies, persepsies, gevoelens, houdings en verduidelikings bevat. Daar is van oop vroeë gebruik gemaak om respons af te dwing. Dit was belangrik dat die navorser altyd vriendelik, professioneel en neutraal sou bly ten spyte van verrassende antwoorde of uitsprake deur studente.

Die betrokke eerstejaarstudente het die dag voor hulle onderhoude 'n telefoonoproep ontvang om hulle te herinner aan die onderhoud, asook tyd en plek waar dit sou plaasvind. Die steekproefgroep is ingelig oor die doel van die studie. Persoonlike inligting is ten alle tye vertroulik hanteer en toegang tot resultate van die studie word vir enige persoon beskikbaar gestel.

Deelname aan die studie was vrywilliglik en studente is die geleentheid gebied om vooraf vrae te vra ten opsigte van die onderhoud of studie. Semi-gestruktureerde onderhoude is met vyf eerstejaarstudente van die NWU se Vaaldriehoekkampus gevoer, op 'n geleë plek en tyd wat vooraf bepaal is. Toestemming is van die betrokke studente verkry om onderhoude op band op te neem.

'n Bandopnemer is gebruik om die opname van onderhoude te maak. Aantekeninge is terselfdertyd tydens onderhoude deur 'n medekollega gemaak en is gebruik om vrae te hersien of opvolgvrae te vra (Silverman 2013:208-209). Studente het toestemming verleen om op 'n latere stadium weer gekontak te word indien daar enige opvolgvrae sou ontstaan.

Onderhoude is later getranskribeer om dit so korrek en getrou as moontlik weer te gee (Bazeley 2013:73). Die finale data is in 'n tabelvorm aangeteken en geanalyseer. Daarna het die navorsing tot gevolgtrekkings gekom en aanbevelings is gemaak.

4.5 DATA-ANALISE

Data word ingesamel deur woorde, frases, temas en patronen te interpreteer soos dit ervaar, gesien en gehoor word. Data-analise sluit 'n proses in van waarneming, waar data-insameling oordink en interpreteer word en lei tot nuwe insigte en betekenis om uiteindelik gevolgtrekkings te maak. Analise sluit dus in die soek na patronen wat in data voorkom, asook idees, verduidelikings en bewyse wat hierdie patronen verklaar. Die navorsingsdoelwitte en -vrae dien as 'n riglyn om die data-analise se betroubaarheid te versterk.

Data-analise begin alreeds voor die data-insameling en word van toepassing gemaak op die hele navorsingsproses. Voordat data-analise plaasvind, word intensiewe redigering en kodering van data as noodsaaklik beskou. Handkodering en

transkripsies vorm deel van die data-analise proses (Bernard & Ryan 2010:109; Creswell 2014:195; Nieuwenhuis 2007a:99-100, 111; Richards 2009:135).

Beskrywende statistiek word beskryf as kwalitatiewe data wat wetenskaplik versamel, georganiseer, opgesom, aangebied en gevisualiseer word. Hierdie statistieke identifiseer patronen in data wat gebruik word as bewyse en ondersteun navorsers se bevindings en argument oor die onderwerp wat ondersoek word. Beskrywende statistiek het ten doel om 'n versameling van data te interpreteer om logiese besluite, gevolgtrekkings en aanbevelings te kan maak (Fox & Bayat 2007:111).

Die volgende stappe het data-analise (by hierdie studie) vergemaklik:

Eerstens is data georganiseer en voorberei vir analise. Onderhoude is getranskribeer en data is volgens verskillende onderwerpe gesorteer en gerangskik. Tabelle van vraelys-antwoorde is saamgestel. Daarna is dieselfde antwoorde van dieselfde vrag se totale en persentasies opgetel en bereken.

Tydens die tweede stap is data ondersoek om te bepaal hoe eerstejaarstudente inligtinggeletterdheid beleef of ervaar het. Die bruikbaarheid van data is vasgestel deur dit te evalueer en te analyseer.

Tydens stap drie is gebruik gemaak van handkodering van data. Dit is 'n proses waarin data georganiseer en in kategorieë geplaas is. Daar is 'n tema aan elke kategorie gekoppel.

Tydens stap vier is die koderingsproses gebruik om kategorieë en temas te analyseer.

Tydens stap vyf is bepaal hoe beskrywings en temas aangebied sou word. Dit sluit metodes soos figure, tabelle en besprekings in.

Tydens stap ses is die interpretasie van resultate of bevindings ingesluit. Die navorsers se persoonlike interpretasies, sowel as bevindings van vorige literatuur of teorieë, het in hierdie stap voorgekom (Creswell 2014:197-200).

In hierdie studie het data-analise die navorsers in staat gestel om die wisselwerking tussen eerstejaarstudente en die gebruik van inligtingsprosesse beter te begryp.

Verskillende metodes is gebruik om dieselfde data te analyseer. Bevindings van onderhoude wat met eerstejaarstudente gevoer is, is vergelyk met bevindings van vraelyste. Hierdie vergelykende bevindings is deur beskrywende opsommings weergegee.

Alle data wat deur semi-gestrukteerde onderhoude ingesamel is en van toepassing is op die navorsingsonderwerp, is getranskribeer. Inligting op die bandopnemer is woord vir woord neergeskryf om eensydigheid uit te skakel. Nie-verbale data is nie gebruik nie omdat dit nie die navorsing se bevindings sou beïnvloed nie. Om navorsingsdata te transkribeer is 'n interaktiewe proses waar die navorser as goeie luisteraar data doeltreffend en korrek geanalyseer en geïnterpreteer het. Die navorser het ten alle tye eensydigheid probeer uitskakel deur bewus te wees van eie voor- en afkeure (Hesse-Biber & Leavy 2011:304).

4.5.1 Kodering van data

Kodering is die proses waar navorsers noukeurig deur transkripsies lees en data dan in betekenisvolle, analitiese eenhede verdeel. Kodering stel dus betekenisvolle navorsingbevindings van data saam deur gebruik te maak van simbole, beskrywende woorde of unieke geïdentifiseerde temas. Die koderingsproses het die navorser in staat gestel om vinnig soortgelyke data van verskillende onderhoude of vraelyste met mekaar te vergelyk. Voorafbepaalde kodes en kategorieë is opgestel om data te sorteer. Dit het die proses vergemaklik om data in korrekte kategorieë te plaas. Die kodering het dus as 'n versamelpunt vir betekenisvolle data gedien (Nieuwenhuis 2007a:105-107; Silverman 2013:209).

4.5.2 Sortering en organisering van data

Excel is vir hierdie studie gebruik om data te orden, te groepeer en te analyseer. Vraelyste wat deur studente voltooи is, is van 1 tot 150 genommer. Een-en-twintig kolomme is opgestel wat die 21 vroeи en antwoorde verteenwoordig het. Op hierdie manier is die totale ooreenstemmende antwoorde makliker georganiseer.

Die navorser het die belangrikheid van ingesamelde data bepaal om sodoende die navorsingsvraag te beantwoord. Beskrywende data het daar toe bygedra dat

soortgelyke data saam gegroepeer word. Data is gekodeer om soortgelyke patronen, idees en konsepte te identifiseer en saam te voeg. Kodes of kategorieë is toegeken aan soortgelyke data wat tydens onderhoude en vraelyste ingesamel is.

Data is in 'n georganiseerde databasis gestoor sodat dit maklik opspoorbaar was. Kodes is afsonderlik getel en geanalyseer en dit het tot sekere bevindings geleid.

4.5.3 Aanbieding van data

Data is aangebied as bewys van gevolgtrekkings wat gemaak is. Die navorsing het gebruik gemaak van tabelle om data te orden en te groepeer deur 'n regmerkie te maak elke keer as 'n telling of kategorie waargeneem is. Dit het dit makliker gemaak om die aantal eerstejaarstudente se antwoorde te groepeer en te tel. Tabelle bevat gewoonlik 'n samestelling van woorde, nommers, tekens of 'n kombinasie van hierdie elemente. Figure, daarteenoor, is enige grafiese illustrasies wat idees oordra en word dikwels nie-verbaal aangebied (Leedy & Ormrod 2010:294-295).

4.5.4 Interpretasie van data

Beskrywende notas en opsommings is gemaak van eerstejaarstudente se respons tydens onderhoude en voltooiing van vraelyste. Die interpretasie van data was 'n noodsaaklike deel van die navorsing. Data kon van die navorsing se opinie oor die onderwerp verskil, maar die ware bevindings moes altyd weergegee word (Leedy & Ormrod 2010:295-296).

4.6 POPULASIE

'n Populasie bestaan uit enige groep of individue wat oor gemeenskaplike eienskappe beskik. Navorsers maak meestal van 'n steekproef gebruik om hulle navorsing te beperk omdat dit oor die algemeen fisies onmoontlik is om die totale populasie te ondersoek (Fox & Bayat 2007:52).

Die populasie (1500 eerstejaarstudente) van hierdie studie het uit alle geregistreerde deeltydse en voltydse eerstejaarstudente bestaan van die NWU se Vaaldriehoekkampus vir 2013.

4.7 STEEKPROEF

'n Steekproef ondersoek 'n kleiner verteenwoordigende groep van die totale populasie. By kwalitatiewe navorsing word die steekproef gekies op grond van sekere karaktereienskappe omdat diegene wat gekies word oor data beskik wat benodig word vir die studie. Die steekproef het gedien as basis om voorspellings te maak vir die groter groep of populasie (Kumar 2014:229; Nieuwenhuis 2007c:79).

Kwalitatiewe navorsing betrek aansienlik kleiner steekproefgroottes as by kwantitatiewe data omdat die teikenpopulasie homogeen is. Die doel van 'n kwalitatiewe steekproef is nie om 'n verteenwoordigende steekproef saam te stel nie, maar om diversiteit te weerspieël. Die steekproefgrootte word dikwels bepaal deur die tyd wat beskikbaar is om die studie af te handel (Barbour 2008:53; Bernard & Ryan 2010:357; Sarantakos 2013:183).

Met die kwalitatiewe navorsing is semi-gestruktureerde onderhoude met vyf eerstejaarstudente gevoer, wat gekies is uit elk van die vyf studierigtings wat by die NWU se Vaaldriehoekkampus aangebied word. 'n Onderhoud is ook met die bibliotekaresse gevoer wat betrokke is by die inligtinggeletterdheidsmodule aan die Potchefstroom se kampus.

Die eienskappe van 'n steekproef word soos volg beskryf:

- Dit is verteenwoordigend van die populasie;
- Dit is sistematies en objektief;
- Dit is duidelik gedefinieer; en
- Dieselfde steekproef word tydens die hele studie gebruik (Sarantakos 2013:168).

Hierdie studie het gebruik gemaak van 'n gestratifiseerde steekproef wat doelgerig was en eerstejaarstudente geselekteer het volgens kriteria wat relevant is aan navorsingsvrae (Nieuwenhuis 2007c:79). 'n Gestratifiseerde ewekansige steekproef is 'n waarskynlikheid steekproefprocedure waar die teikenpopulasie verdeel is in aantal stratum. Die voordeel van die prosedure was dat dit alle groepe 'n gelyke

geleentheid gebied het om verteenwoordigend te wees in die keuse van die finale steekproef (Sarantakos 2013:172).

Vir die kwantitatiewe navorsing is gebruik gemaak van self-gedadministreerde vraelyste. 'n Volledige lys van 1500 geregistreerde eerstejaarstudente vir 2013 is deur die NWU se Vaaldriehoekkampus se administratiewe afdeling aan die navorser voorsien. Die lys het bestaan uit eerstejaarstudente se studierigtings en studentenommers. Studente se studentenommers het deel uitgemaak van hulle e-posadresse (bv. 112112121@nwu.ac.za) wat studente se identiteit beskerm het en slegs met moeite deur die navorser geïdentifiseer kon word.

Elke tiende eerstejaarstudent uit die populasie van 1500, is volgens hulle studierigtings en daarna volgens hulle studentenommers gekies om die vraelys te voltooi. Dit het 'n ewekansige geleentheid aan elke eerstejaarstudent gebied om aan die studie deel te neem en is as verteenwoordigend beskou – wat akkurate resultate gelewer het.

Data wat verkry is tydens onderhoude is met resultate uit vraelyste vergelyk en ontleed. Dit dra by om die betroubaarheid van die studie te versterk.

4.8 DIE ROL VAN DIE NAVORSER

Die rol van die navorser was om eerstejaarstudente se samewerking te kry en 'n vertrouensposisie op te bou om sodoende betroubare data in te samel en dit te analyseer. Die funksies van die navorser het ingesluit:

- Die saamstel van 'n data-insamelinginstrument, soos vraelyste;
- Die voorbereiding en opstel van semi-gestruktureerde onderhoude;
- Onderhoudsvoering; en
- Data-analise (Maree & Van der Westhuizen 2009:37).

'n Self-gedadministreerde vraelys het navorsingsvrae en die steekproef in gedagte gehou. Die steekproef eerstejaarstudente is binne klasverband aangemoedig om vraelyste te voltooi en terug te besorg. Semi-gestruktureerde onderhoude het onderwerpe ingesluit waaroor die navorser meer inligting of klaarheid wou hê.

Onderhoude met vyf eerstejaarstudente is goed beplan en hulle is deurlopend ingelig oor die doel daarvan. Verskillende stappe in die data-analise proses is beplan en sistematies uitgevoer, sodat enige nuttige inligting en terugvoer nie verlore kon gaan nie.

4.9 BETROUBAARHEID EN GELDIGHEID

Die doel van kwalitatiewe navorsing is om deelnemers se sienings en gedrag te verstaan en dit sodanig met respek te hanteer. Betroubaarheid van data-insamelinginstrumente word gemeet aan die vermoë om elke keer dieselfde (konsekwente) metings te gee (Kumar 2014:220).

Die betroubaarheid van die studie is verhoog deur gebruik te maak van verskillende metodes om bevindings te kontroleer (d.w.s. triangulasie), asook deur van notas gebruik te maak tydens onderhoude. Triangulasie is 'n strategie om die betroubaarheid en geldigheid van die navorsing te verseker. Semi-gestrukteerde onderhoude en vraelyste het die navorsers die geleentheid gebied om eensydigheid te beperk en die korrekte interpretasies te maak. Interpretasies van data het geleei tot bevindings en gevolgtrekkings (Nieuwenhuis 2007a:113). Daardeur is insig verkry in studente se sienings, ervarings, houdings en gedrag oor die spesifieke onderwerp.

Geldigheid verwys in die breë sin na die graad waarin meetinstrumente meet, wat dit veronderstel is om te meet. Die konsep van geldigheid verwys na die situasie waar bevindings van studies in ooreenstemming is met waarvoor navorsingsinstrumente ontwerp is. Die begrip van geldigheid is toepaslik op enige aspek van die navorsingsproses.

Wiid en Diggines (2009:228) beskryf geldigheid van data waar studies meet wat dit veronderstel is om te meet en nie wat die navorsers dink dit behoort te meet nie. Vraelyste en onderhoude het toepaslike en bruikbare resultate opgelewer. Hierdie studie het gebruik gemaak van beskrywende data-analise met die doel om elke respons of antwoord van elke vraag te analyseer. Dit het aanduidings gegee van waar leemtes voorgekom het, hoe die probleem aangespreek kon word en hoe inligtinggeletterd eerstejaarstudente is.

4.10 ETIESE ASPEKTE

Die term *etiek* het sy oorsprong in die Griekse woord *ethos*, wat karakter beteken (Hesse-Biber & Leavy 2011:59). Bothma, Cosijn, Fourie en Penzhorn (2011:119-120, 127) beskryf inligtingsetiek as morele waardes wat van toepassing is op die inligtingsgebied. Dit sluit in die reg tot privaatheid, die reg of toegang tot inligting, die reg tot inligtingsproduksie, asook die reg tot intellektuele eiendom.

Plagiaat loop hand aan hand met etiek. Plagiaat vind plaas wanneer persone ander individue of groepe se gepubliseerde of ongepubliseerde idees of intellektuele eiendom as hulle eie toe-eien sonder enige verwysings of vermelding van die bron van inligting. Hierdie aspek het deel uitgemaak van eerstejaarstudente se inligtinggeletterdheidsmodule.

Alle akademiese instellings is noulettend oor enige etiese gevolge wat navorsing kan inhoud en het 'n beleid oor etiek van navorsing (Kumar 2014:282; Silverman 2013:161-163).

Skriftelike toestemming is verkry van die NWU se Vaaldriehoekkampus se bestuur om onderhoude te voer en vraelyste aan eerstejaarstudente uit te deel of elektronies uit te stuur. Die doel van die navorsing, asook die voordele van die studie, is aan die bestuur verduidelik.

'n Toestemmingsbrief is vooraf aan elke student gestuur of uitgedeel om hulle in te lig oor die doel en aard van die studie, asook die rol wat hulle daarin speel om die doel van die studie te bereik. Dit is belangrik dat studente ingelig is en verstaan dat die stelsel ondersoek word en nie hulle as individue nie.

Klem is daarop gelê dat deelname aan die studie vrywilliglik is en dat geen individuele name gebruik word waardeur hulle geïdentifiseer kon word nie. 'n Unieke identifikasienommer is aan elke student toegeken. Data is vernietig nadat dit geanalyseer is en bevindings gemaak is. Die kontakbesonderhede van die navorser is aan alle studente wat aan die studie deelgeneem het bekend gemaak indien enige onduidelikhede oor die navorsing sou bestaan.

As aansporing vir hulle deelname aan die studie, is twee geheuestokkies van 4G aan twee studente gegee na die voltooiing van vraelyste. Die gelukkige twee studente is per e-posse van hulle pryse in kennis gestel. Hulle name het ook op die biblioteek se kennisgewingbord verskyn.

Die navorser het bevindings van die studie op 'n eerlike manier bekend gestel sonder om enige persoon te mislei. Enige idees of woorde van navorsers of persone wat gebruik word, is erken deur dit in die bibliografie te lys.

4.11 SAMEVATTING

In hierdie hoofstuk is die metodologie van die studie bespreek. Dit sluit die navorsingsmetodes en -benaderings in. Daar is bepaal hoe eerstejaarstudente met inligting omgaan deur gebruik te maak van vraelyste en onderhoude.

In hoofstuk 5 word die navorsingsresultate en bevindings van die studie bespreek.

HOOFTUK 5: NAVORSINGSRESULTATE EN BEVINDINGS

5.1 INLEIDING

Daar was 1500 voltydse en deeltydse eerstejaarstudente in 2013 by die NWU se Vaaldriehoekkampus geregistreer. Aan die begin van die jaar is 150 vraelyste tydens hulle eerste klasperiode vir inligtinggeletterdheid volgens 'n gestratifiseerde ewekansige steekproefneming aan eerstejaarstudente uitgedeel. Die inhoud van vraelyste het eerstejaarstudente se biblioteekvaardighede en die vind van inligting en inligtingsbronne getoets. Dieselfde studente is drie maande daarna hertoets. Die natoets is gedoen deur vraelyste elektronies na die betrokke studente te stuur nadat hulle die inligtinggeletterdheidsmodule deurloop het. Semi-gestruktureerde onderhoude is met vyf eerstejaarstudente gevoer vóór die inligtinggeletterdheidsmodule begin het, asook met dieselfde vyf studente ná voltooiing van die module. Semi-gestruktureerde onderhoude het vraelyste aangevul en het byvoorbeeld vrae oor die organisering en evaluering van inligting en bronne ingesluit.

5.2 DATA-ANALISE EN INTERPRETASIE

5.2.1 Data-analise en interpretasie van vraelyste

Die navorsingsresultate vir die voortoets, sowel as die natoets van vraelyste, word vir elke vraag in 'n tabel weergegee volgens die aantal (N) eerstejaarstudente se respons, maar ook die persentasie van elke antwoord wat ontvang is. Die korrekte antwoord word deurgaans in vetgedrukte letters aangedui (kyk Aanhangsels A en B). Vrae word volgens temas hanteer om sodoende dieselfde tipe vrae saam te groepeer en te bespreek.

5.2.1.1 Verstaan van begrippe

Vraag 1 en 5 bepaal of eerstejaarstudente oor die vermoë beskik om korrekte trefwoorde te gebruik, om die mees korrekte resultate te verseker. Inligtinggeletterde studente bepaal die aard en omvang van inligting wat benodig word en dit sluit aan by die ACRL se eerste inligtinggeletterdheidstandaard (kyk afdeling 2.3.2).

Vraag 1

Watter trefwoorde sal jy gebruik om dokumente oor die volgende aanhaling op soekenjins, soos *Yahoo*, te vind: “The depletion of the ozone layer and the impact on health.”

Tabel 5.1: Navorsingsresultate van vraag 1

	Voortoets vraelys	Voortoets vraelys	Natoets vraelys	Natoets vraelys	
		N	%	N	%
a	Impact, depletion, ozone layer, health	51	47,2%	36	34,29%
b	Ozone layer, health	29	26,9%	42	40,00%
c	Ozone layer	20	18,5%	20	19,05%
d	Skin cancer, ozone layer	4	3,70%	3	2,86%
e	Ander (spesifiseer)	0	0%	0	0%
f	Weet nie	4	3,70%	4	3,81%
	Totaal	108	100%	105	100%

Vraag 5

Om meer dokumente te vind oor 'n onderwerp, word sinonieme gebruik. Sinonieme word verbind deur gebruik te maak van:

Tabel 5.2: Navorsingsresultate van vraag 5

	Voortoets vraelys	Voortoets vraelys	Natoets vraelys	Natoets vraelys	
		N	%	N	%
a	AND	39	36,1%	32	30,48%
b	+	18	16,7%	8	7,62%
c	NOT	3	2,8%	0	0%
d	OR	37	34,26%	63	60,00%
e	Ander (spesifiseer)	0	0%	0	0%
f	Weet nie	11	10,2%	2	1,90%
	Totaal	108	100%	105	100%

Bevindings by vraag 1, soos geillustreer in tabel 5.1, wys daarop dat 26% van eerstejaarstudente die vraag met die voortoets korrek beantwoord het, teenoor die natoets waar 40% van studente korrekte antwoorde verskaf het. Dit dui daarop dat eerstejaarstudente nog steeds nie oor byvoorbeeld die nodige woordeskat, insig en ondervinding beskik om die belangrikste trefwoorde te identifiseer nie. Met die voortoets het 36,1% van studente en 30,48% met die natoets al die korrekte

trefwoorde gemerk wat in die sin voorgekom het. Daaruit word afgelei dat studente nog nie oor voldoende ondervinding en insig beskik om byvoorbeeld die korrekte trefwoorde vir 'n inligtingsoektog te bepaal nie.

Vraag 5 handel oor die korrekte gebruik van operatore OR binne 'n "vind" inligtingsoektog en resultate word in tabel 5.2 aangedui. Met die voertoets het 47,2% van studente en 34,26% van eerstejaarstudente die korrekte antwoord verskaf, teenoor die 60% korrekte antwoorde met die natoets. Dit dui daarop dat die inligtinggeletterdheidsmodule tot beter begrip en toepassing van *Boole* operatore geleid het. Deur OR in inligtingsoektote te gebruik, sluit dit die gebruik van sinonieme in, wat meer dokumente ontsluit.

5.2.1.2 Inligtingsoekmetodes

Vraag 7, 8, 11 en 13 handel oor soekstrategieë van eerstejaarstudente wat die ontsluiting van relevante dokumente beïnvloed. Inligtinggeletterde studente is in staat om inligting wat benodig word effektief op te spoor en dit sluit aan by die ACRL se tweede inligtinggeletterdheidstandaard (kyk afdeling 2.3.2).

Vraag 7

Om al die dokumente oor Margaret Atwood in die biblioteekkatalogus te vind, moet ek soek onder die:

Tabel 5.3: Navorsingsresultate van vraag 7

		Voertoets vraelys	Voertoets vraelys	Natoets vraelys	Natoets vraelys
		N	%	N	%
a	Titel	23	21,3%	27	25,71%
b	Uitgewer	12	11,1%	3	2,86%
c	Onderwerp	13	12%	32	30,48%
d	Outeur	51	47,2%	36	34,29%
e	Ander (spesifiseer)	0	0%	0	0%
f	Weet nie	9	8,3%	7	6,67%
	Totaal	108	100%	105	100%

Vraag 8

Wanneer gespesialiseerde databasisse vir dokumente oor 'n spesifieke onderwerp gebruik word, word die terminologie van die databasis aanbeveel. Om die terme te identifiseer maak ek gebruik van:

Tabel 5.4: Navorsingsresultate van vraag 8

		Voortoets vraelys	Voortoets vraelys	Natoets vraelys	Natoets vraelys
		N	%	N	%
a	Ideogram	3	2,8%	0	0%
b	Woordeboek	45	41,7%	44	41,90%
c	Tesourus	11	10,2%	45	42,86%
d	Internet : soekenjin	41	37,9%	10	9,52%
e	Ander (spesifiseer)	0	0%	0	0%
f	Weet nie	8	7,4%	6	5,71%
	Totaal	108	100%	105	100%

Vraag 11

Jy moet 'n werkstuk inhandig oor die "Behandeling van depressie". Watter soekstrategie lewer die minste resultate of dokumente op?

Tabel 5.5: Navorsingsresultate van vraag 11

		Voortoets vraelys	Voortoets vraelys	Natoets vraelys	Natoets vraelys
		N	%	N	%
a	Depressie AND psigoterapie	9	8,3%	4	3,80%
b	Depressie OR psigoterapie OR antidepressante	11	10,2%	9	8,57%
c	Depressie AND psigoterapie AND antidepressante	22	20,4%	36	34,28%
d	Depressie	60	55,6%	51	48,57%
e	Ander (spesifiseer)	0	0%	0	0%
f	Weet nie	6	5,6%	5	4,76%
	Totaal	108	100%	105	100%

Vraag 13

Nie-fiksie boeke word by die NWU biblioteke op rakke geplaas volgens:

Tabel 5.6: Navorsingsresultate van vraag 13

		Voortoets vraelys	Voortoets vraelys	Natoets vraelys	Natoets vraelys
		N	%	N	%
a	Outeur	25	23,1%	37	35,23%
b	Deweynommer	8	7,4%	16	15,23%
c	Titel	25	23,1%	18	17,14%
d	ISBN nommer	20	18,5%	16	15,23%
e	ISSN nommer	6	5,6%	1	0,95%
f	Weet nie	24	22,2%	17	16,19%
	Totaal	108	100%	105	100%

Vraag 7 toets eerstejaarstudente se kennis rakende die effektiewe gebruik van die biblioteekkatalogus en resultate word in tabel 5.3 aangedui. 'n Skamele 12% van studente het met die voortoets korrekte antwoorde verskaf, teenoor 30,48% van studente wat korrekte antwoorde op die natoets se vraag verskaf het. Hierdie lae persentasie korrekte antwoorde met die natoets dui daarop dat eerstejaarstudente nog steeds gesukkel het om inligting of biblioteekmateriaal deur middel van die biblioteekkatalogus te vind en te ontsluit.

Vraag 8 bepaal of eerstejaarstudente bekend is met 'n gekontroleerde woordeskat, soos die van 'n tesourus, wat dien as 'n hulpmiddel om regte trefwoorde te gebruik. Resultate van vraag 8 word in tabel 5.4 aangedui. 'n Tesourus voorsien 'n lys van aanbevole terme wat gebruik word om onderwerpe in databasisse te beskryf en vergemaklik die soekproses en lei tot beter soekresultate. Slegs 10,2% van studente het met die voortoets die korrekte antwoord verskaf, teenoor die 42,86% met die natoets. Die groot verbetering met die natoets kan toegeskryf word aan die inligtinggeletterdheidsmodule. Tydens die natoets het 41,9% van eerstejaarstudente 'n woordeboek as die korrekte antwoord verskaf. Dit is dus duidelik dat eerstejaarstudente nog nie die verskil tussen 'n woordeboek en 'n tesourus verstaan nie.

Vraag 11 toets eerstejaarstudente se kennis en insig in die gebruik of toepassing van die *Boole* operatore, soos aangedui in tabel 5.5. Slegs 20,4% van studente het met die voortoets korrekte antwoorde verskaf, teenoor die 34,28% korrekte antwoorde met die natoets. Die meeste eerstejaarstudente het met die voortoets, sowel as met die natoets die verkeerde opsie gekies, wat slegs die woord *depressie* bevat het. Dit is belangrik dat studente die gebruik van *Boole* operatore onder die knie sal kry om die beste soekresultate te verseker.

Vraag 13 bepaal of eerstejaarstudente in staat is om nie-fiksie boeke wat in die biblioteekkatalogus voorkom, op die rak te vind. Hierdie vraag se resultate word in tabel 5.6 aangedui. Tydens die natoets het slegs 15,23% van studente die vraag korrek beantwoord. 'n Aantal eerstejaarstudente (35,23%) het met die natoets die antwoord *outeur* gekies. Daar bestaan 'n moontlikheid dat studente nie geweet het wat nie-fiksie beteken nie. Dit is duidelik dat slegs 'n klein persentasie eerstejaarstudente geweet het wat 'n Dewey-nommer is. Dit is belangrik dat studente weet waar om die boeke op die biblioteekrak te vind en ook daarvan bewus is dat die Dewey-nommer dieselfde onderwerpe saam groepeer. Die effektiewe gebruik van biblioteke bespaar baie tyd en lewer 'n groot bydrae tot akademiese vordering.

5.2.1.3 Dokumenttipes

Vraag 2, 4, 9, 10 en 16 handel oor dokumenttipes.

Inligtinggeletterde studente is in staat om inligting wat benodig word effektief op te spoor. Studente verstaan wetlike en sosiale aspekte rondom die gebruik van inligting en gebruik inligting daarom eties en wettiglik. Dit sluit aan by die ACRL se tweede en vyfde inligtinggeletterdheidstandaard (kyk afdeling 2.3.2).

Vraag 2 bepaal of eerstejaarstudente weet waarvoor ensiklopedieë gebruik word. Dit is 'n nuttige naslaanhulpmiddel om breedvoerige inligting oor onderwerpe te vind. Ensiklopedieë se aanbieding is algemeen of gespesialiseerd.

Vraag 2

Om 'n breedvoerige inleiding oor onderwerpe waarvan ek min kennis dra te verstaan, sal ek die volgende raadpleeg:

Tabel 5.7: Navorsingsresultate van vraag 2

		Voortoets vraelys	Voortoets vraelys	Natoets vraelys	Natoets vraelys
		<i>N</i>	<i>%</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
a	Tydskrifte	40	37,03%	22	20,95%
b	Ensiklopedieë	32	29,62%	48	45,71%
c	Databasisse	5	4,62%	14	13,33%
d	Boeke	12	11,11%	1	0,95%
e	Ander (spesifiseer): Internet	18	16,66%	20	19,05%
	Vra iemand	1	0,93%	0	0%
f	Weet nie	0	0%	0	0%
	Totaal	108	100%	105	100%

Die resultate van vraag 2 word in tabel 5.7 soos volg weergegee:

Daar was 'n verbetering van 29,62% by die voortoets tot 45,71% by die natoets op die korrekte antwoord wat deur studente verskaf is. Dit wil voorkom asof eerstejaarstudente nie bewus is van die waarde wat ensiklopedieë inhoud nie – ongeag die formaat waarin dit beskikbaar is. Opsies (a) en (c) is nie heeltemal verkeerd nie, maar dit word nie as die beste opsies beskou nie. Tydskrifte handel meestal oor spesifieke onderwerpe en voorsien nie 'n oorsig nie, terwyl databasisse verskeidenheid tipes dokumente ontsluit en nie 'n opsomming voorsien nie. Tydens die natoets het 19,05% van studente die Internet as die korrekte antwoord verskaf.

Vraag 4 bepaal of eerstejaarstudente bibliografiese verwysings van 'n hoofstuk uit 'n boek herken en resultate word in tabel 5.8 aangedui. Slegs 22,2% van studente het die vraag korrek beantwoord met die voortoets en 45,71% van studente met die natoets. Tydens die natoets het 35,24% van eerstejaarstudente opsie (b) gekies, wat 'n boek is. Dit kan moontlik daaroor toegeskryf word dat sommige studente boeke kies omdat die woord *handboek* in die titel voorkom. 'n Groot persentasie studente het opsie (f) gekies, naamlik *weet nie*.

Vraag 4

Die volgende bibliografiese verwysing:

Kamberelis, G & Dimitriadis, G. 2005. Focus groups: strategic articulations of pedagogy, politics and inquiry. 3rd ed. In: Denzin, NK & Lincoln, YS (eds). *The Sage handbook of qualitative research*. London: Sage: 887-907.

verwys na 'n:

Tabel 5.8: Navorsingsresultate van vraag 4

		Voortoets vraelys	Voortoets vraelys	Natoets vraelys	Natoets vraelys
		N	%	N	%
a	Tydskrifartikel	7	6,48	5	4,76%
b	Boek	49	45,37	37	35,24%
c	Hoofstukke in 'n boek	24	22,2%	48	45,71%
d	Proefskrif / verhandeling	5	4,6%	4	3,81%
e	Konferensie aanbieding	8	7,4%	0	0%
f	Weet nie	15	13,9%	11	10,48%
	Totaal	108	100%	105	100%

Vraag 9 bepaal of eerstejaarstudente daarvan bewus is dat wetenskaplike tydskrifte meer resente en betroubare inligting bevat as enige ander dokumenttipes.

Vraag 9

Om die mees resente inligting te vind oor kanker, raadpleeg ek:

Tabel 5.9: Navorsingsresultate van vraag 9

		Voortoets vraelys	Voortoets vraelys	Natoets vraelys	Natoets vraelys
		N	%	N	%
a	Boeke	14	12,9%	16	15,24%
b	Tydskrifte	11	10,2%	66	62,85%
c	Ensiklopedieë	28	25,9%	11	10,48%
d	Woordeboeke	0	0%	0	0%
e	Ander (spesifiseer): Internet	54	50%	12	11,42%
f	Weet nie	1	0,92%	0	0%
	Totaal	108	100%	105	100%

Eerstejaarstudente se korrekte antwoord met die voortoets van vraag 9, soos aangedui in tabel 5.9, het van 10,2% verbeter tot 62,85% met die natoets. 'n Groot aantal eerstejaarstudente het *boeke* as die korrekte antwoord gekies en het dit nie in ag geneem dat boeke dikwels lank neem om geskryf en gepubliseer te word nie, terwyl die inligting vinnig verouder.

Vraag 10 handel oor resente gebeurtenisse. Met die vraag wou bepaal word of eerstejaarstudente weet waar om inligting oor resente gebeurtenisse te vind.

Vraag 10

Om die mees resente inligting oor gebeurtenisse wat twee weke gelede plaasgevind het te vind, gebruik ek die volgende:

Tabel 5.10: Navorsingsresultate van vraag 10

		Voortoets vraelys	Voortoets vraelys	Natoets vraelys	Natoets vraelys
		N	%	N	%
a	Tydskrifartikels	3	2,8%	5	4,76%
b	Boeke	0	0%	0	0%
c	Koerantartikels	85	78,7%	90	85,71%
d	Video's	4	3,7%	0	0%
	Ander (spesifiseer):				
e	Internet	16	14,8%	10	9,52%
f	Weet nie	0	0%	0	0%
	Totaal	108	100%	105	100%

Resultate van vraag 10 word in tabel 5.10 aangedui. Bevindings dui daarop dat die oorgrote meerderheid eerstejaarstudente met die voortoets, sowel as die natoets, die korrekte opsie (c) gekies het (onderskeidelik 78,7% en 85,71%). Daarvan word afgelei dat studente gereeld van koerante gebruik maak en weet wat die inhoud daarvan is. Dit is 'n meer bekende tipe dokument waarmee die meeste studente van kindsbeen af bekend is. Uit onderhoude blyk dit egter dat die meeste eerstejaarstudente wat aan die studie deelgeneem het, nie toegang tot elektroniese koerante het nie.

Vraag 16 bepaal of eerstejaarstudente oor die nodige kennis en vaardighede beskik om wetenskaplike tydskrifte te evalueer en ook 'n onderskeid kan tref tussen

wetenskaplike en populêre tydskrifte. Wetenskaplike tydskrifte bevat teoretiese besprekings en navorsingsresultate oor spesifieke onderwerpe.

Vraag 16

(Merk alle korrekte opsies)

Watter van die volgende stellings beskryf artikels wat in wetenskaplike tydskrifte voorkom?

Tabel 5.11: Navorsingsresultate van vraag 16

a	Die inligting is geskryf vir die leek
b	Dit bevat 'n lys van verwysings
c	Die navorsingsmetode wat gebruik is, word beskryf
d	Dit is vooraf geëvalueer deur 'n redaksionele bestuur
e	Nie een van bogenoemde nie
f	Weet nie

	Voortoets vraelys	Voortoets vraelys	Natoets vraelys	Natoets vraelys
	N	%	N	%
a	10	9,26%	7	6,67%
ab	3	2,78%	0	0%
abc	0	0%	0	0%
abcd	1	0,92%	0	0%
abd	1	0,92%	0	0%
ac	1	0,92%	0	0%
acd	14	12,96%	14	13,33%
ace	0	0%	0	0%
ad	4	3,70%	1	0,95%
b	4	3,70%	0	0%
bc	7	6,48%	10	9,52%
bcd	12	11,11%	61	58,10%
bd	0	0%	0	0%
c	7	6,48%	3	2,86%
cd	2	1,85%	1	0,95%
d	12	11,11%	4	3,81%
e	5	4,63%	1	0,95%
f	25	23,15%	3	2,86%
Totaal	108	100%	105	100%

Bevindings uit bogenoemde resultate, soos aangedui in tabel 5.11, wys daarop dat die persentasie korrekte antwoorde van 11,11% van studente met die voortoets tot 58,10% tydens die natoets verbeter het. Hierdie groot verbetering met die verskaffing

van korrekte antwoorde kan toegeskryf word aan nuwe kennis wat opgedoen is tydens die inligtinggeletterdheidsmodule. Studente is in staat gestel om van alle keuringsmetodes gebruik te maak om enige dokument te evalueer.

5.2.1.4 Inligtingsoekhulpmiddels

Vraag 12 bepaal of eerstejaarstudente oor die nodige kennis beskik en weet dat sekere boeke of dokumente wat in die biblioteek voorkom, nie deur die Internet gevind of ontsluit kan word nie. Hierdie vraag sluit aan by die ACRL se eerste inligtinggeletterdheidstandaard wat bepaal dat studente in staat moet wees om die aard en omvang van inligting te bepaal wat benodig word (kyk afdeling 2.3.2).

Vraag 12

Die gebruik van soekenjins soos *Google* of *Yahoo* bevat nie die volgende nie:

Tabel 5.12: Navorsingsresultate van vraag 12

	Boeke wat beskikbaar is in die biblioteek	Voortoets vraelys	Voortoets vraelys	Natoets vraelys	Natoets vraelys
		N	%	N	%
a	Boeke wat beskikbaar is in die biblioteek	81	75,00%	84	80,00%
b	Biografiese inligting van bekende persone	1	0,93%	3	2,85%
c	Handelaars katalogi	9	8,3%	6	5,71%
d	Inligting oor maatskappye	1	0,93%	1	0,95%
e	Ander (spesifiseer)	0	0%	0	0%
f	Weet nie	16	14,8%	11	10,47%
	Totaal	108	100%	105	100%

Die resultate van vraag 12, soos aangedui deur tabel 5.12, wys daarop dat die oorgrote meerderheid eerstejaarstudente weet dat boeke wat in die biblioteek se katalogus beskikbaar is, nie op die Internet voorkom nie. Bibliotekkatalogi kan wel deur byvoorbeeld *Google* gevind word, maar dit bied nie volledige toegang tot byvoorbeeld biblioteke se boekvoorraad of e-boeke nie. Die afleiding word gemaak dat studente dikwels soekenjins gebruik en weet dat dit ook beperkings inhoud.

Vraag 17 bepaal of eerstejaarstudente weet watter tipe biblioteekmateriaal deur die katalogus opgespoor kan word.

Vraag 17

(Merk alle korrekte opsies)

Items wat in biblioteekkatalogi voorkom, sluit die volgende in:

Tabel 5.13: Navorsingsresultate van vraag 17

a	Al die titels van boeke wat beskikbaar is in die biblioteek
b	Al die titels van boeke wat beskikbaar is in die handel
c	Al die titels van tydskrifartikels wat beskikbaar is in die biblioteek
d	Al die titels van tydskrifte wat in die biblioteek beskikbaar is
e	Nie een van bogenoemde nie
f	Weet nie

	Voortoets vraelys	Voortoets vraelys	Natoets vraelys	Natoets vraelys
	N	%	N	%
a	19	17,59%	20	19,05%
ab	5	4,63%	1	0,95%
abc	0	0%	0	0%
abcd	5	4,63%	1	0,95%
abd	3	2,78%	0	0%
ac	8	7,41%	2	1,90%
acd	13	12,04%	6	5,71%
ace	0	0%	0	0%
ad	5	4,63%	53	50,48%
adc	32	29,62%	6	5,71%
b	2	1,85%	0	0%
bc	0	0%	14	13,33%
bcd	0	0%	0	0%
bd	0	0%	0	0%
c	4	3,71%	0	0%
cd	2	1,85%	0	0%
d	5	4,63%	2	1,90%
e	0	0%	0	0%
f	5	4,63%	0	0%
Totaal	108	100%	105	100%

Die resultate van vraag 17 word in tabel 5.13 aangedui. Eerstejaarstudente is by hierdie vraag 'n keuse gestel om meer as een korrekte opsie te merk. Slegs 50,48% van studente het die korrekte antwoord met die natoets verskaf, maar dit is 'n baie groot verbetering (voortoets net 4,63%) en dui op die positiewe impak van inligtinggeletterdheidsopleiding. Die tweede grootste meerderheid van studente

(19,05%) het slegs opsie (a) gekies, wat daarop dui dat hulle daarvan kennis gedra het dat al die titels van die biblioteekboeke in die katalogus voorkom. 13,33% het opsie (bcd) gemerk en dus foutiewelik aangedui dat al die titels van boeke in die handel, asook alle titels van tydskrifartikels in die biblioteek, in die biblioteekkatalogus voorkom. Hierdie stelling is egter foutief, want slegs die tydskrifttitels waarop die biblioteek inteken is kom in die katalogus voor en dit sluit nie 'n lys van tydskrifartikels in nie. E-tydskrifartikels waarop die biblioteek inteken, word wel in volteks deur die biblioteek se webtuiste beskikbaar gestel, maar 'n lys van die e-artikels kom nie op die katalogus voor nie.

Die biblioteekkatalogus dien as hulpmiddel vir studente om enige biblioteekmateriaal op te spoor wat die akademiese biblioteek besit en/of op inteken. Hierdie biblioteekmateriaal kom in gedrukte vorm, oudiovisueel en selfs in elektroniese formate voor. Dit is dus belangrik dat studente kennis dra van wat die biblioteekkatalogus hulle bied en ook hierdie hulpmiddel ten volle gebruik.

5.2.1.5 Toepassing van soekresultate

Vraag 3, 6, 14 en 15 word in hierdie afdeling behandel. Hierdie vrae sluit aan by die ACRL se vyfde inligtingletterdheidstandaard wat verduidelik dat inligtinggeletterde studente wetlike en sosiale aspekte rondom die gebruik van inligting verstaan en inligting eties en wettiglik gebruik (kyk afdeling 2.3.2).

Vraag 3 bepaal of eerstejaarstudente in staat is om bibliografiese verwysings te interpreteer en dokumenttipes te identifiseer. Dit is belangrik dat studente kennis dra van hoe verskillende dokumenttipes binne 'n bibliografiese verwysing lyk sodat dit maklik opgespoor kan word.

Vraag 3

Watter een van die volgende bibliografiese verwysings verwys na tydskrifartikels?

Tabel 5.14: Navorsingsresultate van vraag 3

	Nieuwenhuis, J. 2007. Qualitative research designs and data gathering techniques. In: Maree, K. (red.). <i>First steps in research</i> . Pretoria: Van Schaik:69-97.	Voortoets vraelys	Voortoets vraelys	Natoets vraelys	Natoets vraelys
		N	%	N	%
a		30	27,8%	14	13,33%
b	DaCosta, JW & Jones, B. 2007. Developing students' information and research skills via Blackboard. <i>Communications in Information Literacy</i> 1(1):16-25.	19	17,6%	71	67,62%
c	Leedy, PA & Ormrod, JE. 2010. <i>Practical research: planning and design</i> . 9de uitg. Boston: Pearson Education.	13	12%	5	4,76%
d	Ander (spesifiseer)	0	0%	0	0%
e	Weet nie	46	42,6%	15	14,28%
	Totaal	108	100%	105	100%

Resultate van vraag 3, soos aangedui in tabel 5.14, wys daarop dat slegs 17,6% van eerstejaarstudente met die voortoets die korrekte antwoord verskaf het. Na die voltooiing van die verpligte inligtinggeletterdheidsmodule, het 67,62% van studente die korrekte antwoord gekies. Hierdie verbetering kan toegeskryf word aan kennis wat tydens die inligtinggeletterdheidsmodule opgedoen is. Studente het oor die algemeen met bibliografiese verwysings gesukkel, terwyl dit 'n baie belangrike deel van hulle studies is. Hulle moet in staat wees om dokumenttipes te herken en korrekte bibliografiese verwysings daarvoor te gebruik.

Vraag 6 bepaal of eerstejaarstudente weet wat die doel van bibliografieë is. Bibliografieë gee erkenning aan individue se navorsing, sienswyses, inligting of argumente wat aangehaal word. Hierdie navorsing of argumente word gebruik om die navorsers se idees te ondersteun. Bibliografieë gee 'n goeie aanduiding van tipe bronne wat gebruik word vir die navorsing. Daardeur word ook bepaal of die basiese bronne oor onderwerpe gedek is en of dit die nuutste ontwikkelings op dié gebied insluit. Onvolledige en onakkurate bibliografieë skep 'n slegte beeld van navorsers se vaardighede. Dit is dus belangrik dat studente die korrekte verwysingstegnieke en vaardighede van die begin af aanleer.

Vraag 6

Jy het die regte boek gevind wat jou onderwerp dek. Watter afdeling van die boek sal jy raadpleeg om ander dokumente oor dieselfde onderwerp te vind?

Tabel 5.15: Navorsingsresultate van vraag 6

		Voortoets vraelys	Voortoets vraelys	Natoets vraelys	Natoets vraelys
		N	%	N	%
a	Die woordelys	6	5,6%	4	3,81%
b	Die indeks	39	36,1%	31	29,52%
c	Die bibliografie	20	18,5%	50	47,61%
d	Die inhoudsopgawe	41	38%	20	19,05%
e	Ander (spesifiseer)	0	0%	0	0%
f	Weet nie	2	1,85%	0	0%
Totaal		108	100%	105	100%

Resultate van voortoets en natoets vraelyste van studente se korrekte respons op vraag 6, soos aangedui in tabel 5.15, het van 18,5% tot 47,61% verbeter. Dit kan toegeskryf word aan beter kennis wat verkry is in die gebruik van bibliografieë as hulpmiddel om ander dokumente te vind. Met die natoets het nog 'n groot aantal studente (29,52%) die verkeerde opsie (b) gekies.

Vraag 14 bepaal of eerstejaarstudente bewus is van kriteria wat gebruik word om 'n webtuiste te evalueer. Studente gebruik die Internet gereeld, maar weet nie noodwendig hoe om enige inligting of dokumente te evalueer om dit vir wetenskaplike werkstukke te gebruik nie. Dokumente moet betroubaar wees, daarom is die autoriteit van die outeurs byvoorbeeld op hulle vakgebied belangrik.

Vraag 14

(Merk alle korrekte opsies)

Die kwaliteit van die Internet word geëvalueer deur die volgende eienskappe:

Tabel 5.16: Navorsingsresultate van vraag 14

a	Datums van publikasies word voorsien			
b	Outeurs is 'n autoriteit op hulle vakgebied			
c	Verantwoordelikhede van webtuistes word duidelik aangedui			
d	Webtuistes is vinnig toeganklik			
e	Nie een van bogenoemde nie			
f	Weet nie			

Keuses	Voortoets vraelys	Voortoets vraelys	Natoets vraelys	Natoets vraelys
	N	%	N	%
a	14	13,00%	5	4,76%
ab	15	14,00%	10	9,52%
abc	10	9,26%	68	64,76%
abcd	1	0,92%	0	0%
abd	9	8,33%	3	2,86%
ac	1	0,92%	0	0%
acd	1	0,92%	0	0%
ace	1	0,92%	0	0%
ad	12	11,11%	4	3,81%
b	3	2,78%	1	0,95%
bc	0	0%	0	0%
bcd	2	1,85%	0	0%
bd	4	3,70%	1	0,95%
c	2	1,85%	1	0,95%
cd	0	0%	0	0%
d	15	14,00%	7	6,67%
e	6	5,56%	1	0,95%
f	11	10,19%	4	3,81%
Totaal	108	100%	105	100%

Vraag 14 bied die moontlikheid om alle korrekte opsies te merk. Met die natoets het 64,76% van studente korrekte opsies op die antwoord verskaf. Reuse verbeterings het by die natoets voorgekom, teenoor die aanvanklike voortoets waar slegs 9,26% van studente die vraag korrek kon beantwoord het. Dit is dus 'n aspek waaroor studente ingelig is en vinnig resultate verkry is. Die tweede grootste aantal studente

(9,52%) het slegs opsies (a) en (b) gekies, wat nie verkeerd is nie, maar steeds nie die beste keuse of opsie ingesluit het nie.

Vraag 15 bepaal of eerstejaarstudente daarvan bewus is dat enige inligting, bronne, dokumente en opinies in die teks, sowel as in bibliografieë, aangehaal moet word. Dit is belangrik dat studente die etiese gebruik van inligting verstaan en korrek toepas.

Vraag 15

(Merk alle korrekte opsies)

Wanneer moet na inligting of bronne verwys word wat gebruik is vir wetenskaplike werkstukke?

Tabel 5.17: Navorsingsresultate van vraag 15

a	Wanneer ek paragrawe woord vir woord aanhaal uit tydskrifartikels
b	Wanneer ek paragrawe woord vir woord aanhaal vanaf 'n webblad
c	Wanneer ek in my eie woorde weergee wat in tydskrifartikels geskryf is
d	Wanneer ek in my eie woorde weergee wat op 'n webblad geskryf is
e	Nie een van bogenoemde nie
f	Weet nie

	Voortoets vraelys	Voortoets vraelys	Natoets vraelys	Natoets vraelys
	Vraag 15	Vraag 15	Vraag 15	Vraag 15
Keuses	N	%	N	%
a	13	12,03%	4	3,81%
ab	36	33,33%	13	12,38%
abc	1	0,92%	0	0%
abcd	17	15,74%	77	73,33%
abd	10	9,26%	4	3,81%
ac	0	0%	0	0%
acd	0	0%	0	0%
ace	0	0%	0	0%
ad	0	0%	0	0%
b	4	3,70%	2	1,90%
bc	0	0%	0	0%
bcd	0	0%	0	0%
bd	0	0%	0	0%
c	5	4,63%	2	1,90%
cd	3	3,70%	0	0%
d	5	4,63%	1	0,95%
e	2	1,85%	0	0%
f	12	11,11%	2	1,90%
Totaal	108	100%	105	100%

Resultate van vraag 15, soos aangedui in tabel 5.17, wys daarop dat die oorgrote aantal studente (73,33%) met die natoets die korrekte antwoord verskaf het. Dit is duidelik uit die voortoets dat studente nie kennis gedra het van die etiese gebruik van inligting of dokumente nie. Opleiding het die korrekte uitwerking gehad om studente se kennis te verbreed en die belangrikheid van hierdie saak op hulle harte te druk. Die tweede grootste aantal eerstejaarstudente (12,38%) het met die natoets opsie (a) en (b) gekies, wat albei dui op *woord vir woord aanhalings*. Studente het duidelik besef dat woord vir woord aanhalings ontoelaatbaar is. Hulle het egter nie die noodsaaklikheid besef om enige aanhalings en gedagtes wat in hulle eie woorde weergegee is van bronne, aan te haal nie.

Plagiaat maak deel uit van die verpligte inligtinggeletterdheidsmodule waardeur studente bewus gemaak word van die noodsaaklikheid om erkenning te gee aan bronne en enige bestaande inligting.

5.2.1.6 Moontlike leemtes in biblioteekdienslewering

Vraag 18, 19, 20 en 21 wil bepaal of die biblioteekdienslewering verander of verbeter behoort te word om studente te ondersteun om hulle inligtingbehoeftes doeltreffend uit te kan voer. Dikwels is dienste wat deur die biblioteek gelewer word, onbekend aan studente. Met hierdie vrae word bepaal waar eerstejaarstudente begin om inligting te soek en of hulle enigsins gebruik maak van akademiese bibliotekaris se vir hulp om bronne en inligting te vind.

Vraag 18:

Waar begin jy meestal om inligting te soek?

Inligtinggeletterde studente is in staat om inligting wat benodig word effektief op te spoor en dit sluit aan by die ACRL se tweede inligtinggeletterdheidstandaard.

Tabel 5.18: Navorsingsresultate van vraag 18

Voertoets vraelys			Natoets vraelys		
Eerste keuse	N	%	Eerste keuse	N	%
Biblioteke	22	20,37%	Biblioteke	42	40,00%
Google (Internet)	76	70,37%	Google Internet)	26	24,76%
Handboeke	8	7,40%	Handboeke	12	11,42%
Studiegidse	2	1,85%	Studiegidse	25	23,80%
Totaal	108	100%	Totaal	105	100%
<hr/>					
Tweede keuse	N	%	Tweede keuse	N	%
Biblioteke	19	17,59%	Biblioteke	38	36,19%
Google (Internet)	56	51,85%	Google (Internet)	33	31,42%
Handboeke	10	9,25%	Handboeke	12	11,42%
Studiegidse	9	8,33%	Studiegidse	0	0%
Tydskrifte	14	12,96	Tydskrifte	22	20,95
Totaal	108	100%	Totaal	105	100%
<hr/>					
Derde keuse	N	%	Derde keuse	N	%
Biblioteke	40	37,04%	Biblioteke	27	25,71%
Google (Internet)	40	37,04%	Google (Internet)	29	27,61%
Handboeke	11	10,19%	Handboeke	31	29,52%
Studiegidse	8	7,41%	Studiegidse	6	5,71%
Tydskrifte	9	8,33%	Tydskrifte	12	11,42%
Totaal	108	100%	Totaal	105	100%

Resultate van vraag 18 word in tabel 5.18 aangedui. Alle geregistreerde eerstejaarstudente kry Internettoegang tydens hulle eerste week op die kampus. Daar word verskeie rekenaarlokale tot hulle beskikking gestel, asook Wi-Fi in die biblioteek, waar hulle gratis Internettoegang verkry tot hulle skootrekenaars. Daar is bevind dat 70,37% van die steekproefgroep eerstejaarstudente tydens die voertoets dit verkies het om die Internet te gebruik om inligting vir hulle studies te vind. Met die natoets het dit geblyk dat 40% van studente die biblioteek hul eerste keuse gemaak het om betroubare inligting en bronne te vind. Hierdie toename van eerstejaarstudente wat die biblioteek as hulpbron gebruik het, kan daaraan toegeskryf word dat hulle nou meer bewus en bekend is met die betroubare en kwaliteit inligting en bronne wat deur die biblioteek beskikbaar gestel word.

Vraag 19

(Merk die korrekte antwoord)

Vra jy enige hulp van biblioteekpersoneel om inligting of bronne te vind?

Tabel 5.19: Navorsingsresultate van vraag 19

		Voortoets vraelys	Voortoets vraelys	Natoets vraelys	Natoets vraelys
		N	%	N	%
a	Ja: soms	40	37,03%	37	35,23%
b	Ja: dikwels	47	44,76%	55	50,92%
c	Nee	58	12,03%	21	20%
	Totaal	108	100%	105	100%

Resultate van vraag 19, soos aangedui in tabel 5.19, wys daarop dat 50,92% van eerstejaarstudente met die natoets aangedui het dat hulle dikwels die biblioteekpersoneel nader vir hulp. Daar is egter nog steeds 20% van eerstejaarstudente wat geensins hulp van die biblioteekpersoneel vra nie. Uit ondervinding sluit dit dikwels dié studente in wat onbewus is van die meer betroubare databasisse waarop die biblioteek ingeteken is en waartoe hulle almal toegang verleen word. Dit bly vir die biblioteek 'n groot uitdaging om ook hierdie studente te bereik om hulle te ondersteun om hulle inligtingsoekvaardighede op te skerp.

Dit is interessant om daarop te let dat die antwoorde van vraag 18 wys dat slegs 40% van eerstejaarstudente die biblioteek gebruik om inligting te vind, terwyl 50,92% van studente aangedui het dat hulle inligtingshulp van die biblioteek personeel vra. Uit hierdie antwoorde lei ons af dat studente nie almal die biblioteek fisies besoek nie, maar die biblioteek personeel byvoorbeeld deur e-posse kontak vir inligtingshulp.

Vraag 20

(Merk die korrekte antwoord)

Sukkel jy gewoonlik om inligting te herwin of bronne te vind vir jou studies?

Tabel 5.20: Navorsingsresultate van vraag 20

		Voortoets vraelys	Voortoets vraelys	Natoets vraelys	Natoets vraelys
		N	%	N	%
a	Ja: Soms	10	9,25%	27	25,71%
b	Ja: Dikwels	78	72,22%	60	57,14%
c	Nee	20	18,51%	18	17,14%
	Totaal	108	100%	105	100%

Resultate van vraag 20, soos aangedui in tabel 5.20, wys daarop dat 72,22% van eerstejaarstudente met die voortoets en 57,14% studente met die natoets aangedui het dat hulle oor die algemeen sukkel om bronne of inligting te vind vir studiedoeleindes. Minder eerstejaarstudente het tydens die natoets gesukkel om bronne en inligting te vind – wat daarop dui dat die aanbieding van die inligtinggeletterdheidsmodule en biblioteekopleiding wel vrugte afwerp.

Vraag 21

Watter probleme ondervind jy om voldoende inligting of bronne te vind vir jou studies?

Die volgende aanhalings uit die voltooiing van voortoets vraelyste word as verteenwoordigend beskou van die oorgrote aantal eerstejaarstudente se antwoorde.

- *Can't find the books needed.*
- *By not being computer literate.*

- Not enough material to get information to compare my findings and more different views on the particular subject.
- It's difficult to understand where and how to get information.
- It is not definite how reliable the information is.
- When searching for a word not available in the dictionary, the library books does not explain it clearly, and google does not explain it the same way as the lecturer explains it to us.
- If books are not available at the library I do not know the web address for the information needed.
- Do not know where to start looking for information also who can I ask for information.
- Not sure which source to use as all of them look relevant to me.
- Do not know which books to use for information in the library.
- I find it difficult to reference the information.
- Not knowing where to start or what searching methods to use or what key words to use.
- Weet nie waar en hoe om te soek nie. Sukkel om boeke te kry en verstaan nie regtig hoe die stelsel werk nie.
- Kernwoorde, verkeerde webtuiste, onduidelike opdrag.
- Find it difficult to filter through large amounts of irrelevant information.
- I do not know how to structure my work and what to use.
- Don't have access to many resources.
- Wanneer jy spesifiek na iets soek bv. definisie vir tegnologie en jy kry alles wat 'n deel daarvan uitmaak, maar dit is nie presies waarna ek soek nie.
- Soms onvoldoende inligting, en dit verduidelik ook nie altyd wat ek wil weet nie.
- I don't understand what is expected from me to complete my assignment.
- Ek verstaan nie wat die dosent van my verwag om te doen nie.

Uit bogenoemde antwoord is dit duidelik dat eerstejaarstudente met die vooraf vraelyste nog verwarring ervaar het ten opsigte van biblioteekdienste, bibliografiese bronne en inligting wat tot hulle beskikking gestel word.

Be vindings by die voortoets dui daarop dat eerstejaarstudente verskeie probleme of struikelblokke ervaar het om inligting op te spoor. Eerstens bestaan daar 'n gebrek aan die nodige leesvermoë en begrip om te bepaal watter inligting benodig word. Verder word hulle so oorweldig deur die hoeveelheid beskikbare inligtingsbronne en weet hulle nie waar om dit te vind nie. Eerstejaarstudente het ook probleme ervaar om bronne of inligting te evalueer of te organiseer om die mees relevante en steeds betroubare inligting te vind.

Die volgende aanhalings uit die voltooiing van natoets vraelyste word as verteenwoordigend beskou van die oorgrote aantal eerstejaarstudente se antwoorde.

- *I can find books on the catalogue myself.*
- *I am more computer literate and able to use databases.*
- *I now know where and how to get information, because I attended the library information training and completed the information literacy module.*
- *I am able to find and evaluate information.*
- *Die biblioteekomgewing en –dienste is nou meer bekend en ek het meer vrymoedigheid om hulp te vra.*
- *Dit is verblydend dat al die databasisse vanaf die huis beskikbaar is en ek toegang het tot volteksartikels.*

Studente het tydens die natoets vaelyste meer logies na inligting en bronne op 'n verskeidenheid plekke gesoek. Beter begrip, vaardighede en kennis by studente oor die keuses van trefwoorde om inligtingsoektogte te loods, is deur biblioteekopleiding en die verpligte inligtinggeletterdheidsmodule ontwikkel. Hierdie vaardighede het studente se leeruitkomste verbeter, wat daartoe gelei het dat die inligtingsprobleem opgelos kon word. Daar bestaan egter nog 'n groot leemte by studente se soekmetodes na betroubare inligting, waaraan aandag geskenk moet word.

5.2.2 Data-analise en interpretasie van onderhoude

Die resultate en bevindings van onderhoude met die vyf eerstejaarstudente word nou bespreek.

Vraag 1 (Onderhoude)

Waar begin jy meestal om inligting te soek?

Met die vooraf onderhoude het vier van die vyf studente aangedui dat hulle hoofsaaklik boeke gebruik het om inligting op te spoor. Hulle het gewoonlik hulp by die biblioteekpersoneel gevra om die boeke in die biblioteek te vind. Die een student het gesê dat sy die biblioteek byna daagliks gebruik. Sy is ook deur die biblioteekpersoneel opgelei in die gebruik van die katalogus en elektroniese databasisse, wat haar werkopdragte aansienlik makliker gemaak het. Sy het die verpligte inligtinggeletterdheidsmodule daarom ook maklik gevind omdat sy oor 'n goeie biblioteek-agtergrond beskik. Die inligtinggeletterdheidsmodule se teorie en praktiese oefeninge het vir haar sin gemaak.

Die oorgrote meerderheid studente het met die vooraf onderhoude daarop gewys dat hulle nie oor die kennis beskik het, rakende wat databasisse behels en nog minder geweet het waar om dit te vind of hoe om dit te gebruik nie. Tydens die opvolg onderhoude het drie studente ervaar dat hulle meer ingelig voel en oor kennis van databasisse en die werking daarvan beskik, terwyl twee studente nog steeds nie geweet het waar om die databasisse te vind nie. Met die opvolg onderhoude het drie van die vyf studente gesê dat hulle nou van *LibGuides* en die biblioteekkatalogus gebruik maak om inligting en bronne te vind. Hulle was nie voorheen bewus van die belangrike inligting en bronne waartoe die biblioteek toegang verleen nie.

Vraag 2 (Onderhoude)

Van watter bronne maak jy gebruik om inligting te vind?

Drie van die vyf studente het nie voorheen vrylik toegang gehad tot rekenaars nie. Hierdie studente moes eers rekenaarvaardighede aanleer, voordat hulle in staat was om elektronies inligting te begin soek. Hulle persepsies was dat die meeste boeke in die biblioteek verouderd is en dat die biblioteek nie oor relevante boeke of wetenskaplike tydskrifte oor die nodige onderwerpe beskik nie. Hierdie persepsies

kom uit hulle ervarings met skool- en openbare biblioteke. Vier van die vyf studente het meestal gebruik gemaak van boeke om inligting te vind. Na die voltooiing van die verpligte inligtinggeletterdheidsmodule en bykomende biblioteekopleiding, het vier van die vyf studente nou gebruik gemaak van verskillende inligtingsbronne, soos boeke, wetenskaplike tydskrifartikels, e-boeke, asook proefschrifte en verhandelings om aan hulle inligtingbehoeftes te voldoen. Drie van die vyf eerstejaarstudente kon met die opvolg onderhoude sonder moeite bepaal watter bronne of inligting op hulle vakgebiede en inligtingbehoeftes toepaslik is.

Vraag 3 (Onderhoude)

Is die inligting wat jy vind bruikbaar of verwarrend? Verduidelik hoekom jy so sê.

Inligtinggeletterde studente evaluateer inligting en bronne krities en maak die geselekteerde inligting deel van hulle kennis en waardes wat aansluit by die ACRL se derde inligtinggeletterdheidstandaard (kyk afdeling 2.3.2).

Tydens die vooraf onderhoude het vier van die vyf studente verduidelik dat hulle oorweldig word deur al die inligting wat op die Internet beskikbaar is. Hulle het meestal boeke gebruik as inligtingsbron omdat hulle getwyfel het oor die betroubaarheid van inligting wat voorkom op die Internet. Studente het nie oor kennis beskik om die mees relevante trefwoorde te gebruik om resente, maar ook betroubare inligting of bronne te vind en te evaluateer nie. Wanneer studente wel van die Internet gebruik gemaak het, het hulle dikwels medestudente om hulp gevra, ongeag die betroubaarheid of akkuraatheid van die inligting of byvoorbeeld die outoriteit vanouteurs. Twee eerstejaarstudente het hulle ontevredenheid uitgespreek omdat hulle nie genoegsame inligting of boeke oor 'n verlangde onderwerp kon vind nie. Studente se onkunde oor *waar* en *hoe* om te soek vir die mees relevante inligting, het dikwels tot ongelukkigheid geleid.

Met die opvolg onderhoude het eerstejaarstudente beter insig en kennis getoon om inligting te vind, maar hulle het nog steeds nie genoegsaam gebruik gemaak van dié databasisse wat deur die biblioteek beskikbaar gestel word nie. Daar is gevind dat eerstejaarstudente wel oor die boekkennis beskik het, maar steeds nie altyd betroubare inligting kon vind nie. Eerstejaarstudente het nog steeds met die Dewey Desimale Klassifikasiestelsel (DDK) gesukkel en kon nie self boeke op

biblioteekrakke opspoor nie. Hulle besef nog nie dat elke nommer betekenis dra en oor 'n sekere onderwerp handel nie. Die opspoor van boeke op biblioteekrakke bly dus nog 'n groot struikelblok.

Vraag 4 (Onderhoude)

Watter aspekte neem jy in ag wanneer jy inligtingshulpbronne evaluateer?

Inligtinggeletterde studente evaluateer inligting en bronne krities en maak geselekteerde inligting deel van hulle kennis en waardes wat aansluit by die ACRL se derde inligtinggeletterdheidstandaard (kyk afdeling 2.3.2).

Eerstejaarstudente het met die vooraf onderhoude geen idee gehad watter kriteria gebruik word om inligting of bronne te evaluateer nie. Tydens die opvolg onderhoude het vier van vyf eerstejaarstudente oor die vermoë beskik om vereistes te verduidelik waaraan betroubare inligting en bronne moet voldoen. Vier studente kon die relevansie van inligting en die outhoornheid van outhoorners bepaal, asook resente inligting vind. Uit hulle antwoorde is dit duidelik dat studente se kennis verbeter het deur die inligtinggeletterdheidsmodule te voltooi.

Vraag 5 (Onderhoude)

Weet jy wat 'n stand- of Dewey-nommer van boeke is en tweedens waarvoor dit gebruik word?

Met die vooraf onderhoude het slegs een van vyf studente geweet wat 'n stand- of Dewey-nommer is en hoe om dit prakties te gebruik. Een eerstejaarstudent het verduidelik dat dit die nommer is wat toegeken is aan 'n boek, afhangend van die aantal boeke wat reeds in voorraad was. Met die opvolg onderhoude het twee van vyf studente nog steeds nie geweet hoe om deur middel van die stand- of Dewey-nommer boeke op biblioteekrakke te vind nie, alhoewel hulle geweet het wat die doel daarvan is.

Vraag 6 (Onderhoude)

Watter ondersteunende rol kan die biblioteek speel om studente se inligtinggeletterdheid te help bevorder?

Die oorgrote meerderheid eerstejaarstudente wil die biblioteek meer betrokke sien ten opsigte van opleiding. Hulle is bewus daarvan dat die biblioteek ingeteken is op

verskeie databasisse en dat daar sekere lisensievoorwaardes aan verbonde is. Studente besef dat inligtingsoorlading een van die redes is waarom enige inligtingbron geëvalueer moet word. Deur bronne te evalueer en te beperk tot byvoorbeeld sekere jaargetalle, word die mees resente bronne oor enige onderwerpe gevind. Die biblioteek moet ook 'n leemte vul deur studente aan byvoorbeeld 'n tesourus, e-boeke, e-tydskrifte, asook proefskrifte en verhandelings bekend te stel. Studente het ook nie altyd verstaan wat hulle werkopdrag behels nie en nog minder watter trefwoorde om te gebruik om relevante inligting te ontsluit. Biblioteek speel dus 'n groot ondersteunende rol in opvoeding en opleiding, soos byvoorbeeld in die gebruik van 'n tesourus.

Vraag 7 (Onderhoude)

Was die geletterdheidsmodule van enige waarde en watter tekortkominge of probleme is ondervind?

Inligtinggeletterde studente, as individue of as lede van 'n groep, gebruik inligting doeltreffend om spesifieke doelwitte te gebruik en dit sluit aan by die ACRL se vierde inligtinggeletterdheidstandaard (kyk afdeling 2.3.2).

Al vyf studente met wie onderhoude gevoer is, is dit eens dat die geletterdheidsmodule van groot waarde was en dat dit hulle baie gehelp het met die voorbereiding en uitvoering van hulle werkopdragte en inligtingbehoeftes. Hulle vaardighede (soos lees, akademiese geletterdheid en inligtinggeletterdheid) is ontwikkel en verbeter, wat toepaslik bly vir hulle toekomstige beroepe en sekulêre lewe. Vier van vyf studente het genoem dat die inligtinggeletterdheidsmodule meer effektief behoort te wees tydens die eerste semester, aangesien hulle reeds aan die begin van die akademiese jaar die vaardighede vir hulle studies en inligtingbehoeftes benodig. Die inligtinggeletterdheidsmodule sou hulle baie tyd en moeite bespaar het om hulle werkopdragte te voltooi. Die feit dat die inligtinggeletterdheidsmodule 'n tweede semester module is en minder kredietpunte tel as die ander twee afdelings van die geletterdheidsmodule (d.w.s. Leesgeletterdheid en Akademiese geletterdheid), skep die idee dat dit minderwaardig en minder belangrik mag wees. Twee van vyf studente het vertel dat hulle die inligtinggeletterdheidsmodule so vinnig moontlik wou afhandel om meer aandag en tyd aan ander vakke te bestee.

Drie van vyf eerstejaarstudente het genoem dat hulle die selfstudie van die inligtinggeletterdheidsmodule moeilik gevind het en eerder aangesig-tot-aangesig opleiding sou verkies. Hulle het 'n besige skedule gehandhaaf en was nog nie self in staat om hulle tyd effektief te bestuur nie. Klasse het geleenthede gebied om vrae te vra en persoonlike kontak het ook as motivering gedien. Twee studente het openlik erken dat hulle nie self-gedissiplineerd is nie en dit moeilik gevind het om die module in hulle besige skedule in te pas.

Vraag 8 (Onderhoude)

Weet jy waar om databasisse te vind en wat is jou ondervinding in die gebruik daarvan?

Inligtinggeletterde studente is in staat om inligting wat benodig word effektief op te spoor en inligting en bronre krities te evalueer. Dit sluit aan by die ACRL se tweede en derde inligtinggeletterdheidstandaard (kyk afdeling 2.3.2).

Vier van vyf studente het tydens die opvolg onderhoude verduidelik dat hulle wel oor die teoretiese aspek rakende inligtinggeletterdheid beskik, maar nog nie gemaklik gevoel het met die praktiese uitvoering daarvan nie. Hulle het nog onseker gevoel oor hoe om gesukte trefwoorde te bepaal om inligting te vind en om te weet waar databasisse beskikbaar is. Studente was nie daarvan bewus dat alle databasisse waarop die biblioteek ingeteken is, slegs deur die biblioteek se webblad beskikbaar is nie.

5.2.3 Data-analise en interpretasie van vraelyste en onderhoude

Navorsingsresultate van vraelyste en onderhoude word nou vergelyk en bespreek.

By beide onderhoude en vraelyste het dit duidelik na vore gekom dat eerstejaarstudente meestal nie verstaan wat 'n Dewey-nommer is en hoe om daarvolgens boeke op biblioteekrakke op te spoor nie. Dit bly 'n uitdaging vir bibliotekaris om studente beter in te lig en te onderrig met vaardighede om relevante boeke vir inligtingbehoeftes te vind.

Die gebruik van Boole operatore deur studente het met die natoets by vraelyste en onderhoude aansienlik verbeter en geleid tot beter begrip en toepassing daarvan. Dit kan toegeskryf word aan kennis wat opgedoen is tydens die verpligte inligtinggeletterdheidsmodule vir eerstejaarstudente.

Eerstejaarstudente sukkel nog steeds om effektiewe trefwoorde vir hulle inligtingbehoeftes te bepaal. Hulle beskik dikwels nie oor akademiese taalvaardighede vir sekere vakgebiede nie. Hierdie taalvaardighede word met insig, tyd en ondervinding aangeleer om aan die aard en omvang van inligtingbehoeftes te voldoen. Bibliotekaris se moet studente hierin ondersteun, deur byvoorbeeld studente op te lei in die gebruik van 'n tesourus.

Tydens die opvolg onderhoude en die natoets vraelyste kon eerstejaarstudente verskeie inligtingsbronne evalueer volgens die outhoornheid van outhoers, relevansie en resentheid van inligting. Hierdie navorsingsresultate dui weereens daarop dat die inligtinggeletterdheidsmodule eerstejaarstudente se kennis verbeter het met die evaluering van inligting en –bronne, wat krities is om betroubare inligting te verkry wat aan hulle inligtingbehoeftes voldoen.

Uit navorsingsresultate by beide die natoets vraelys en die opvolg onderhoude is dit duidelik dat eerstejaarstudente weet watter dokumenttippe en in watter formate dit op die Internet voorkom, byvoorbeeld koerantartikels. Meeste studente ervaar 'n gevoel van frustrasie om die Internet te gebruik, as gevolg van inligtingoorlading wat voorkom en die onbetroubaarheid van inligting wat gevind word. Die meerderheid studente was na die voltooiing van die inligtinggeletterdheidsmodule in staat om die databasisse waarop die biblioteek ingeteken is, effektief te gebruik. Studente is dikwels nie bewus daarvan dat databasisse slegs deur die biblioteekwebblad beskikbaar is nie, as gevolg van lisensie voorwaardes. Die rol wat die biblioteek hierin kan speel is deur praktiese opleiding te verskaf en studente in te lig waar databasisse gevind kan word. Soekstrategieë bepaal dikwels die kwaliteit inligtingsresultate en studente moet hierdie vaardighede so gou as moontlik aanleer.

5.2.4 Struikelblokke wat eerstejaarstudente ervaar met inligtingsoektogte

Dit blyk dat die grootste struikelblok wat eerstejaarstudente ervaar onkunde en onbekwaamheid is. Uit onderhoude blyk dit dat die oorgrote meerderheid studente oningelig is oor die uitleg van die biblioteek en onkundig is ten opsigte van die gebruik van die biblioteek se klassifikasiestelsel.

Eerstejaarstudente het met voortoets vraelyste, asook met vooraf onderhoude aangedui dat hulle die eerste en beste inligting gebruik wat hulle vind. Hulle is

onkundig en nie in staat om inligting en bronne op 'n effektiewe wyse te vind, te organiseer en te evalueer nie. Studente is dikwels tevrede met inligting of bronne wat vinnig gevind word of wat elektronies in volteks beskikbaar is, maar nie noodwendig die beste bronne of inligting bevat wat aan hulle inligtingbehoeftes voldoen nie. Soekstrategieë faal dikwels waar soekresultate vanaf 30% tot 69% meer soekresultate oplewer as wat benodig word. Studente word dikwels oorweldig en moedeloos deur die hoeveelheid inligting en maak dan eerder gebruik van ander bronne soos vriende, familie en medestudente om inligting op te spoor.

Beperkte tyd speel dikwels 'n groot rol in eerstejaarstudente se inligtingsoekgedrag. Die rol van akademiese biblioteke is om eerstejaarstudente in te lig oor akademiese databasisse wat tot hulle beskikking is en nog vinniger en beter soekresultate oplewer as byvoorbeeld soekenjins wat ook baie onbetroubare inligting oplewer.

Die akademiese bibliotekomgewing en inligtingsoektogte is 'n nuwe ervaring vir studente en hulle weet dikwels nie waar, wat en hoe om inligtingsoektogte te begin nie, wat tot groot onsekerheid en frustrasie kan lei. Studente weet dus nie hoe om inligtingsoektogte te formuleer of hoe om van *Boole* operatore gebruik te maak om meer spesifieke resultate te verkry nie. Dit het ook gebeur dat eerstejaarstudente nie eers self hulle inligtingbehoeftes verstaan nie en verkeerde inligting ingesamel het.

Die biblioteek kan 'n rol daarin speel om eerstejaarstudente op die regte spoor te bring en hulle deur die hele inligtingsproses by te staan. Die doelwit bly egter dat studente bemagtig word met vaardighede en kennis om tot selfgerigte individue te ontwikkel.

5.3 SAMEVATTING

Hierdie hoofstuk het navorsingsresultate en bevindings verskaf soos dit uit 150 vraelyste en semi-gestruktureerde onderhoude met vyf eerstejaarstudente na vore gekom het.

Hoofstuk 6 maak vervolgens sekere aanbevelings op grond van navorsingsresultate en bevindings.

HOOFTUK 6: OPSOMMING EN AANBEVELINGS

6.1 INLEIDING

In hierdie studie is inligtinggeletterdheid van eerstejaarstudente aan die NWU se Vaaldriehoekkampus ondersoek. Die rol van die akademiese biblioteek is om inligtinggeletterdheid by die NWU te ondersteun en te verbeter. Verder is die verpligte inligtinggeletterdheidsmodule wat deur die akademiese personeel aangebied word, beskryf. Die navorsing het die die steekproefgroep se inligtingvaardighede bepaal en resultate en bevindings is bespreek. Aanbevelings is ook deur die navorsing gemaak om die inligtinggeletterdheidsmodule te verbeter.

'n Kwalitatiewe en kwantitatiewe navorsingsbenadering (triangulasie) is vir die studie gebruik. Die data-insamelinginstrumente het onderhoude en vraelyste ingesluit. Tydens die opstel van onderhoudsvrae en vraelyste is navorsingsvrae en doelstellings van die studie deurgaans in gedagte gehou, om sodoende die beste resultate te verseker.

Die doel van die studie is om te bepaal watter rol die NWU se kampusbiblioteek speel, rakende inligtinggeletterdheid van eerstejaarstudente aan die Vaaldriehoekkampus. Navorsingsvrae is in hierdie studie beantwoord deur deurlopend die onderstaande doelwitte as riglyn te gebruik.

Om in die bovenoemde doel te slaag, is die volgende sub-doelstellings bepaal, naamlik om:

- Vas te stel of eerstejaarstudente van die NWU se Vaaldriehoekkampus in staat is om relevante en wetenskaplike inligting te vind en te evaluateer wat aan hulle inligtingbehoeftes voldoen;
- Te bepaal of die NWU se Vaaldriehoekkampus se eerstejaarstudente in staat is om inligting in verskillende formate te vind en te evaluateer;
- Te bepaal watter rol die NWU se inligtinggeletterdheidsmodule speel om eerstejaarstudente se inligtinggeletterdheid te ondersteun en/of te verbeter; en

- Aanbevelings te maak om die inligtingvaardighede en inligtinggeletterdheid van eerstejaarstudente te help verbeter. Die aanbevelings word gemaak deur die biblioteek se opleidingsprogram en die universiteit se inligtinggeletterdheidsmodule te ondersoek.

6.2 NAVORSINGBEVINDINGS

Die navorsingdoelwitte word soos volg bespreek:

6.2.1 Die rol van die kampusbiblioteek om inligtinggeletterdheid te ondersteun

Bibliotekarisse behoort bekwaam en bewus te wees daarvan dat inligting gedurig verander. Inligting is immers slegs nuttig as dit toeganklik, betroubaar en bruikbaar is.

6.2.1.1 Biblioteekopleiding

Akademiese biblioteke is 'n primêre kanaal wat leer, onderrig en navorsing ondersteun. Die rol van die NWU se Vaaldriehoekkampus biblioteek is om eerstejaarstudente te ondersteun in die identifisering van hulle inligtingbehoeftes, asook die vind, organisering, evaluering en toepaslike gebruik van inligtingshulpbronne wat alles gerig is op selfgerigte en onafhanklike leer. Inligtinggeletterdheidsopleiding bied die geleentheid om 'n verskeidenheid inligtingshulpbronne aan studente bekend te stel, met die doel om hulle kennis uit te brei en kritiese denke te stimuleer en te ontwikkel. Hierdie opleidingsgeleenthede moet vir eerstejaarstudente 'n positiewe ervaring inhoud wat visuele en interaktiewe deelname insluit. Inligtingsoekvaardighede berei studente voor om enige elektroniese inligtingsoektog suksesvol uit te voer deur van byvoorbeeld *Boole* operatore gebruik te maak. Studente word ook opgelei om sinonieme van terme te identifiseer en te gebruik. Hierdeur word die beste soekresultate verkry en dit lei dikwels tot lewenslange leer.

Om in hierdie doel te slaag, moet daar 'n noue samewerking en kommunikasie tussen bibliotekarisse en verskillende skole (fakulteite) bestaan. Bibliotekarisse word voortdurend deur akademiese personeel ingelig en bewus gemaak van werkstukke wat aan eerstejaarstudente gegee word, asook wat van studente verwag word. Dit sluit aspekte soos die lengte, die gebruik van verskillende formate en die inhandigingsdatum van werkstukke in. Hierdie samewerking verhoed grootliks dat

akademiese personeel ontevrede is met bronre wat studente vir werkopdragte gebruik.

In hoofstuk 2 word die belangstelling en ontwikkeling van inligtinggeletterdheid by enkele akademiese biblioteke in Afrika ondersoek. Dit is van belang om te weet wat alreeds in ander akademiese biblioteke gedoen is om inligtinggeletterdheid te bevorder, want daardeur kan kennis en ondervinding onder mekaar uitgeruil word.

Suid-Afrikaanse akademiese biblioteke het al goeie vordering gemaak en ondersteun die inligtinggeletterdheidsmodules en kursusse by onderskeie universiteite ten volle. Daar bestaan egter nog geen samewerking tussen verskillende akademiese biblioteke om inligtinggeletterdheid te bevorder nie. Dit is belangrik dat akademiese bibliotekaris se landswyd onderling 'n kommunikasienetwerk opbou of sosiale verhoudings ontwikkel. Die onderlinge samewerking en uitruil van kennis en idees kan tot voordeel van albei partye strek. Soortgelyke probleme kan onderling bespreek word en moontlike probleemoplossings kan gevind word.

Die NWU se Vaaldriehoekkampus biblioteek poog om inligtinggeletterdheid te ondersteun en te bevorder deur byvoorbeeld opleiding te verskaf in die gebruik van inligtingshulpbronne en om inligtingvaardighede te ontwikkel wat in alle situasies van toepassing is. Hierdie opleiding berei studente voor vir die toekoms. Die akademiese biblioteek ondersteun en bevorder inligtinggeletterdheid en verskaf hulpmiddels en fasilitete om in dié doelwit te slaag. Die kampussbiblioteek behoort egter 'n groter rol te speel in inligtinggeletterdheidsopleiding.

Die NWU se Vaaldriehoekkampus biblioteek maak onder andere gebruik van *LibGuides* – 'n eenstop-diens wat toegang verleen tot alle inligtingshulpbronne en databasisse waarop die biblioteek ingeteken is. *LibGuides* is ook vakgerig en gebruikersvriendelik. Die biblioteek bied ook ander projekte aan om eerstejaarstudente se bibliotekervaring te verbeter, byvoorbeeld die Facebook-blad en die eerstejaarsoriëntering wat 'n skattejag insluit.

Verder moet die akademiese biblioteek direk betrokke raak by eerstejaarstudente se inligtinggeletterdheidsmodule, deur goed deurdagte insette te lewer om die bruikbaarheid daarvan te verbeter. Die module behoort gereeld hersien te word om by die vinnig veranderde tegnologie en onderrigmetodes aan te pas. Die akademiese

biblioteek kan ook 'n rol speel in die opstel van standaarde waaraan die module moet voldoen, om die kwaliteit daarvan te verbeter.

6.2.1.2 Uitreiking na studente

Studente vra nie altyd biblioteekpersoneel vir hulp nie, alhoewel hulle dikwels sukkel om die biblioteekmateriaal, soos boeke en tydskrifartikels, op te spoor. Die biblioteek poog om 'n atmosfeer te skep waarin eerstejaarstudente welkom voel en ook 'n vriendelike, hulpvaardige en effektiewe diens ontvang.

Fasilitete vir groepstudie is in groot aanvraag. Die NWU se Vaaldriehoekkampus biblioteek beskik oor sewe groepbesprekingslokale. 'n Rekenaarlokaal en 'n 24-uur-toegang studielokaal is beskikbaar vir alle geregistreerde NWU-studente.

Die biblioteek en -dienste word aan studente bemark, soos deur byvoorbeeld studente se klasse te besoek, oriëntasieprogramme, aktief betrokke te raak by inligtinggeletterdheidsopleiding en meer sigbaar te wees op *Facebook*. Daar is egter die afgelope maande 'n sterk afname in die gebruik van *Facebook*. Bibliotekarisse moet bybly met die ontwikkeling van sosiale netwerke en dalk meer aandag begin gee aan byvoorbeeld *Twitter*. *Twitter* word nog nie deur die Vaaldriehoekkampus biblioteek gebruik nie. Bibliotekarisse het 'n passie om die effektiewe gebruik van inligtingshulpbronne aan studente bekend te stel en hulle te ondersteun in die gebruik daarvan. Daar word gestreef na inligtinggeletterde eerstejaarstudente wat deur selfgerigte leer hulself bemagtig tot lewenslange leerders.

6.2.1.3 Skakeling tussen die bibliotekaris en akademiese personeel

Dit is duidelik dat inligtinggeletterdheid by eerstejaarstudente slegs moontlik is waar daar goeie verhoudinge en samewerking bestaan tussen bibliotekarisse en akademiese personeel. Dit is verblydend dat akademiese personeel van verskeie skole (fakulteite) by die NWU se Vaaldriehoekkampus aan bibliotekarisse die geleentheid bied om tydens klasperiodes biblioteekopleiding aan eerstejaarstudente te gee. Hierdie opleiding sluit aspekte in soos die herwinning van inligtingshulpbronne, die bestuur van inligting, kopiereg, plagiaat, of 'n aanbieding word gedoen oor bibliografiese verwysingstegnieke.

Dit is belangrik dat bibliotekarisse ingelig word oor voorgeskrewe werke, maar ook watter ander onderwerpe en bronne studente benodig om hulle werkstukke effektief

te kan uitvoer. Die skakeling tussen akademiese personeel en bibliotekaris se hou dus ook 'n belangrike versamelingsbou-komponent in.

Bibliotekaris se besoek aan akademiese personeel persoonlik en lig hulle in oor beskikbare biblioteekdienste en -opleiding. Hierdeur lewer bibliotekaris individuele, informele en 'n aanpasbare uitreikingsdiens. Bibliotekaris, in samewerking met akademiese personeel, speel dus 'n ondersteunende rol om eerstejaarstudente se inligtinggeletterdheidsvaardighede te verbeter en te ontwikkel. Daar word gesamentlik gestreef na selfgerigte studente met sterk inligtinggeletterdheidsvaardighede. Bibliotekaris se aktiewe deelname aan die beplanning en ontwikkeling van die kurrikulum ontbreek egter nog by die Vaaldriehoekkampus.

Dit is belangrik dat almal wat by inligtinggeletterdheid betrokke is, die betekenis en standarde daarvan verstaan. Die akademiese biblioteek behoort 'n groot rol te speel in die opstel van inligtinggeletterdheidstandarde ten opsigte van eerstejaarstudente se inligtinggeletterdheidsmodule (kyk afdeling 2.3.2).

6.2.1.4 Ontwikkeling van inligtingsoekvaardighede

Die kampusbiblioteek se doelwit is om eerstejaarstudente se inligtingvaardighede te ontwikkel sodat hulself in staat is om effektief in hulle inligtingbehoeftes te voorsien. Studente moet beplan waar inligting gesoek gaan word, afhangende van byvoorbeeld die resentheid en hoeveelheid inligting wat benodig word. Dit is belangrik dat eerstejaarstudente opdragte verstaan en vooraf soekterme bepaal.

Eerstejaarstudente word ingelig dat die Internet en soekenjins, soos *Google*, nie die eerste inligtingsoekpunt behoort te wees vir akademiese doeleindes nie. Die Internet dien wel 'n doel, soos om konferensie aanbiedinge te vind wat nie noodwendig op ander akademiese databasisse voorkom nie. Griffiths en Brophy (2005:545) se studie wys daarop dat 45% van studente aan die Universiteit van Manchester Metropolitaan en die Universiteit van Lancaster *Google* gebruik as hulle eerste en enigste soekhulpmiddel om oor gegewe opdragte inligting te vind. Die meerderheid eerstejaarstudente is onbewus of oningelig oor die waarde en kennis wat akademiese biblioteke bo dié van die Internet bied. Studente gebruik dikwels dié hulpbronne waarmee hulle bekend is.

Eerstejaarstudente ontvang interaktiewe opleiding om bibliografiese tydskrifartikels elektronies op te spoor en te ontsluit. Uit onderhoude blyk dit dat die biblioteek se webblad vir die oorgrote meerderheid studente onbekend was en dat hulle verlore gevoel het om relevante inligting en bronne te bekom. Verskeie eerstejaarstudente kon boeke in die bibliotekkatalogus opspoor, maar het nie oor die kennis beskik om dit op die rak te vind nie.

LibGuides bied bibliotekarisse die geleentheid om vir 'n spesifieke vakgebied 'n webblad te skep wat as 'n eenstop-inligtingsdiens vir eerstejaarstudente beskikbaar is. Studente vind daar al die skakels na databases, die katalogus, organisasies, opleiding, kopiereg, plisiaat en onderwerpskakels of enige ander inligtingshulpbronne oor onderwerpe. Dit is veral nuttig vir studente wat nie weet waar om te begin om inligting te soek nie.

Inligtinggeletterdheid is van uiterste belang vir eerstejaarstudente in die besonder, maar ook breërweg vir alle mense in verskillende omgewings omdat dit aksiesentreerd is en help met probleemoplossings en besluitneming. Inligtinggeletterdheid is ook oordraagbaar van een dissipline na 'n ander, met ander woorde dit is ook van toepassing in verskillende beroepe en omstandighede. Inligting vermeerder daagliks en kom in verskillende formate voor wat weer verskillende tegnologiese vaardighede en kennis vereis om dit sinvol te ontsluit. Vanweë die vinnige ontwikkeling in inligtingstegnologie, is eerstejaarstudente meestal nie in staat om die beskikbare gedrukte en/of elektroniese inligtingsbronne te vind nie. Die inligtingsoektog word bemoeilik omdat nie alle inligting geldig, betroubaar of byvoorbeeld resent is nie. Dit bied uitdagings aan eerstejaarstudente om hulle inligtingbehoeftes te identifiseer, om bruikbare en betroubare inligting te vind, asook om dit op 'n sinvolle wyse te organiseer, te evaluateer en aan te bied.

Die NWU se Vaaldriehoekkampus biblioteek maak gebruik van sewe bevoegdheidsvlakke wat baseer word op die Seven Pillars of Information Literacy Model, sowel as Kuhlthau se Model wat die Information Search Process (ISP) beskryf.

Tydens die biblioteekopleiding, asook tydens die aanbied van die inligtinggeletterdheidsmodule, word eerstejaarstudente geleer om hulle inligtingbehoeftes te identifiseer. Studente ontvang werkopdragte oor spesifieke

onderwerpe van hulle dosente en eindresultate moet op 'n wetenskaplike wyse aangebied en weergegee word. Sodra hulle duidelikheid het oor watter vereistes werkopdragte aan hulle stel, is hulle gereed om vrae te formuleer en soekresultate te verfyn. Studente is op hierdie stadium in staat om te bepaal watter sleutelwoorde en formate bruikbaar en effektief is om relevante inligting vir hulle vakgebiede te soek. 'n Gebrek aan taalvaardigheid in Engels, leesvermoë, agtergrondkennis en begrip is dikwels vir eerstejaarstudente 'n struikelblok. Dit verhinder hulle byvoorbeeld om korrekte of mees toepaslike trefwoorde te bepaal, of om te verstaan wat die inligtingsnavraag of werkstuk insluit.

Uit onderhoude het dit na vore gekom dat die meerderheid eerstejaarstudente nie voorheen blootgestel is aan biblioteke, biblioteek-terminologie, indekse, naslaanbronne of databasisse nie. Akademiese biblioteke speel 'n groot rol daarin om studente in te lig oor verskeie bronne wat beskikbaar is om moontlike trefwoorde op te spoor rakende hulle inligtingsprobleem, deur byvoorbeeld 'n tesourus te gebruik.

Tydens die Seven Pillars of Information Model se vierde stap is studente in staat om die ingesamelde inligting doeltreffend te gebruik om in hulle inligtingbehoeftes te voldoen. Studente weet nou hoe om inligting te organiseer en om inligtingsbronne en inligtingsoekhulpmiddels te vergelyk. Hierdie stap dra ook by tot die effektiewe insameling van data deur gebruik te maak van gedrukte en elektroniese bronne. In die volgende stap benader studente die ingesamelde inligting krities. Studente evalueer en let op die bruikbaarheid, eensydigheid, kwaliteit en akkuraatheid van inligting wat opgespoor word. Die etiese gebruik van enige inligting vorm 'n belangrike aspek van die biblioteekopleiding en die inligtinggeletterdheidsmodule. Verwysings na enige inligting wat aangehaal is, is dus 'n noodsaklikheid. Tydens die laaste stap van die Seven Pillars of Information Model omskep inligtinggeletterde studente inligting in kennis en bied dit aan in byvoorbeeld wetenskaplike werkstukke. Inligtinggeletterdheid is dus nie net vaardighede wat bemeester word nie, maar sluit begrip en kennis in.

6.2.2 Inligtingvaardighede

Om in hierdie doelwit te voldoen, moet studente oor sekere inligtingsvaardighede beskik, om relevante en wetenskaplike inligting te vind, wat aan hulle inligtingbehoeftes voldoen.

6.2.2.1 Lewenslange leer

Inligtinggeletterdheid is 'n voorvereiste vir lewenslange leer. Inligtinggeletterde eerstejaarstudente beskik oor vaardighede en kennis en is ingelig oor wetenskaplike inligtingsbronne wat beskikbaar is op hulle vakgebied. Inligtinggeletterde persone is in staat om inligtingsbronne van verskillende formate te herwin, om dit krities te evalueer, te bestuur en in verskillende kontekste te gebruik. Hierdie proses kan formeel of informeel, asook bewustelik of onbewustelik plaasvind.

Uit 150 vraelyste en vyf onderhoude wat deel uitgemaak het van die studie, blyk dit egter nie of die inligtinggeletterdheidsmodule volkome in sy doel slaag nie. Die resultate van die navorsing toon dat, na die voltooiing van die module 57,14% van studente steeds gesukkel het om gesikte inligting te vind wat aan hulle inligtingbehoeftes voldoen. Bevindings kan daaraan toegeskryf word dat die inligtinggeletterdheidsmodule meer teoreties van aard is, wat min praktiese toepassings daarvan insluit. Eerstejaarstudente vaar beter daarin om die Internet te evalueer (64,76%) en 73,33% van studente is in staat om inligting eties te gebruik. Lewenslange leer sluit alle aspekte in wat individue in hulle lewe leer, maar die biblioteek se doelwit en ondersteuning sluit ook die voortdurende professionele ontwikkeling van studente in. Die doelwit van biblioteekopleiding is dat alle studente in staat is om alle inligtingsituasies te bestuur om aan hulle inligtingbehoeftes te voldoen. Akademiese biblioteke se rol is om meer betrokke te raak en 'n groter bydrae te lewer, rakende die inligtinggeletterdheidsmodule.

6.2.2.2 Inligtingsoekmetodes

Kuhlthau se Model wat die Information Search Process (ISP) beskryf, is ook van toepassing op die NWU se eerstejaarstudente se gevoelens, gedagtes en optredes tydens die ses fases van die inligtingsoekproses. Die bekendheid van die

biblioteekomgewing behoort eerstejaarstudente se onsekerheid te verminder omdat die groot biblioteekversameling en elektroniese toerusting oorweldigend kan wees.

Vraelyste en onderhoude oor inligtingsoekmetodes wou bepaal watter soekstrategieë eerstejaarstudente gebruik om byvoorbeeld boeke oor spesifieke outeurs en onderwerpe op te spoor.

Slegs 42,86% van eerstejaarstudente wat ondersoek is in die studie kon met die natoets, wat gebaseer was op vier vrae wat gehandel het oor inligtingsoekmetodes, korrekte antwoorde verskaf. Dit is belangrik dat eerstejaarstudente meer blootgestel word aan die biblioteek se fisiese- en elektroniese omgewing sodat hulle meer bewus is van watter inligtingshulpbronne tot hulle besikking is, asook waar dit gevind kan word en hoe om dit effektief te gebruik.

Studente se inligtingsoekmetodes word dikwels bepaal deur spoed, gemak en vinnige, beskikbare toegang tot inligtingshulpbronne. 'n Groot aantal eerstejaarstudente steun op die Internet, maar maak wel gebruik van die biblioteek se elektroniese en geskrewe biblioteekmateriaal. Die NWU Vaaldriehoekkampus biblioteek moet 'n poging aanwend om deur onderhandeling met akademiese personeel verpligte klasperiodes van elke vakgebied te probeer kry, waarin eerstejaarstudente biblioteekopleiding kan ontvang. 'n Praktiese toets behoort daarna afgelê te word om hulle basiese vaardighede te ontwikkel. Hierdie opleiding is nodig omdat 'n groot aantal van eerstejaarstudente nooit die biblioteek gebruik nie.

6.2.2.3 Dokumenttipes

Vrae in die vraelys wat oor dokumenttipes gehandel het, wou bepaal of eerstejaarstudente die korrekte tipe bronne vir hulle inligtingbehoeftes kon vind. Eerstejaarstudente het nie met die natoets beduidende probleme ondervind om verskillende dokumenttipes te erken nie. Daar bestaan egter nog steeds groot verwarring met die onderskeid tussen die verwysing van 'n hoofstuk uit boeke en dié van tydskrifartikels. Hierdie aspekte moet nog aandag geniet deur verdere biblioteek inligtingvaardigheidsopleiding te verskaf.

6.2.2.4 Inligtingsoekhulpmiddels

Met die vraelys en onderhoude wou bepaal word of die steekproefgroep oor die nodige kennis beskik en weet dat sekere boeke of dokumente wat in die biblioteek voorkom, nie deur die Internet ontsluit kan word nie.

Studente gebruik dikwels die Internet en weet beslis watter tipe inligting dit bevat. Tydens die voertoets het 75% van eerstejaarstudente en 80% van hulle met die natoets die korrekte antwoorde verskaf, naamlik dat die geskrewe biblioteekboeke (katalogus) nie op die Internet voorkom nie.

6.2.2.5 Toepassing van soekresultate

Met die vraelys en onderhoude wou bepaal word of eerstejaarstudente in staat is om bibliografiese verwysings te interpreteer en die tipe dokumente te identifiseer.

Die meerderheid van eerstejaarstudente kon die bibliografiese verwysings van tydskrifartikels herken en aandui. Wat die doel en funksie van bibliografieë is, is slegs deur 47,61% van studente met die natoets korrek beantwoord. Hierdie aspek behoort nog aandag te geniet in die inligtinggeletterdheidsmodule deur studente praktiese opdragte te gee en hulle kennis daarvolgens te evalueer.

Studente behoort die etiese gebruik van inligting te verstaan en toe te kan pas nadat hulle die verpligte inligtinggeletterdheidsmodule voltooi het. Hulle leer onder andere wat plagiaat behels en waarom dit vermy behoort te word. Alle werkstukke van studente by die NWU se Vaaldriehoekkampus word elektronies ingehandig en word ingevoer deur *Turnitin*. Hierdie sagtewareprogram wys enige duplisering van inligting uit (d.w.s. waar vyf of meer woorde verbatim uit enige elektroniese dokumente of werkstukke geskryf is). Dit wys ook op duplisering van byvoorbeeld sinne of paragrawe waar studente van mekaar afgeskryf het. Die kwessie van plagiaat word deurlopend onder studente se aandag gebring om hulle daarvan bewus te maak dat hulle erkenning moet gee aan die auteurs van enige inligting of -hulpbronne.

6.2.3 Vind en evaluering van inligting en bronne in verskillende formate

By beide vooraf onderhoude en voertoets vraelyste het eerstejaarstudente oor weinig kennis beskik om inligting of bronne in enige formaat te evalueer. Inligting en bronne is gebruik wat maklik en onmiddellik opgespoor kon word.

Navorsingsresultate dui daarop dat studente met die voortoets vraelyste en vooraf onderhoude aangedui het dat hulle hoofsaaklik gebruik maak van die Internet om inligting op te spoor. Hulle het nie oor die kennis beskik wat databases behels of waarvoor dit gebruik word nie. Op hierdie stadium kon hulle ook nie onderskeid tref tussen wetenskaplike artikels en onbetroubare inligting nie.

Met natoets vraelyste was 64,76% eerstejaarstudente in staat om eienskappe en kwaliteit van die Internet te evalueer, in vergelyking met 9,26% studente tydens voortoets vraelyste. Vier van vyf eerstejaarstudente met wie opvolg onderhoude gevoer is kon inligting in verskillende formate vind en evalueer.

Evaluering van inligting en bronre is krities om inligtingoorlading te beperk. Evaluering van inligting fokus op betroubare en relevante inligting in alle formate wat betrekking het op spesifieke inligtingbehoeftes.

6.2.4 Die belangrikheid van die NWU se inligtinggeletterdheidsmodule

Die rol wat die inligtinggeletterdheidsmodule speel om eerstejaarstudente se inligtinggeletterdheid te verbeter word vervolgens ondersoek.

Die inligtinggeletterdheidsmodule dra beslis daartoe by dat eerstejaarstudente se vaardighede en inligtinggeletterheid verbeter word. Navorsingsresultate van etiese gebruik van inligting het van 15,74% met die voortoets vraelyste verbeter tot 73,33% met die natoets vraelyste. Die kennis van Boole operatore deur studente was met die voortoets vraelyste 34,26%, in vergelyking met die natoets resultate waar 60% studente korrekte antwoorde verskaf het.

Die navorsingsresultate het deurgaans bewys dat eerstejaarstudente se kennis rakende inligtinggeletterdheid uitgebrei en verbeter het na die voltooiing van die inligtinggeletterdheidsmodule. Die inligtinggeletterdheidsmodule speel 'n belangrike rol in die ontwikkeling en ondersteuning van eerstejaarstudente se vaardighede.

6.3 BEPERKINGS VAN DIE STUDIE

Hierdie studie se navorsingsresultate rakende inligtinggeletterdheid en -vaardighede is beperk tot die NWU se Vaaldriehoekkampus se eerstejaarstudente. Vergelykings is dus nie moontlik met byvoorbeeld derdejaarstudente se inligtingvaardighede en/of studente by ander universiteite nie. Vordering tot selfgerigte en lewenslange leer is in die studie slegs beperk tot eerstejaarstudente.

6.4 AANBEVELINGS

Gebaseer op die literatuurstudie, sowel as die empiriese ondersoek het aspekte aan die lig gekom waarby die NWU Vaaldriehoekkampus se inligtinggeletterdheidsopleiding en -module vir eerstejaarstudente kan baatvind. Die volgende aanbevelings word gemaak:

- Die biblioteekvoorraad moet in stand gehou word met resente en relevante inligting ten opsigte van alle vakrigtings wat by die NWU se Vaaldriehoekkampus aangebied word. Tans word die begroting vir die aankoop van biblioteekmateriaal vir alle akademiese personeel beskikbaar gestel om biblioteekmateriaal aan te beveel, om leemtes in die biblioteekversameling uit te wys. Die probleem het ontstaan dat akademiese personeel van slegs 'n paar skole en vakgebiede van hierdie geleentheid gebruik maak. Daar is vakgebiede in die biblioteekversameling wat nie oor voldoende biblioteekmateriaal beskik nie, omdat die spesifieke akademiese personeel onbetrokke is. Nog nouer samewerking is nodig tussen die biblioteek en akademiese personeel. Die biblioteek stuur gereeld nuwe katalogi wat van boekhandelaars ontvang is aan akademiese personeel om aanbevelings te maak vir boek- en tydskriffaankope (in alle formate). Akademiese personeel se betrokkenheid om boeke vir die biblioteekvoorraad aan te beveel moet verbeter, aangesien hulle meer op hoogte is van voorgeskrewe werke, asook nuwe kursusse wat in die toekoms aangebied gaan word. Die biblioteekpersoneel moet daarom ingelig en voorbereid wees om aan hierdie behoeftes te voldoen. Jaarliks word 'n boekedag gehou waar ongeveer 10 boekhandelaars boeke uitstal. Dit bied aan akademiese personeel die geleentheid om boeke aan te beveel en om bydraes te lewer om die biblioteekvoorraad sinvol uit te brei. Vakbibliotekaris moet akademiese personeel meer besoek en probeer om ten minste een vergadering per skool by te woon om beter samewerking te verseker en leemtes te bepaal. Daar gaan in die toekoms gepoog word om die begroting van die biblioteekmateriaal meer regverdig te verdeel. Die grootte van die skool en aantal studente binne die skool sal egter ook in aanmerking geneem word.

- Die biblioteek se opleidingsprogramme om eerstejaarstudente se inligting- en soekvaardighede te verbeter moet aggressief bemark en bekendgestel word. Daardeur kan verseker word dat studente oor die nodige kennis beskik om biblioteekbronne tot die maksimum te benut. Dit sluit opleiding in soos *LibGuides*, *RefWorks* en om bronne te vind, te evalueer en te organiseer. Die fokus van biblioteekopleiding is om eerstejaarstudente (in hierdie geval) toe te rus met vaardighede en hulle onafhanklik te maak in die soek en gebruik van inligting vir hulle werkopdragte in alle vakgebiede. Die biblioteek moet poog om meer formele opleidingsmoontlikhede te kry by verskillende skole (fakulteite), want bibliotekaris sou immers die beeld en waarde van die biblioteek. Hierdie opleidingsgeleenthede moet opgevolg word deur werkopdragte wat betrekking het op spesifieke vakgebiede, aan eerstejaarstudente te gee. Dit sal studente se vaardighede verbeter en hulle behoort die opleiding meer ernstig op te neem omdat hulle daarna geassesseer word.
- Die assessering van die biblioteekopleiding, in samewerking met die Skool vir Inligtingstegnologie by die Vaaldriehoekkampus, moet veral aandag geniet. Die biblioteek het 'n behoefte aan 'n assessoringsprogram wat databasisse kan bepaal wat eerstejaarstudente gebruik om inligting te soek, watter trefwoorde gebruik is, asook die aantal bronne wat gevind is tydens die inligtingsoektog. Die program moet dus studente se soekstrategieë en/of soekgeskiedenis insluit. Daarvolgens kan die biblioteekpersoneel bepaal of studente wel die nodige inligtingvaardighede aangeleer het. Alhoewel dit dalk 'n omslagtige proses is en aanvanklik baie tyd in beslag kan neem, behoort dit op die langtermyn van groot waarde te wees. Dit behoort studente in staat te stel om meer doeltreffend en onafhanklik te funksioneer om relevante inligting te vind tydens hulle studieloopbaan.
- Bibliotekaris moet meer uitreik na studente en sigbaar wees, ongeag van waar studente hulself bevind. Biblioteekpersoneel moet aktief wees op *Facebook*, *Twitter* en enige ander wyse gebruik om met studente te kommunikeer deur hulle in te lig, hulle vertroue te wen en die beste moontlike diens bekend te stel en te lewer. Die biblioteek moet meer interessante programme vir studente aanbied om verhoudings te verbeter en studente huis

te laat voel. Tans word 'n talentkompetisie, asook 'n leesmaraton jaarliks aangebied om studente by die biblioteek betrokke te kry.

- Die biblioteekpersoneel moet 'n poging aanwend om die Vaaldriehoekkampus se Studenteraadslid vir Kultuur en Ontspanning te betrek by biblioteekaktiwiteite om sodoende meer studente by die biblioteek betrokke te kry. Studente kan betrokke raak by projekte soos boekbesprekings, Mandela-dag of Jeugdag.
- Die akademiese biblioteek moet werkswinkels en professionele besprekings reël oor onderwerpe wat studente en akademiese personeel se belangstelling prikkel en waardeur hulle hulself kan bemagtig.
- Studente moet aangemoedig word om hulp te vra vir inligtingsoektogte of vir werkstukke wat voltooi moet word. Daarmee saam moet die akademiese biblioteek die biblioteekvoorraad aan studente en akademiese personeel bekend stel, byvoorbeeld deur maandeliks uitstellings van nuwe boeke of biblioteekmateriaal te hou of dit op die biblioteekwebblad bekend te maak.
- Die akademiese biblioteek moet daarna streef om deelgenote te wees met akademiese personeel en ander akademiese biblioteke om leemtes by inligtinggeletterdheidsmodules te bespreek en dit te verbeter.
- Eerstejaarstudente het tydens onderhoude laat blyk dat van hulle nie voorheen blootgestel was aan byvoorbeeld rekenaars en rekenaarprogramme nie. Dit blyk dat die gebrek aan rekenaarvaardighede van eerstejaarstudente direk na die oriënteringsprogram aan die begin van die jaar aangespreek behoort te word. Die oriënteringsprogram is 'n besige tydperk waarin baie aanpassings gemaak moet word. Eerstejaarstudente het egter 'n week tot hulle beskikking voordat die klasse 'n aanvang neem. Dit blyk die ideale geleentheid te wees waartydens eerstejaarstudente 'n oorbruggingsprogram kan volg om ten minste die basiese rekenaarvaardighede aan te leer. Inligtinggeletterdheid maak ook deel uit van die verpligte geletterdheidsmodule van die NWU. Inligtingvaardighede help studente om akademiese biblioteke effektief te gebruik omdat dit algemeen bekend is dat die meerderheid skole nie oor funksionele biblioteke beskik nie en studente dus nie oor die nodige vaardighede beskik in die gebruik daarvan nie.

- Die NWU se Vaaldriehoekkampus biblioteek moet aggressiewe pogings aanwend om betrokke te raak met die hersiening van die inligtinggeletterdheidsmodule wat deel uitmaak van die geletterdheidsmodule. Die assessering van die module kan moontlik aangepas word, soos reeds hierbo bespreek is. Dit is noodsaaklik dat die biblioteekpersoneel voortdurend hulself bemagtig deur opleiding, asook om op hoogte te bly van die nuutste ontwikkelings in die biblioteekomgewing.
- 'n Aanbeveling is dat die geletterdheidsmodule by die NWU se Vaaldriehoekkampus eerder in die eerste semester aangebied word. Dit sal eerstejaarstudente reeds vroeg in die jaar toerus met inligtingvaardighede wat toepaslik is vir die res van hulle studies, asook vir die toekoms. Dit sal studente tyd bespaar as hulself inligtingsoektogte meer effektief kan uitvoer.

6.5 VOORSTELLE VIR VERDERE STUDIES

Een van die rolle van akademiese biblioteke is om studente op te lei om inligtingvaardighede te ontwikkel. Dit het raakpunte met die rol van die onderwyser. Hiervoor het akademiese bibliotekaris se sekere vaardighede nodig, in byvoorbeeld die navorsingsmetodologie en gevorderde rekenaar- en/of inligtingstegnologie. Verdere studie kan ondersoek instel oor hoe hierdie leemte aangespreek kan word, hetsy deur leermetodes deel te maak van die akademiese bibliotekaris se formele kursus óf deur kortkursusse aan te bied. Hierdie vaardighede is noodsaaklik omdat studente verskillende leermetodes verkies, soos aangesig-tot-aangesig opleiding, terwyl ander studente weer elektroniese tutoriale verkies.

'n Verdere studie kan ook vergelykings ondersoek tussen eerstejaarstudente se inligtinggeletterdheid met dié van tweede- en derdejaarstudente om te bepaal tot watter mate verdere studie bydra tot studente se inligtinggeletterdheid.

6.6 SLOT

Die rol wat die NWU se Vaaldriehoekkampus biblioteek speel rakende inligtinggeletterdheid, is ondersoek. Dit is duidelik dat akademiese biblioteke wel 'n beduidende rol speel om eerstejaarstudente se inligtingvaardighede te ontwikkel en in die besonder inligtinggeletterdheid te ondersteun. Hierdie doel kan nie in isolasie bereik word nie en samewerking met verskeie partye, soos akademiese personeel,

dra grootliks by tot die sukses daarvan. Die studie wys egter op verskeie leemtes en optredes waaraan aandag gegee moet word om studente se inligtinggeletterdheid verder te verbeter.

Die uiteindelike doel van die studie was om aanbevelings te maak aan die NWU se Vaaldriehoekkampus biblioteek om eerstejaarstudente se inligtinggeletterdheid te ondersteun en te help verbeter. Individue wat inligtinggeletterd is, is gemotiveerd en het geleer om self te leer. Dit sluit die effektiewe gebruik van inligtingshulpbronne in, asook om die inligting te vind, te organiseer en te evalueer deur gebruik te maak van kritiese denke. Kritiese denke is noodsaaklik vir probleemoplossing en maak daarom deel uit van inligtinggeletterdheid wat lewenslange leer bevorder. Diegene wat lewenslange leer toepas, is deurgaans in staat om enige inligting te vind vir enige taak of situasie.

Inligtinggeletterdheid verbeter elke individu se kwaliteitslewe op akademiese- en algemene sekulêre gebied. Dit is 'n verrykende proses en skep 'n oase vir alle inligtinggeletterde individue, om hulself tot die beste persoon moontlik te ontwikkel.

BIBLIOGRAFIE

Abalo, P, Curran, L & Leggat, I. 2013. Libguides – beyond the library to the faculties. Referaat gelewer by The Higher Education Technology Agenda (THETA) Conference, 10th April 2013. Melbourne: Victoria University. <http://ccaaeducause.files.wordpress.com/2011/01/pam-abalo.pdf> (Besigtig 12 Oktober 2013).

Abid, A. 2004. Information literacy for lifelong learning. Referaat gelewer by World Library and Information Congress: 70th IFLA General Conference and Council, 22-27 Augustus 2004. Buenos Aires: IFLA. <http://archive.ifla.org/IV/ifla70/papers/116e-Abid.pdf> (Besigtig 30 September 2011).

ACRL **kyk** Association of College and Research Libraries

Adeleke, AA & Olorunsola, R. 2010. Training in the use of e-resources in academic libraries: one university's approach. *Library Hi Tech News* 6/7:16-19.

ALA **kyk** American Library Association

Allen, M. 2008. Promoting critical thinking skills in online information literacy instruction using a constructivist approach. *College and Undergraduate Libraries* 15(1-2):21-38.

American Library Association (ALA). 1989. Final report of the American Library Association presidential committee on information literacy. <http://www.infolit.org/documents/89Report.htm> (Besigtig 19 November 2012).

American Library Association (ALA). 2004. The information literacy competency standards for higher education.

<http://www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetence.htm> (Besigtig 19 April 2012).

American Library Association (ALA). 2007. Information literacy competency standards for higher education.

<http://www.ala.org/ala/acrlbucket/homepagecontent/contactacrl.htm> (Besigting 1 April 2012).

Association of College and Research Libraries (ACRL). 2000. Information literacy competency standards for higher education.

<http://www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetency> (Besigting 12 April 2011).

Association of Research Librarians. 2013. Libqual survey results.
<http://www.libqual.org/repository> (Besigting 9 Januarie 2014).

Bailey, P, Derbyshire, J, Harding, A, Middleton, A, Rayson, K & Syson, L. 2007. Assessing the impact of a study skills programme on the academic development of nursing diploma students at Northumbria University, UK. *Health Information and Libraries Journal* 24(Suppl. 1):77-85.

Baker, K. 2005. Baker model. <http://www.virtualinquiry.com/inquiry/bakermode.pdf> (Besigting 4 Januarie 2012).

Barbour, R. 2008. *Introducing qualitative research: a student's guide to the craft of doing qualitative research*. London: Sage.

Baro, EE. 2011. Survey of information literacy education in library schools in Africa. *Library Review* 60(3):202-217.

Baro, EE & Keboh, T. 2012. Teaching and fostering information literacy programmes: a survey of five university libraries in Africa. *Journal of Academic Librarianship* 38(5):311-315.

Baro, EE & Zuokemefa, T. 2011. Information literacy programmes in Nigeria: a survey of 36 university libraries. *New Library World* 112(11-12):549-565.

Bazeley, P. 2013. *Qualitative data analysis: practical strategies*. London: Sage.

Behrens, SJ, Olén, SII & Machet, MP. 1999. *Mastering information skills*. Pretoria: Unisa.

Belshaw, DAJ. 2012. What is digital literacy?: a pragmatic investigation. Durham: Durham University. <http://etheses.dur.ac.uk/3446> (Besigtig 5 Oktober 2014).

Bent, M. 2008. *Perceptions of information literacy in the transition to higher education*. National Teaching Fellowship Verslag: Newcastle University. http://eprint.ncl.ac.uk/pub_details2.aspx?pub_id=55850 (Besigtig 2 Maart 2012).

Berg, BL & Lune, H. 2014. *Qualitative research methods for the Social Sciences*. Essex: Pearson.

Bernard, HR & Ryan, GW. 2010. *Analyzing qualitative data: systematic approaches*. Los Angeles: Sage.

Blandford, A & Attfield, S. 2010. *Interacting with information*. San Rafael: Morgan & Claypool.

Bothma, T, Cosijn, E, Fourie, I & Penzhorn, C. 2008. *Navigating information literacy: your information society survival toolkit*. Cape Town: Pearson.

Bothma, T, Cosijn, E, Fourie, I & Penzhorn, C. 2011. *Navigating information literacy: your information society survival toolkit*. 3de uitg. Cape Town: Pearson.

Bradley, C. 2013. Information literacy in the programmatic university accreditation standards of select professions in Canada, the United States, the United Kingdom and Australia. *Journal of Information Literacy* 7(1):44-68.

Brinkman, S, Gibson, K & Presnell, J. 2013. When the helicopters are silent: the information seeking strategies of first-generation college students. *Association of College and Research Libraries*:643-650.

http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/conferences/confsandpreconfs/2013/papers/BrinkmanGibsonPresnell_When.pdf (Besigtig 5 Mei 2013).

Campbell, S. 2008. Defining information literacy in the 21st century. In: Lau, J (red). *Information literacy: international perspectives*. München: Saur:17-26.

Carlson, J & Kneale, R. 2011. Embedded librarianship in the research context: navigating new waters. *College and Research Libraries News* 72(3):167-170.

CAUL *kyk* Council of Australian University Librarians

Chan, C & Cmor, D. 2009. Blogging toward information literacy: engaging students and facilitating peer learning. *Reference Services Review* 37(4):395-407.

Chartered Institute of Library and Information Professionals (CILIP). 2004. Body of professional knowledge: setting out an adaptable framework for your changing needs. London: CILIP.

<http://www.cilip.org.uk/sitecollectiondocuments/PDFs/.../BPK.pdf> (Besigtig 9 Januarie 2012).

CHELSA *kyk* Committee for Higher Education Librarians of South Africa

Chevillotte, S. 2010. Information literacy. In: *Encyclopedia of Library and Information Sciences*. 3de uitg. New York: Taylor & Francis:2421-2428.

Chipeta, G, Jacobs, D & Mostert, J. 2009. Teaching and learning of information literacy in some selected institutions of higher learning in KwaZulu-Natal and Malawi. *South African Journal of Library and Information Science* 75(1):46-57.

Chowdhury, S & Gibb, F. 2009. Relationship among activities and problems causing uncertainty in information seeking and retrieval. *Journal of Documentation* 65(3):470-499.

Churkovich, M & Oughtred, C. 2002. Can an online tutorial pass the test for library instruction? *Australian Academic and Research Libraries* 33(1):1-7.

CILIP *kyk* Chartered Institute of Library and Information Professionals

Committee for Higher Education Librarians of South Africa (CHELSA). Sub-Committee: Information literacy training. 2009. Feedback and summary of Webinar to CHELSA at LIASA Conference, 28 September 2009 (unpublished).

http://www.liasa.org.za/sites/default/files/events/LIASA_Conference_Programme_September2009.pdf (Besigtig 13 September 2013).

Conley, DT. 2008. Rethinking college readiness. *The New England Journal of Higher Education* 22(5):24-26.

Conyngham, R, Isaacs, D, Dwane, Y, Makofane, K, Erhiawarien, M, Hess, D & Mohamed, A. 2010. *We can't afford not to: costing the provision of functional school libraries in South African public schools*. Khayelitsha: Equal Education.

Council of Australian University Librarians (CAUL). 2001. Information literacy standards. [http://www.caul.edu.au/caul-doc/InfoLitStandards2001.doc](http://www caul edu au/caul-doc/InfoLitStandards2001 doc) (Besigting 5 Maart 2012).

Creswell, JW. 2014. *Research design: qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. 4de uitg. London: Sage.

DaCosta, JW & Jones, B. 2007. Developing students' information and research skills via Blackboard. *Communications in Information Literacy* 1(1):16-25.

De Jager, K & Nassimbeni, M. 2005. Information literacy and quality assurance in South African higher education institutions. *Libri* 55(1):31-38.

De Jager, K, Nassimbeni, M & Underwood, P. 2007. South Africa. In: Lau, J (red). *Information literacy: an international state-of-the art report*. Veracruz: UNESCO:110-122.

https://www.academia.edu/1003861/State_of_the_art_of_Information_Literacy_in_English-speaking_European_countries_United_Kingdom_UK_and_Ireland (Besigting 3 Maart 2012).

De Rosa, C. 2005. *Perceptions of libraries and information resources: a report to the OCLC Membership*. Ohio: OCLC Online Computer Library Center. <http://www.worldcat.org/title/perceptions-of-libraries-and-information-resources-a-report-to-the-oclc-membership/oclc/62293968> (Besigting 1 Februarie 2013).

De Vos, AS, Strydom, H, Fouché, CB & Delport, CSL. 2011. *Research at grass roots: for the social sciences and human service professions*. 4de uitg. Pretoria: Van Schaik.

Denzin, NK & Lincoln, YS. 2011. Introduction: the discipline and practice of qualitative research. In: Denzin, NK & Lincoln, YS. (reds). *Sage handbook of qualitative research*. 4de uitg. London: Sage:1-19.

- Dervin, B. 2003. Sense-making's journey from metatheory to methodology to method: an example using information seeking and use as research focus. In: Dervin, B & Foreman-Wernet, L (eds). *Sense-making methodology reader: selected writings of Brenda Dervin*. New Jersey: Hampton:133-164.
- Dixon-Thomas, C. 2012. Information literacy and the 21st century academic librarian: a Delphi study. Doktorale proefskrif, Capella Universiteit.
- Du Toit, PH, De Boer, AL, Bothma, T & Scheepers, D. 2012. Multidissiplinêre samewerking: 'n noodsaaklikheid vir onderwysinnovering. *Tydskrif vir Geesteswetenskappe* 52(2):236-251.
- Elearn. 2009. *Information and knowledge management: management extra*. Amsterdam: Elsevier. <http://www.sciencedirect.com/science/book/9780080557472> (Besigting 13 Junie 2012).
- Ennis, RH. 2001. Critical thinking assessment. *Theory into Practice* 32(3):179-186.
- Esterhuizen, EM & Kuhn, R. 2010. CHELSA draft guidelines on information literacy: paving the way to a South African national framework? *Innovation: Journal of Appropriate Librarianship and Information Work in Southern Africa* Des(41):83-106.
- Fielding, J & Fielding, N. 2008. Synergy and syntheses: integrating qualitative and quantitative data. In: Alasuutari, P, Bickman, L & Brannen, J (eds). *Sage handbook of social research methods*. London: Sage:555-571.
- Fister, B. 2013. The library's role in learning: information literacy revisited. *Library issues* 33(4):1-4.
- Flick, U. 2009. *An introduction to qualitative research*. 4de uitg. London: Sage.
- Fowler, FJ & Cosenza, C. 2009. Design and evaluation of survey questions. In: Bickman, L & Rog, DJ (eds). *The Sage handbook of applied social research methods*. 2de uitg. London: Sage:375-412.
- Fox, W & Bayat, MS. 2007. *Guide to managing research*. Cape Town: Juta.

- Gakibayo, A, Ikoja-Odonga, JR & Okello-Obura, C. 2007. *Electronic information resources utilization by students in Mbarara University Library*. Idaho: University of Idaho Library.
<http://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2055&context=libphilprac> (Besigting 12 Julie 2013).
- Giancarlo, CA & Facione, PA. 2001. A look across four years at the disposition toward critical thinking among undergraduate students. *Journal of general education* 50(1):29-55.
- Gilchrist, D & Oakleaf, M. 2012. *Essential partner: the librarian's role in student learning assessment*. Champaign: National Institute for Learning Outcomes Assessment. https://www.msche.org/publications/LibraryLO_000%5B1%5D.pdf (Besigting 2 Februarie 2013).
- Godwin, P. 2006. Keeping up with the Google generation: the challenge for information literacy teachers. In: Walton, G & Pope, A (eds). *Information literacy: recognising the need*. Oxford: Chandos Publishing:30-36.
- Grassian, ES & Kaplowitz, JR. 2001. *Information literacy instruction: theory and practice*. New York: Neal-Schuman.
- Griffiths, JR & Brophy, P. 2005. Student searching behavior and the Web: use of academic resources and Google. *Library Trends* 53(4):539-554.
- Gross, M & Latham, D. 2012. What's skill got to do with it?: information literacy skills and self-views of ability among first-year college students. *Journal of the American Society for Information Science and Technology* 63(3):574-583.
- Harrell, MC & Bradley, MA. 2009. *Data collection methods: semi-structured interviews and focus groups*. Santa Monica, CA: RAND Corporation.
- Hart, G. 2006. The information literacy education readiness of public libraries in Mpumalanga province (South Africa). *Libri* 56(1):48-62.

Hart, G & Nassimbeni, M. 2013. From borders and landscape to ecosystem: reconfiguring library services to meet the needs of South African youth. *South African Journal of Libraries and Information Science* 79(1):13-21.

Henry, CL, Vardeman, KK & Syma, CK. 2012. Reaching out: connecting students to their personal librarian. *Reference Services Review* 40(3):396-407.

Hesse-Biber, SN & Leavy, P. 2011. *The practice of qualitative research*. 2de uitg. Los Angeles: Sage.

Holzner, S. 2009. *Facebook marketing: leverage social media to grow your business*. Indiana: QUE.

Hsieh, ML, Dawson, PH, Hofmann, MA, Titus, ML & Carlin, MT. 2014. Four pedagogical approaches in helping students learn information literacy skills. *Journal of Academic Librarianship* 40(3-4):234-246.

Hussein, A. 2009. The use of triangulation in social sciences research: can qualitative and quantitative methods be combined? *Journal of Comparative Social Work* 1:1-12.

IFLA **kyk** International Federation of Library Associations and Institutions

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). 2006. Guidelines on information literacy for lifelong learning. IFLA information literacy section. <http://www.ifla.org/VII/s42/pub/IL-Guidelines2006.pdf> (Besigting 26 Oktober 2012).

Ivala, E & Gachago, D. 2012. Social media for enhancing student engagement: the use of facebook and blogs at a University of Technology. *South African Journal of Higher Education* 26(1):152-167.

Janicijevic, N. 2011. Methodological approaches in the research of organizational culture. *Economic Annals* 56(189):69-99.

Jiyane, GV & Onyancha, OB. 2010. Information literacy education and instruction in academic libraries and LIS schools in institutions of higher education in South Africa. *South African Journal of Library and Information Science* 76(1):11-23.

- Johnston, N. 2010. Is an online learning module an effective way to develop information literacy skills? *Australian Academic and Research Libraries* 41(3):207-218.
- Kaur, S & Sidhu, GK. 2014. Evaluating the critical literacy practices of tertiary students. *Procedia: Social and Behavioral Sciences* 123(Mar):44-52.
- King, L. 2007. Information literacy of incoming undergraduate arts students at the University of the Western Cape: assessment of competencies and proficiencies. Doktorale proefskerif, Universiteit van Wes-Kaapland.
- Korobili, S, Malliari, A & Christodoulou, G. 2008. Information literacy paradigm in academic libraries in Greece and Cyprus. *Reference Services Review* 36(2):180-193.
- Kuhlthau, CC. 1991. Inside the search process: information seeking from the user's perspective. *Journal of the American Society for Information Science* 52(6):361-371.
- Kuhlthau, CC. 2004. *Seeking meaning: a process approach to library and information services*. Westport: Libraries Unlimited.
- Kumar, M. 2009. *Academic libraries in electronic environments: paradigm shift*. Delhi: University of Delhi.
- Kumar, R. 2014. *Research methodology: a step-by-step guide for beginners*. 4de uitg. London: Sage.
- Kumar, S & Edwards, M. 2013. Information literacy skills and embedded librarianship in an online graduate programme. *Journal of Information Literacy* 7(1):3-17.
- Ladbrook, J & Probert, E. 2011. Information skills and critical literacy: where are our digikids at with online searching and are their teachers helping? *Australasian Journal of Educational Technology* 27(1):105-121.
- Lau, J. 2006. Guidelines on information literacy for lifelong learning: final draft. Veracruz: IFLA. <http://www.ifla.org/files/assets/information-literacy/publications/ifla-guidelines-en.pdf> (Besigtig 15 Julie 2011).

Lawal, V, Underwood, P, Lwehabura, M & Stilwell, C. 2010. Information literacy for higher education institutions in Nigeria and Tanzania: efforts and prospects for educational reform in teaching and learning. *Innovation: Journal of Appropriate Librarianship and Information Work in Southern Africa: Information Literacy in Southern Africa: Perspectives, Practices and Trends* Des(41):42-61.

Lee, SS, Theng, YL & Goh, DHL. 2005. Creative information seeking, part 1: a conceptual framework. *Aslib Proceedings: New Information Perspectives* 57(5):460-475.

Leedy, PA & Ormrod, JE. 2010. *Practical research: planning and design*. 9de uitg. Boston: Pearson Education.

LIASA **kyk** Library and Information Association of South Africa

Library and Information Association of South Africa. 2013. Higher Education Library Interest Group (HELIB). <http://www.liasa.org.za/node/126> (Besigting 12 Desember 2014).

Lloyd, A. 2006. Information literacy landscapes: an emerging picture. *Journal of Documentation* 62(5):570-583.

Lockhart, J. 2011. The before and after of an information literacy policy. Referaat gelewer by die 32ste IATUL (International Association of Scientific and Technological University Libraries) Konferensie. Warsaw: Warsaw University of Technology. <http://docs.lib.psu.edu/iatul/2011/papers/29> (Besigting 10 September 2013).

Machet, M. 2012. *Mastering information skills for the 21st century*. Pretoria: Unisa Press.

Mahmood, K. 2013. Relationship of students' perceived information literacy skills with personal and academic variables. *Libri* 63(3):232-239.

Makori, EO. 2010. Making university libraries in Kenya the destination for the user population. *Library Review* 59(7):548-557.

Malhotra, NK. 2010. *Marketing research: an applied orientation*. New Jersey: Pearson Education.

Manning, CD, Raghavan, P & Schütze, H. 2009. *Introduction to information retrieval*. New York: Cambridge University.

Marchionini, G. 1995. *Information seeking in electronic environments*. Cambridge: Cambridge University Press.

Maree, K & Pietersen, J. 2007. The quantitative research process. In: Maree, K (red). *First steps in research*. Pretoria: Van Schaik:145-153.

Maree, K & Van der Westhuizen, C. 2009. *Head start in designing research proposals in the social sciences*. Cape Town: Juta.

Markless, S & Streatfield, D. 2007. Three decades of information literacy: redefining the parameters. <http://www.informat.org/pdfs/Streatfield-Markless.pdf> (Besigtig 10 Maart 2012).

Matusiak, KK. 2006. Information seeking behavior in digital image collections: a cognitive approach. *Journal of Academic Librarianship* 32(5):479-488.

Mitchell, ML & Jolley, JM. 2010. *Research design explained*. 7de uitg. Wadsworth: Cengage Learning.

Mittermeyer, D & Quirion, D. 2003. Information literacy: study of incoming first-year undergraduates in Quebec. Referaat gelewer by die Conference des recteurs et des principaux des universités du Québec. Montreal.

http://crepuq.qc.ca/documents/bib1/information/studies_Ang.pdf (Besigtig 8 Junie 2011).

Moselen, C & Wang, L. 2014. Integrating information literacy into academic curricula: a professional development programme for librarians at the university of Auckland. *Journal of Academic Librarianship* 40(2):116-123.

Mullins, K. 2014. Good IDEA: instructional design model for integrating information literacy. *Journal of Academic Librarianship* 40(3-4):339-349.

- Myburgh, S. 2009. Literacy in Africa as a gateway to eradicating poverty. <http://helium.com/items/10007373-literacy-in-africa-as-a-gateway-to-eradicating-poverty> (Besigting 11 Januarie 2012).
- Nahl, D. 2007. The centrality of the affective in information behavior. In: Nahl, D & Bilal, D (eds). *Information and emotion: the emergent affective paradigm in information behavior research and theory*. Medford: Information today:3-37.
- Neves, KM & Dooley, SJ. 2011. Using Libguides to offer library service to undergraduate medical students based on the case-oriented problem solving curriculum model. *Journal of the Medical Library Association* 99(1):94-97.
- Ngulube, P. 2009. Information management unpacked: Knowledge management seminar. Pretoria: UNISA.
- Nicholas, D, Huntington, P, Jamali, HR, Rowlands, I & Fieldhouse, M. 2009. Student digital information-seeking behavior in context. *Journal of Documentation* 65(1):106-132.
- Nieuwenhuis, J. 2007a. Analysing qualitative data. In: Maree, K (red). *First steps in research*. Pretoria: Van Schaik:98-122.
- Nieuwenhuis, J. 2007b. Introducing qualitative research. In: Maree, K (red). *First steps in research*. Pretoria: Van Schaik:46-68.
- Nieuwenhuis, J. 2007c. Qualitative research designs and data gathering techniques. In: Maree, K (red). *First steps in research*. Pretoria: Van Schaik:69-97.
- Oliver, P. 2008. *Writing your thesis*. 2de uitg. Los Angeles: Sage.
- Orme, WA. 2008. Information literacy and first-year students. *New Directions for Teaching and Learning* 114(Somer):63-70.
- Pan, D, Ferrer-Vinent, IJ & Bruehl, M. 2014. Library value in the classroom: assessing student learning outcomes from instruction and collections. *Journal of Academic Librarianship* 40(3-4):332-338.

Patil, SK & Pradhan, P. 2014. Library promotion practices and marketing of library services: a role of library professionals. *Procedia: Social and Behavioral Sciences* 133(Mei):249-254.

Powell, RR & Connaway, LS. 2004. *Basic research methods for librarians*. 4de uitg. Westport: Libraries Unlimited.

Radcliff, CJ, Jensen, ML, Salem, JA, Burhanna, KJ & Gedeon, JA. 2007. *A practical guide to information literacy assessment for academic librarians*. London: Libraries Unlimited.

Remler, DK & Van Ryzin, GG. 2011. *Research methods in practice: strategies for description and causation*. Los Angeles: Sage.

Richards, L. 2009. *Handling qualitative data: a practical guide*. 2de uitg. Los Angeles: Sage.

Ridley, D. 2010. *Literature review: a step-by-step guide for students*. London: Sage.

Rockman, IF. 2004. *Integrating information literacy into the higher education curriculum: practical models for transformation*. San Francisco: Jossey-Bass.

Rood, E. 2013. Taking hands for information literacy on campus. Referaat gelewer by LIASA konferensie te Kaapstad. Potchefstroom: NWU.

Rowlands, I. 2008. *Information behaviour of the researcher of the future: a Ciber briefing paper*. London: University College.

Rugg, G & Petre, M. 2007. *Gentle guide to research methods*. Berkshire: McGraw-Hill.

Salisbury, F & Karasmanis, S. 2011. Are they ready?: exploring student information literacy skills in the transition from secondary to tertiary education. *Australian Academic and Research Libraries* 42(1):43-58.

Salleh, MIM, Halim, AFA, Yaacob, RAR & Yusoff, Z. 2011. Measuring the effect of information literacy on the undergraduates' academic performance in higher education. *International Conference on Social Science and Humanity* 5:506-511.

Sarantakos, S. 2013. *Social research*. 4de uitg. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

SCONUL **kyk** Society of College, National and University Libraries

Selematsela, DNS. 2005. Strategies in information literacy instruction in academic information services. Doktorale proefschrift, Universiteit van Johannesburg.

Shen, L. 2012. Improving the effectiveness of Librarian-Faculty collaboration on library collection development. *Collaborative Librarianship* 4(1):14-22.

Shenton, AK & Hay-Gibson, NV. 2012. Evolving tools for information literacy from models of information behavior. *New Review of Children's Literature and Librarianship* 18(1):27-46.

Silverman, D. 2013. *Doing qualitative research*. 4de uitg. London: Sage.

Socialbakers. 2012. South African facebook statistics.

<http://www.socialbakers.com/facebook-statistics/south-africa> (Besigting 10 Maart 2012).

Society of College, National and University Libraries (SCONUL). Working Group on Information Literacy. 2011. The SCONUL Seven Pillars of Information Literacy: core model for Higher Education.

http://www.sconul.ac.uk/groups/information_literacy/.../coremodel.pdf (Besigting 2 Maart 2012).

Springshare. 2015. Introduction to LibGuides: step-by-step Libguides. <http://lgdata.s3-website-us-east-1.amazonaws.com/docs/432/1070125/LibGuides-StepByStep.pdf> (Besigting 5 Februarie 2015).

Stebbins, LF. 2006. *Student guide to research in the digital age: how to locate and evaluate information sources*. London: Libraries Unlimited.

- Stewart, KN & Basic, J. 2014. Information encountering and management in information literacy instruction of undergraduate students. *International Journal of Information Management* 34(2):74-79.
- Sudhakarao, KS. 2011. Role of librarian in information literacy. *International Referred Research Journal* 3(25):45-46.
- Suid-Afrika. 1978. Wet op kopiereg no 98 van 1978. http://www acts co za/copyright-act-1978/index.html?46_repeal_of_law... (Besigtig 13 Julie 2013).
- Sukamolson, S. 2007. *Fundamentals of quantitative research*. Chulalongkorn: Chulalongkorn University.
- <http://www.culi.chula.ac.th/e-journal/bod/suphat%20sukamolson.pdf> (Besigtig 13 September 2013).
- Syamalamba, R. 2011. Information literacy programmes for undergraduate students. *International Journal of Digital Library Services* 1(1):49-61.
- Tantiongco, R & Evison, L. 2008. Enabling library and information skills: foundations for entering students. In: Lau, J (red). *Information literacy: international perspectives*. München: Saur:101-106.
- Taylor, T, Arth, J, Solomon, A & Williamson, N. 2007. *100% information literacy success*. New York: Thomson Delmar Learning.
- Teddlie, C & Tashakkori, A. 2009. *Foundations of mixed methods research: integrating quantitative and qualitative approaches in the social and behavioral sciences*. Los Angeles: Sage.
- Thomas, NP, Crow, SR & Franklin, LL. 2011. *Information literacy and information skills instruction: applying research to practice in the 21st century school library*. 3de uitg. Santa Barbara: Libraries Unlimited.
- http://books.google.co.za/books/about/Information_Literacy_and_Information_Ski.html?id=1SdmVGhRaSoC&redir_esc=y (Besigtig 13 September 2013).

Tiemensma, L. 2012. Information literacy education in higher education institutions in South Africa. In: Gwyer, R, Stubbings, R & Walton, G (eds). *The road to information literacy: librarians as facilitators of learning*. Berlin: De Gruyter Saur:155-168.

Tracy, SJ. 2013. *Qualitative research methods: collecting evidence, crafting analysis, communicating impact*. West Sussex: Wiley.

Trochim, WMK & Donnelly, JP. 2007. *Research methods knowledge base*. Ohio: Atomic Dog.

Underwood, P. 2002. A case study in development through information literacy. 'n Witskrif voorberei vir UNESCO, die U.S. National Commission on Libraries and Information Science, asook die National Forum on Information Literacy, vir gebruik tydens die Information Literacy meeting for experts, Praag, die Tsjeggiiese Rupubliek. <http://nclis.gov/libinter/infolitconf&meet/papers/underwood-fullpaper.pdf> (Besigtig 10 Februarie 2012).

UNISA **kyk** Universiteit van Suid-Afrika

Universiteit van Suid-Afrika. 2007. Policy on research ethics. Pretoria: UNISA.

Urquhart, C & Rowley, J. 2007. Understanding student information behavior in relation to electronic information services: lessons from longitudinal monitoring and evaluation, Part 2. *Journal of the American Society for Information Science and Technology* 58(8):1188-1197.

Vanderstoep, SW & Johnston, DD. 2009. *Research methods for everyday life: blending qualitative and quantitative approaches*. San Francisco: John Wiley.

Van Graan, M, Banghart, Q, De Beer, E, Louw, H, Meintjies, Z, Van der Merwe, S, Bonthuys, M & Van der Walt, J (eds). 2014. Akademiese geletterdheid studiegids vir AGLA 121. Potchestroom: NWU. (Intranet)
<http://efundi.nwu.ac.za/portal/site/~10271589/page/db082364-29b8-4fd9-bc4b-bba46662245a>

Van't Hof, S, Sluijs, J, Asamoah-Hassan, H & Agyen-Gyasi, K. 2010. Information literacy training in an African context: case study of IL course development at KNUST

in Kumasi, Ghana. KIT Working Papers Series 13. Amsterdam: KIT.
<http://www.search4dev.nl/document/206789> (Besigtig 12 Januarie 2013).

Vezzosi, M. 2004. Critical thinking and reflective practice: the role of information literacy: literature review. Meestersverhandeling. Universiteit van Northumbria, Newcastle. <http://dspace-unipr.cilea.it/bitstream/1889/91/2/BP100%20Vezzosi.pdf> (Besigtig 10 Februarie 2012).

Walton, G & Pope, A. 2006. *Information literacy: recognising the need*. Oxford: Chandos Publishing.

Webber, S & Johnston, B. 2006. Working towards the information literate university. In: Walton, G & Pope, A (eds). *Information literacy: recognising the need*. Oxford: Chandos Publishing:42-53.

Weiler, A. 2005. Information-seeking behavior in Generation Y students: motivation, critical thinking, and learning theory. *Journal of Academic Librarianship* 31(1):46-53.

Weiner, J. 2011. Is there a difference between critical thinking and information literacy?: a systematic review 2000-2009. *Journal of Information Literacy* 5(2):81-92.

Welsh Information Literacy Project. 2011. Information literacy framework for Wales: Finding and using information in 21st century Wales. Wallis: Cardiff University. http://welshlibraries.org/uploads/media/Information_Literacy_Framework_Wales.pdf (Besigtig 2 Februarie 2012).

Welsh, TS & Wright, MS. 2010. *Information literacy in the digital age: an evidence-based approach*. Oxford: Chandos.

Wette **kyk** Suid-Afrika

Wiid, J & Diggines, C. 2009. *Marketing research*. Cape Town: Juta.

Wilson, LA. 2004. What a difference a decade makes. *Reference Services Review* 32(4):338-346.

Wilson, TD. 2005. Evolution in information behavior modeling: Wilson's model. In: Fisher, KE, Erdelez, S & McKechnie, L (eds). *Theories of information behavior*. New Jersey: Information Today:31-36.

Wolf, S, Brush, T & Saye, J. 2003. The Big Six Information Skills as a metacognitive scaffold: a case study. *School Library Media Research* 6:1-24.

Yi, Z, Lodge, D & McCausland, S. 2013. Australian academic librarians' perceptions of marketing services and resources. *Library Management* 34(8/9):585-602.

AANHANGSEL A

VRAEYLES – AFRIKAANS

Hierdie vraeleys het ten doel om eerstejaarstudente van die NWU Vaaldriehoekkampus se inligtinggeletterdheid te bepaal. Bestaande Inligtingvaardighede van studente kan leemtes uitwys om inligtinggeletterdheid te verbeter.

MAAK 'N KRUISIE BY DIE REGTE ANTWOORD DEUR EEN OPSIE TE KIES

Vraag 1

Watter trefwoorde sal jy gebruik om dokumente oor die volgende aanhaling op soekenjins, soos *Yahoo*, te vind: “The depletion of the ozone layer and the impact on health.”

- a) Impact, depletion, ozone layer, health
- b) **Ozone layer, health**
- c) Ozone layer
- d) Skin cancer, ozone layer
- e) Ander (spesifiseer)
- f) Weet nie

Vraag 2

Om 'n breedvoerige inleiding oor onderwerpe waarvan ek min kennis dra te verstaan, sal ek die volgende raadpleeg:

- a) Tydskrifte
- b) **Ensiklopedieë**
- c) Databasisse
- d) Boeke
- e) Ander (spesifiseer)
- f) Weet nie

Vraag 3

Watter een van die volgende bibliografiese verwysings verwys na 'n tydskrifartikel?

- a) Nieuwenhuis, J. 2007. Qualitative research designs and data gathering techniques. In: Maree, K. (red). First steps in research. Pretoria: Van Schaik:69-97.
- b) DaCosta, JW & Jones, B. 2007. Developing students' information and research skills via Blackboard. **Communications in Information Literacy** 1(1):16-25.
- c) Leedy, PA & Ormrod, JE. 2010. Practical research: planning and design. 9de uitg. Boston: Pearson Education.
- d) Ander (spesifiseer)
- e) Weet nie

Vraag 4

Die volgende bibliografiese verwysing verwys na 'n:

Kamberelis, G & Dimitriadis, G. 2005. Focus groups: Strategic articulations of pedagogy, politics, and inquiry. 3rd ed. In: Denzin, NK & Lincoln, YS (reds). *The Sage handbook of qualitative research*. London: Sage:887-907.

- a) Tydskrifartikel
- b) Boek
- c) Hoofstuk in 'n boek
- d) Proefskrif / verhandeling
- e) Konferensie aanbieding
- f) Weet nie

Vraag 5

Om meer dokumente te vind oor 'n onderwerp word **sinonieme** gebruik.
Sinonieme word verbind deur gebruik te maak van:

- a) AND
- b) +
- c) NOT
- d) OR
- e) Ander (spesifiseer)
- f) Weet nie

Vraag 6

Jy het die regte boek gevind wat jou onderwerp dek. Watter afdeling van die boek sal jy raadpleeg om ander dokumente oor dieselfde onderwerp te vind?

- a) Die woordelys
- b) Die indeks
- c) **Die bibliografie**
- d) Die inhoudsopgawe
- e) Ander (spesifiseer)
- f) Weet nie

Vraag 7

Om **al** die dokumente oor *Margaret Atwood* in die biblioteekkatalogus te vind, moet ek soek onder die:

- a) Titel
- b) Uitgewer
- c) **Onderwerp**
- d) Outeur
- e) Ander (spesifiseer)
- f) Weet nie

Vraag 8

Wanneer 'n gespesialiseerde databasis vir dokumente oor 'n spesifieke onderwerp gebruik word, word die **terminologie** van die databasis aanbeveel. Om die terme te identifiseer maak ek gebruik van 'n:

- a) Ideogram
- b) Woordeboek
- c) **Tesourus**
- d) Internet soekenjin
- e) Ander (spesifiseer)
- f) Weet nie

Vraag 9

Om die **mees resente** inligting te vind oor kanker, raadpleeg ek:

- a) Boeke
- b) **Tydskrifte**
- c) Ensiklopedieë
- d) Woordeboeke
- e) Ander (spesifiseer)
- f) Weet nie

Vraag 10

Om die **mees resente** inligting oor 'n gebeurtenis wat twee weke gelede plaasgevind het te vind, gebruik ek die volgende:

- a) Tydskrifartikels
- b) Boeke
- c) **Koerantartikels**
- d) Video's
- e) Ander (spesifiseer)
- f) Weet nie

Vraag 11

Jy moet 'n werkstuk inhandig oor die "Behandeling van depressie." Watter soekstrategie sal die **minste** resultate of dokumente oplewer?

- a) Depressie AND psigoterapie
- b) Depressie OR psigoterapie OR antidepressante
- c) **Depressie AND psigoterapie AND antidepressante**
- d) Depressie
- e) Ander (spesifiseer)
- f) Weet nie

Vraag 12

Die gebruik van soekenjins soos *Google* of *Yahoo* bevat nie die volgende nie:

- a) Boeke wat beskikbaar is in die biblioteek
- b) Biografiese inligting van bekende persone
- c) Handelaars katalogi
- d) Inligting oor maatskappye
- e) Ander (spesifiseer)
- f) Weet nie

Vraag 13

Nie-fiksie boeke word by die NWU biblioteke op rakke geplaas volgens:

- a) Outeur
- b) **Dewey-nommer**
- c) Titel
- d) ISBN-nommer
- e) ISSN-nommer
- f) Weet nie

Vraag 14 (Merk alle korrekte opsies)

Die kwaliteit van die Internet word geëvalueer deur die volgende eienskappe:

- a) Die datum van publikasie word voorsien
- b) Die outeur is 'n outhouer op sy vakgebied
- c) Die verantwoordelikheid van die webtuiste word duidelik aangedui
- d) Die webtuiste is vinnig toeganklik
- e) Nie een van bogenoemde nie
- f) Weet nie

Vraag 15 (Merk alle korrekte opsies)

Wanneer moet na inligting of bronne verwys word wat gebruik is vir 'n wetenskaplike werkstuk?

- a) Wanneer ek 'n paragraaf woord vir woord aanhaal uit 'n tydskrifartikel
- b) Wanneer ek 'n paragraaf woord vir woord aanhaal vanaf 'n Webblad
- c) Wanneer ek in my eie woorde weergee wat in 'n tydskrifartikel geskryf is
- d) Wanneer ek in my eie woorde weergee wat op 'n webblad geskryf is
- e) Nie een van bogenoemde nie
- f) Weet nie

Vraag 16 (Merk alle korrekte opsies)

Watter van die volgende stellings beskryf artikels wat in 'n wetenskaplike tydskrif voorkom?

- a) Die inligting is geskryf vir die leek
- b) Dit bevat 'n lys van verwysings
- c) Die navorsingsmetode wat gebruik is, word beskryf
- d) Dit is vooraf geëvalueer deur 'n redaksionele bestuur

- e) Nie een van bogenoemde nie
- f) Weet nie

Vraag 17 (Merk alle korrekte opsies)

Items wat in 'n biblioteekkatalogus voorkom, sluit die volgende in:

- a) Al die titels van die boeke wat beskikbaar is in die biblioteek
- b) Al die titels van die boeke wat beskikbaar is in die handel
- c) Al die titels van tydskrifartikels wat beskikbaar is in die biblioteek
- d) Al die titels van tydskrifte wat in die biblioteek beskikbaar is
- e) Nie een van bogenoemde
- f) Weet nie

Vraag 18

Waar begin jy meestal om inligting te soek?

.....

Vraag 19 (Merk die korrekte antwoord)

Vraag jy enige hulp van biblioteekpersoneel om inligting of bronne te vind?

- Ja: soms
- Ja: dikwels
- Nee

Vraag 20 (Merk die korrekte antwoord)

Sukkel jy gewoonlik om inligting te herwin of bronne te vind vir jou studies?

- Ja: soms
- Ja: dikwels
- Nee

Vraag 21

Watter probleme ondervind jy om voldoende inligting of bronne te vind vir jou studies?

.....

.....

.....

.....

.....

BAIE DANKIE VIR U DEELNAME

AANHANGSEL B

VRAELYS – ENGELS

This questionnaire covers a variety of topics pertaining to information literacy. The goal of this questionnaire is to help us assess your information literacy skills in order to develop library instruction workshops, which will address your needs.

MARK ONLY ONE CORRECT OPTION WITH A CROSS (X)

Question 1

Using a search engine such as Yahoo to search for documents on “*The depletion of the ozone layer and the impact on health,*” I use the words:

- a) Impact, depletion, ozone layer, health
- b) **Ozone layer, health**
- c) Ozone layer
- d) Skin cancer, ozone layer
- e) Other (please specify):
- f) Don't know

Question 2

In order to become **familiar with a subject about which I know very little, I first consult:**

- a) A journal
- b) **An encyclopaedia**
- c) A database
- d) A book
- e) Other (please specify):
- f) Don't know

Question 3

Which one of the following citations refers to a journal article?

- a) Nieuwenhuis, J. 2007. Qualitative research designs and data gathering techniques. In: Maree, K (ed). *First steps in research*, Pretoria: van Schaik:69-97.
- b) DaCosta, JW & Jones, B. 2007. Developing students' information and research skills via Blackboard. *Communications in Information Literacy* 1(1):16-25.
- c) Leedy, PA & Ormrod, JE. 2010. *Practical research: planning and design*. 9th edition. Boston: Pearson Education.
- d) Other (please specify)
- e) Don't know

Question 4

Kamberelis, G & Dimitriadis, G. 2005. Focus groups: strategic articulations of pedagogy, politics, and inquiry. 3rd ed. In: Denzin, NK & Lincoln,YS (eds). *The Sage handbook of qualitative research*. London: Sage:887-907.

The bibliographical reference above refers to a:

- a) Journal article
- b) Book
- c) **Chapter in a book**
- d) Thesis / dissertation
- e) Conference paper
- f) Don't know

Question 5

In order to find more documents on my topic I can include synonyms in my search statement. To connect those synonyms in my statement, I use:

- a) AND
- b) +

- c) NOT
- d) OR
- e) Other (please specify)
- f) Don't know

Question 6

You have found a book that is right on your topic. Which section of the book would you consult to find other documents on the topic?

- a) The glossary
- b) The index
- c) **The bibliography**
- d) The table of contents
- e) Other (please specify)
- f) Don't know

Question 7

To find **all** the documents about *Margaret Atwood* in the library catalogue, I would do a search:

- a) By title
- b) By publisher
- c) **By subject**
- d) By author
- e) Other (please specify)
- f) Don't know

Question 8

When searching a specialised database for documents on my subject, it is recommended that the terminology specific to the database must be used. To identify these terms I would consult:

- a) An ideogram
- b) A dictionary
- c) **A thesaurus**
- d) An Internet search engine
- e) Other (please specify)
- f) Don't know

Question 9

To find the most recent information about cancer, I would consult:

- a) A book
- b) **A journal**
- c) An encyclopaedia
- d) A dictionary
- e) Other (please specify)
- f) Don't know

Question 10

To find the most recent information on something that happened two weeks ago, I would use a:

- a) Journal article
- b) Book
- c) **Newspaper article**
- d) Video's
- e) Other (please specify)
- f) Don't know

Question 11

You have to write a paper on the “*Treatment of depression*”. Which search strategy will find the **least** number of documents?

- a) Depression AND psychotherapy
- b) Depression OR psychotherapy OR antidepressants
- c) **Depression AND psychotherapy AND antidepressants**
- d) Depression
- e) Other (please specify)
- f) Don't know

Question 12

Using a search engine such as Google or Yahoo, I will not find:

- a) **The books available in the library**
- b) Biographical information about famous people
- c) Merchandise catalogues
- d) Information about companies
- e) Other (please, specify):
- f) Don't know

Question 13

You will find **non-fiction** books at the NWU libraries on a book shelf according to:

- a) Author
- b) **Dewey number**
- c) Title
- d) ISBN number
- e) ISSN number
- f) Don't know

Question 14 – (Choose all the correct options)

Among the characteristics that are used to evaluate the quality of an Internet site one finds:

- a) The date of publication is provided
- b) The author is known in the field
- c) Responsibility for the site is clearly indicated
- d) The site is rapidly accessible
- e) None of the above
- f) Don't know

Question 15 - (Choose all the correct options)

You want to use academic information to write your paper. In which case(s) do you need to include a reference to the source of information?

- a) When I copy a paragraph word for word from a magazine article
- b) When I copy a paragraph word for word from a web page
- c) When I write in my own words what is being said in a magazine article
- d) When I write in my own words what is being said on a web page
- e) In none of the above cases
- f) Don't know

Question 16 – (Choose all the correct options)

Which of the following best describe(s) articles published in a scholarly journal?

- a) The information is written for the layperson
- b) It includes a list of references
- c) The research method used is described

- d) It has been evaluated by an editorial board before publication
- e) None of the above
- f) Don't know

Question 17 – (Choose all the correct options)

Some of the items that can be found in the library catalogue include:

- a) All the titles of the books available in the library
- b) All the titles of the books available on the market
- c) All the titles of journal articles found in the library
- d) All the titles of journals available in the library
- e) None of the above
- f) Don't know

Question 18

Where do you usually start to search for information?

.....

Question 19 (Choose the correct answer)

Do you ask for any assistance from the library staff to find information or sources?

- Yes: sometimes
- Yes: usually
- No

Question 20 (Choose the correct answer)

Do you struggle to retrieve information or sources for your studies?

- Yes: sometimes
- Yes: usually

— No

Question 21

What problems do you experience to find enough information or sources for your studies?

.....
.....
.....
.....

Thank you very much for your participation.

AANHANGSEL C

ONDERHOUDSVRAE

Vraag 1

Waar begin jy meestal om inligting te soek?

Vraag 2

Van watter bronne maak jy gebruik om inligting te vind?

Vraag 3

Is die inligting wat jy vind bruikbaar of verwarrend? Verduidelik hoekom jy so sê.

Vraag 4

Watter aspekte neem jy in ag wanneer jy inligtingshulpbronne evaluateer?

Vraag 5

Weet jy wat 'n stand- of Dewey-nommer van 'n boek is en tweedens waarvoor dit gebruik word?

Vraag 6

Watter ondersteunende rol kan die biblioteek speel om studente se inligtinggeletterdheid te help bevorder?

Vraag 7

Was die geletterdheidsmodule van enige waarde en watter tekortkominge of probleme is ondervind?

Vraag 8

Weet jy waar om die databasesse te vind en wat is jou ondervinding in die gebruik daarvan?

AANHANGSEL D

5 MAART 2013

GEAGTE KAMPUSBESTUUR

Hiermee vra ek toestemming om onderhoude te voer en my navorsingsvraelys aan eerstejaarstudente van die Vaaldriehoekkampus uit te deel of te e-pos. Ek is tans besig met my Meestersgraad om die inligtinggeletterdheid van eerstejaarstudente te ondersoek.

Onderhoude en vraelys het ten doel om eerstejaarstudente van die NWU Vaaldriehoekkampus se inligtingsoekgedrag te bepaal voor en na die voltooiing van die geletterdheidsmodule. Bestaande inligtingvaardighede van studente of die gebrek daaraan, kan leemtes uitwys om biblioteekopleiding te verbeter.

Ek onderwerp my aan die etiese kode van die universiteit. Alle studente se identiteit sal ten alle tye anoniem hanteer en beskerm word.

By voorbaat dank

ML Esterhuizen